

พื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ : กรณีศึกษาวงน้ำชาภาคใต้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

พื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ : กรณีศึกษาวงน้ำชาภาคใต้

โดย
นายปรินทร์ เรืองหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

EXPERIENCE EXCHANGE SPACE : A CASE STUDY OF THE SOUTHERN TEA
PARTY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Architecture Architecture
Department of Architecture
Silpakorn University
Academic Year 2022
Copyright of Silpakorn University

640220004 : สถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ ระดับปริญญา
มหาบัณฑิต

คำสำคัญ : ร้านน้ำชา, ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม, กลุ่มทางสังคม

นาย ปุรินทร์ เรืองศิริธร: พื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ : กรณีศึกษาร้านน้ำชาภาคใต้
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติสร ศรีเสาวนันธ์

ในบริบททางภาคใต้ โดยเฉพาะพื้นที่ในย่านตลาดของชุมชนนั้นมีพื้นที่แห่งหนึ่งที่เป็นพื้นที่
สาธารณะให้คนได้มาพบปะสังสรรค์กัน นั่นคือพื้นที่ “ร้านน้ำชา” ร้านน้ำชาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
ชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย การไปนั่งพูดคุยกันในร้านน้ำชาก็มีช่วงเวลาที่แตกต่างกันของ
คนแต่ละช่วงวัย เรียกได้ว่าร้านน้ำชานั้นอยู่ในแทบทุกช่วงชีวิตของคนในพื้นที่ภาคใต้ ร้านน้ำชานั้นเป็น
เพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามียุทธศาสตร์มากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่ม
เพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักรการเมือง ต่างก็เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านน้ำชา
ร้านน้ำชา นั้นไม่ได้ได้อยู่เพียงแคในพื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่
ของสังคม จึงทำให้มีคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนา เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งกัน
และกัน

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในร้านน้ำชา ลักษณะ
ความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมและพื้นที่ เพื่อเป็นแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่
ตอบสนองกับบริบทสังคม ชุมชน เมือง ในพื้นที่ทางภาคใต้

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเบื้องต้นพบว่า พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทาง
สังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้น ส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่มีเอกลักษณ์ สามารถนำไปใช้เป็น
แนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองกับบริบทของคนภาคใต้ได้

640220004 : Major Architecture

Keyword : tea shop, social interaction, social group

MR. Purin RUANGHIRAN : Experience exchange space : a case study of the southern tea party Thesis advisor : Assistant Professor Adisorn Srisaowanunt

in the southern context Especially in the market area of the community, there is one area that is a public area for people to meet and socialize. That is the area "Tea Shop" Tea shop has been a part of southern society for a long time. The tea shop is a space for conversation, meeting, exchanging information, and is an area for people of all genders and ages. Going to chat in a tea shop has different moments for different generations. It can be said that tea shops are in almost every stage of people's life in the southern region of Thailand. The tea house was just a small space. But instead there are many social groups occurring in this small area. Whether it is a group of friends, a group of professionals, a group of merchants, or even a group of politicians. All come to use the space in the tea shop. The tea shop is not just in the area of any social group. But it appears in many areas of society. As a result, people of all genders, ages and religions come to occupy the floor and create social interactions.

This research focuses on the study of social groups formed within a tea shop. It's spatial relationships and characteristics of social groups. A concept for architectural design should respond to the social, community, city context in the southern region.

From the preliminary research study, Behaviors and relationships of social groups do occur in the tea shop. This results in a unique space. It can be used as a concept and tool for architectural design that responds to the context of the southern people.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เสร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อดิศร ศรีเสาวนันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบ รวมถึงติดตามความก้าวหน้า ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำเพื่อให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้นรวมถึงคณาจารย์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมสาขาแนวความคิดการ ออกแบบทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ได้ทำการศึกษาในภาควิชา จน นำองค์ความรู้ต่างๆมาสู่การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ลุล่วง รวมถึงบุคลากรประจำภาควิชาทุก ท่านที่อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เขียนหนังสือ วารสาร เอกสารและวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ มา โดยตลอด รวมถึงเพื่อนๆร่วมรุ่น ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือตลอด ระยะเวลาที่ ทำการศึกษา จนสำเร็จการศึกษาไปได้ด้วยดี

นาย ปุรินทร์ เรืองศิริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	3
บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
ประวัติความเป็นมาของการดื่มชา.....	4
แหล่งกำเนิดของต้นชา.....	5
วัฒนธรรมการดื่มชาในยุโรป.....	6
วัฒนธรรมการดื่มชาจากจีนสู่มาเลเซีย.....	7
วัฒนธรรมการดื่มชาจากจีนสู่ไทย.....	7
ชาชกในประเทศไทย.....	8
ชากับความเป็นอยู่และประเพณี.....	9
ร้านน้ำชา.....	9

ร้านน้ำชาในภาคใต้.....	10
ความหมายของพื้นที่ร้านน้ำชา.....	10
วัฒนธรรมการเลี้ยงน้ำชาของคนภาคใต้.....	12
แนวคิดเรื่องกลุ่มทางสังคม.....	13
การรับรู้ที่ว่าง และบรรยากาศ ในงานสถาปัตยกรรม.....	17
ทฤษฎี Critical Regionalism.....	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	26
ขั้นตอนการเลือกกรณีศึกษา.....	26
กรณีศึกษาร้านน้ำชา.....	29
ตารางสรุปผลจากกรณีศึกษา.....	61
กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา.....	63
บทที่ 4 การวิเคราะห์และออกแบบสถาปัตยกรรม.....	67
การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ.....	70
ที่ตั้งโครงการ.....	70
ที่ตั้งและอาณาเขต.....	71
ลักษณะภูมิประเทศ.....	71
ข้อมูลทั่วไปของที่ตั้งโครงการ.....	72
แนวคิดในการออกแบบ.....	75
แนวทางการออกแบบ.....	77
ผลงานการออกแบบ.....	86
1.ผลงานการออกแบบขั้นต้น.....	86
2.ผลงานการออกแบบขั้นพัฒนา.....	88
บทที่ 5 สรุปและขอเสนอแนะ.....	99
ข้อเสนอแนะจากการทดลอง.....	101

รายการอ้างอิง 102

ประวัติผู้เขียน 105

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์กรณีศึกษา.....	25
ตารางที่ 2 : ตารางแสดงลำดับของพื้นที่และกลุ่มทางสังคม.....	62
ตารางที่ 3 : แสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบทั้งสามแบบ	79

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 : ปกหนังสือ Atmosphere, เล่มแปลภาษาอังกฤษ.....	17
ภาพที่ 2 : รูปซ้าย Broad Street Station, Richmond และรูปขวา Student housing.....	18
ภาพที่ 3 : Aranya low-cost housing project	23
ภาพที่ 4 : Lunuganga by Geofferey Bawa.....	24
ภาพที่ 5 : แสดงแนวความคิดของ Critical Regionalism.....	24
ภาพที่ 6: แผนภาพแสดงประเภทของร้านน้ำชา	27
ภาพที่ 7 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง.....	29
ภาพที่ 8 : ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง.....	30
ภาพที่ 9 : ผังร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง.....	30
ภาพที่ 10 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง.....	31
ภาพที่ 11 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง	31
ภาพที่ 12 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช	33
ภาพที่ 13 : ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	34
ภาพที่ 14 : ผังร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	34
ภาพที่ 15: ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช	35
ภาพที่ 16 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	35
ภาพที่ 17 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปร่าง จังหวัดสงขลา	37
ภาพที่ 18 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปร่าง จังหวัดสงขลา	38
ภาพที่ 19: ผังร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปร่าง จังหวัดสงขลา	38
ภาพที่ 20 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปร่าง จังหวัดสงขลา.....	39

ภาพที่ 21 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา.....	39
ภาพที่ 22 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	41
ภาพที่ 23 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	42
ภาพที่ 24 : ผังร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	42
ภาพที่ 25 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	43
ภาพที่ 26 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	43
ภาพที่ 27 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง.....	45
ภาพที่ 28 : ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง	46
ภาพที่ 29 : ผังร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง	46
ภาพที่ 30 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง.....	47
ภาพที่ 31 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง.....	47
ภาพที่ 32 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	49
ภาพที่ 33 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	50
ภาพที่ 34 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	50
ภาพที่ 35 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	51
ภาพที่ 36 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	51
ภาพที่ 37 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง	53
ภาพที่ 38 : ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง	54
ภาพที่ 39 : ผังร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง	54
ภาพที่ 40 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง	55
ภาพที่ 41 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง.....	55
ภาพที่ 42 : ภาพแสดงพื้นที่ใช้สอยหลักในร้านน้ำชา.....	57
ภาพที่ 43 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมพิเศษในร้านน้ำชา	58
ภาพที่ 44 : ภาพแสดงการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งานขาประจำในร้านน้ำชา	59

ภาพที่ 45 : ภาพแสดงการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไปในร้านน้ำชา	59
ภาพที่ 46 : ภาพแสดงพื้นที่การใช้งานในร้านน้ำชาที่มีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	60
ภาพที่ 47 : กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในร้านน้ำชา	63
ภาพที่ 48 : กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารในร้านน้ำชา.....	64
ภาพที่ 49 : กิจกรรมของการดูนกที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา.....	65
ภาพที่ 50 : ภาพแสดงความสัมพันธ์ภายในของพื้นที่ในร้านน้ำชา.....	67
ภาพที่ 51 : ภาพแสดงองค์ประกอบการเกิดรูปแบบของพื้นที่ในร้านน้ำชา	68
ภาพที่ 52 : ภาพแสดงลักษณะของพื้นที่การใช้งานในร้านน้ำชา	69
ภาพที่ 53 : แสดงภาพถ่ายทางอากาศของจังหวัดพัทลุง	70
ภาพที่ 54 : แสดงภาพถ่ายทางอากาศของจังหวัดพัทลุง	72
ภาพที่ 55 : ภาพแสดงกลุ่มทางสังคมบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	73
ภาพที่ 56 : ภาพโดยรอบที่ตั้งโครงการ	73
ภาพที่ 57 : ภาพแสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....	74
ภาพที่ 58 : ภาพแสดงระบบที่วางทั้งสามแบบในร้านน้ำชา	75
ภาพที่ 59 : ภาพแสดงฟังก์ชันของ community center ที่สัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ของร้านน้ำชา ...	75
ภาพที่ 60 : ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่.....	76
ภาพที่ 61 : ภาพแสดงการใช้พื้นที่ย่อยภายในร้านน้ำชา	77
ภาพที่ 62 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่	77
ภาพที่ 63 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่หนึ่ง.....	78
ภาพที่ 64 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่สอง	78
ภาพที่ 65 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่สาม	79
ภาพที่ 66 : ภาพแสดงวัสดุของร้านน้ำชาที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบ	80
ภาพที่ 67 : ภาพแสดงขนาดของฟังก์ชัน	81
ภาพที่ 68 : ภาพแสดงขั้นตอนการวางผังโครงการ.....	82

ภาพที่ 69 : ภาพแสดงลำดับของพื้นที่ภายในโครงการ.....	83
ภาพที่ 70 : ภาพแสดงว่างของข่าวสารและกิจกรรม.....	84
ภาพที่ 71 : ภาพแสดงการสลายพื้นที่ของกิจกรรม.....	85
ภาพที่ 72 : ภาพแสดงผังพื้นที่ภายในโครงการขั้นต้น.....	86
ภาพที่ 73 : ภาพแสดงผลงานการออกแบบขั้นต้น.....	87
ภาพที่ 74 : ภาพแสดงผังพื้นที่ภายในโครงการขั้นที่ 1.....	88
ภาพที่ 75 : ภาพแสดงผังพื้นที่ภายในโครงการขั้นที่ 2.....	89
ภาพที่ 76 : ภาพแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการขั้นที่ 1.....	90
ภาพที่ 77 : ภาพแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการขั้นที่ 2.....	91
ภาพที่ 78 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศตะวันออก.....	92
ภาพที่ 79 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศตะวันตก.....	92
ภาพที่ 80 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศใต้.....	92
ภาพที่ 81 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศเหนือ.....	92
ภาพที่ 82 : ภาพแสดงผังพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 1.....	93
ภาพที่ 83 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 1.....	93
ภาพที่ 84 : ภาพแสดงผังพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 2.....	94
ภาพที่ 85 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 2.....	94
ภาพที่ 86 : ภาพแสดงผังพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 3.....	95
ภาพที่ 87 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 3.....	95
ภาพที่ 88 : ภาพแสดงรูปตัดของพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการ.....	96
ภาพที่ 89 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 1.....	96
ภาพที่ 90 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 2.....	97
ภาพที่ 91 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 3.....	97
ภาพที่ 92 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 4.....	98

ภาพที่ 93 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 5..... 98

ภาพที่ 94 : ภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ในร้านน้ำชา 99

ภาพที่ 95 : ภาพแสดงองค์ประกอบการเกิดรูปแบบของพื้นที่ในร้านน้ำชา..... 100

บทที่ 1

บทนำ

เมื่อพูดถึง "ชา" เราคงจะคิดถึงประเทศญี่ปุ่นและประเทศจีน ดินแดนต้นกำเนิดของระแสการชงชาและกินชา แต่ร้านน้ำชานั้นมีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศจีน เป็นแหล่งรวมตัวของผู้คนทุกอาชีพ ทุกชนชั้นแหวะเวียนกันมาใช้บริการร้านน้ำชาหรือโรงเตี๊ยม ในการพักผ่อนและรับประทานอาหาร(กำเนิด...ร้านน้ำชา, 2560) ร้านน้ำชายังเป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรม อย่างในประเทศจีนร้านน้ำชาคือแหล่งกำเนิดของ การแสดงงิ้ว การเล่านิทาน การเล่นตลก และการแสดง บางคนใช้เวลาอยู่ในร้านน้ำชาได้ทั้งวัน เพราะเจอคนรู้จักหรือคนสนิท มานั่งพูดคุย ถกปัญหา แลกเปลี่ยนข่าวสาร และตกลงทำธุรกิจกัน ส่วนร้านน้ำชาในไทย ก็ได้ถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นให้เห็น อาทิ การดื่มชานั่งดูนกกรงหัวจุกของชาวสงขลา นครศรีธรรมราช และปัตตานี การดื่มกาแฟหรือชากับหมูย่างของชาวตรัง เป็นต้น

ในบริบททางภาคใต้ โดยเฉพาะพื้นที่ในย่านตลาดของชุมชนนั้นมีพื้นที่แห่งหนึ่งที่เป็นพื้นที่สาธารณะให้คนได้มาพบปะสังสรรค์กัน นั่นคือพื้นที่ “ร้านน้ำชา” ร้านน้ำชาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย การไปนั่งพูดคุยกันในร้านน้ำชาก็มีช่วงเวลาที่แตกต่างกันของคนแต่ละช่วงวัย เรียกได้ว่าร้านน้ำชานั้นอยู่ในแทบทุกช่วงชีวิตของคนในพื้นที่ภาคใต้ ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามีกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักการเมือง ต่างก็เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านน้ำชาถึงแม้ว่าภาคใต้จะประกอบไปด้วยกลุ่มของสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็น สังคมคนพุทธ สังคมคนจีน สังคมคนมุสลิม แต่กลับพบว่าทุกกลุ่มต่างก็เข้ามาใช้พื้นที่ร้านน้ำชาเป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ร้านน้ำชา นั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่นั้นในพื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคมจึงทำให้มีคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนา เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งกันและกัน

ความเป็นมาของปัญหา

“ร้านน้ำชา” เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชา นั้นแตกต่างจากร้านกาแฟที่พบได้ทั่วไปในปัจจุบันซึ่งลักษณะทั่วไปของผู้ที่เข้ามาใช้งานในร้านกาแฟนั้นเข้ามาเพื่อสร้างโลกส่วนตัวของตนเองเพื่อพักผ่อนหรือนั่งทำงาน แต่ร้านน้ำชา นั้นแตกต่างออกไป ผู้คนที่เข้ามาใช้งานนั้นต้องการเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ (โอบปอล์ ประภาวดี, 2547) เป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย (โอบปอล์ ประภาวดี, 2547) จึงทำให้ร้านน้ำชา นั้นมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด ร้านน้ำชา นั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่า มีกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักการเมือง ร้านน้ำชา นั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่นั้น พื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคม หากแต่วันนี้ ร้านน้ำชาหลายร้านในภาคใต้ถูกปรับจากรูปแบบบ้านๆ ที่เปิดต้อนรับคนในชุมชนมานั่งพูดคุย มาเป็นสไตล์ทันสมัยขึ้น และมีเมนูหน้าตาสวยงาม หวิอหวาเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่ชอบถ่ายภาพ แชร์เหตุการณ์ต่างๆ ลงในโซเชียลมีเดีย แต่กระนั้นฟังก์ชันของร้านน้ำชาในภาคใต้ ก็ยังมีหัวใจเหมือนเดิม นั่นคือการเป็นสถานที่ๆ ผู้คนได้มาพบปะพูดคุย ถกเถียงสารทุกข์สุกดิบ นั่งรับประทานของอร่อยด้วยกัน (ร้านน้ำชา' ชีวิตชีวา ยามค่ำคืนของเมืองปัตตานี, 2562)

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะของการแบ่งกลุ่มทางสังคมในร้านน้ำชา
2. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้งานพื้นที่ของแต่ละกลุ่มทางสังคมในร้านน้ำชา
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเอกลักษณ์ของร้านน้ำชาไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีความร่วมสมัยเข้าถึงผู้ใช้งานในยุคปัจจุบัน และยังตอบสนองกับ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของคนภาคใต้ได้

สมมติฐานของการศึกษา

วิทยานานิพนธ์ชิ้นนี้จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้เห็นพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาที่ส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีความร่วมสมัยเข้าถึงผู้ใช้งานในยุคปัจจุบันและยังตอบสนองกับ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของคนภาคใต้ได้

ขอบเขตของการศึกษา

- 1.1 ศึกษาวัฒนธรรมความเป็นมาของการดื่มชา
- 1.2 ศึกษาบทความและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 ศึกษาและเก็บข้อมูลร้านน้ำชาในภาคใต้ในบริบทต่างๆ
- 1.4 นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาประยุกต์ออกแบบพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมและอภิปรายผลการออกแบบ

ขั้นตอนของการศึกษา

1. ทบทวนวรรณกรรม
 - ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของการดื่มชา
 - ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทและกลุ่มทางสังคมของร้านน้ำชาในภาคใต้
 - ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม
 - ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี Atmosphere
 - ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี critical modern regionalism
2. เก็บรวบรวมข้อมูล
 - เก็บรวบรวมข้อมูล ภาพถ่ายและแบบทางสถาปัตยกรรมของร้านน้ำชาในพื้นที่ภาคใต้
 - เก็บรวบรวมข้อมูล บทสัมภาษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในวารสาร และ วิดีโอที่มีการบันทึกไว้ในอินเทอร์เน็ต
3. วิเคราะห์ข้อมูล
 - ตั้งกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์กรณีศึกษา ว่ามีลักษณะ,รูปแบบ และประเภทอย่างไรบ้าง
 - ประเภทและการใช้พื้นที่ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา
4. พัฒนาแนวความคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้บรรยากาศของร้านน้ำชามาเป็นเครื่องมือการออกแบบ
5. ทดลองออกแบบสถาปัตยกรรมผ่านบรรยากาศและลักษณะการใช้พื้นที่ของร้านน้ำชา
6. อภิปรายและสรุปผลการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้บรรยากาศและลักษณะการใช้พื้นที่ของร้านน้ำชาเป็นเครื่องมือในการออกแบบ

บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาโดยสังเขป

ชา เป็นพันธุ์ไม้ในวงศ์ชา (Theaceae) ซึ่งมีทั้งที่เป็นไม้ต้นและไม้พุ่มไม่ผลัดใบ ลำต้นสูงได้ราว 1-6 เมตร ต้นชาชอบภูมิอากาศชุ่มชื้น ประเทศจีนเพาะปลูกอย่างกว้างขวางบริเวณตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำฉางเจียง (Yangtze River) ใบของต้นชาคือส่วนที่นำมาผลิตเป็นใบชาสำหรับชงน้ำดื่ม ต้นชาเมื่อปลูกได้อายุ 3 ปีจะสามารถเด็ดใบมาใช้ได้ โดยทั่วไปยอดชาที่แตกใบอ่อนราว 4-5 ใบในช่วงเทศกาลชงเม้งถือเป็นใบชาที่มีคุณภาพดีพิเศษ ใบชาเป็นเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพที่มีต้นกำเนิดจากประเทศจีนและแพร่หลายไปทั่วโลก วัฒนธรรมชาของจีนมีความลึกซึ้งและกว้างขวาง ชาฮั่นมีประวัติการดื่มชามาหลายพันปีแล้ว

ลู่อวีเทพแห่งชาได้ระบุไว้ใน “คัมภีร์ชา” (ฉาจิง) ว่าปรมาจารย์แห่งชาคือเสินหนง โดยอ้างอิงจากสองคัมภีร์ ได้แก่ “คัมภีร์สมุนไพรเสินหนง” ซึ่งระบุว่า “เสินหนงชิมร้อยสมุนไพร ถูกพิษ 72 ประการภายในวันเดียว เมื่อชิมใบชาพิษจึงถูกขจัด” กับ “คัมภีร์อาหารเสินหนง” ซึ่งระบุว่า “รับประทานชาเป็นประจำ ทำให้จิตใจเบิกบาน” เสินหนงจึงถือเป็น “ปรมาจารย์แห่งชาของจีน”

ประวัติความเป็นมาของการดื่มชา

ประวัติของชาแพร่กระจายไปทั่วในหลายวัฒนธรรมตลอดระยะเวลาหลายพันปี ด้วยต้นชา *Camellia sinensis* ที่มีต้นกำเนิดมาจากดินแดนระหว่างอินเดียนตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบัน พม่าเหนือ จีนตะวันตกเฉียงใต้ และทิเบต

มีหลักฐานโบราณคดีที่ยืนยันว่ามีการปลูกต้นชาไว้ในประเทศจีนตั้งแต่เมื่อ 6,000 ปีก่อน แต่ก่อนหน้านี้อาชนาจีนบริโภคใบชาในฐานะส่วนประกอบในอาหาร ทั้งการกินแบบผักหรือการนำไปต้มกับโจ๊ก จนในสมัยราชวงศ์ฮั่นก็เริ่มมีหลักฐานเกี่ยวกับการดื่มชา จนเมื่อ 1,500 ปีที่ผ่านมาถึงเริ่มมีการค้นพบวิธีการสรรคสร้างรสชาหลากหลายรูปแบบ นำมาสู่กรรมวิธีการผลิตชา 3 วิธี นั่นก็คือ การใช้ความร้อน การอัดชาให้เป็นก้อน และการบดใบชาให้เป็นผง โดยวิธีการหลังสุดนี้ กลายเป็นเครื่องดื่มที่เรียกว่า “โหมฉา (Mǒchá)” หรือผงชาหม้อฉาที่เรารู้จักกันในปัจจุบันนั่นเอง(ชา: ประวัติศาสตร์เครื่องดื่ม 5,000 ปี สุ่มือคุณ, 2565)

วัฒนธรรมการดื่มชาได้แพร่กระจายไปทั่วอาณาจักรในสมัยราชวงศ์ถังกลางศตวรรษที่ 8 และได้แพร่กระจายไปทั่วเอเชียตะวันออก ทั้งเกาหลี ญี่ปุ่น และเวียดนามนับแต่นั้น

ซึ่งตั้งแต่ศตวรรษที่ 9 เป็นต้นมา ชาของจีนก็ได้แพร่หลายไปยังนานาประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างญี่ปุ่นและเกาหลี ก่อนที่มันจะออกไปสู่ตะวันออกกลางและประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ในช่วงต้นศตวรรษที่ 16 การดื่มชากลายเป็นที่นิยมในสหราชอาณาจักรหลังจากนั้นในช่วงศตวรรษที่ 17 อังกฤษก็ได้เริ่มต้นการผลิตชาเชิงพาณิชย์ขึ้นประเทศในอินเดีย เพื่อแข่งขันกับการผูกขาดการขายชาของประเทศจีน

ถึงอย่างไรก็ตามวัฒนธรรมการดื่มชาในแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของภูมิประเทศ, วัฒนธรรม และบริบททางสังคม ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ตามถิ่นที่อยู่ต่างๆ อากมาผ่านวัฒนธรรมการดื่มชา

จีนเป็นประเทศแรกที่ค้นพบและใช้ประโยชน์จากต้นชา จึงถูกขนานนามว่า Motherland of Tea (มาตุภูมิแห่งชา) จากหลักฐานที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ชาวจีนเริ่มเพาะปลูกและใช้ประโยชน์จากต้นชาตั้งแต่เมื่อสามพันกว่าปีก่อน

แหล่งกำเนิดของต้นชา

เกี่ยวกับประเด็นแหล่งกำเนิดของต้นชา จากการค้นพบล่าสุดซึ่งได้รับการยอมรับแล้ว ระบุว่าแหล่งกำเนิดดั้งเดิมของต้นชาคือประเทศจีน โดยมีการระบุแน่ชัดด้วยว่าเป็นพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ศูนย์กลางคือมณฑลยูนนาน กุ้ยโจว และเสฉวน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาและการเพาะปลูกโดยมนุษย์ ต้นชาจึงเริ่มแพร่หลายไปทั่วประเทศจีนและค่อยๆ กระจายตัวไปทั่วโลก

จากการศึกษาด้วยวิธีอนุกรมวิธานพืช (Plant Taxonomy) นักพฤกษศาสตร์เห็นว่าต้นชาถือกำเนิดมาได้ราว 60-70 ล้านปีแล้ว จีนคือแหล่งกำเนิดดั้งเดิมของต้นชา นับแต่โบราณมาทั่วโลกล้วนให้การยอมรับ แต่ภายหลังปี 1824 การค้นพบต้นชาป่าของอินเดียทำให้เกิดการถกเถียงขึ้นในแวดวงนักวิชาการนานาชาติ โดยผู้เห็นต่างเชื่อว่าจีนไม่มีต้นชาป่า อันที่จริงราวปีค.ศ.200 ในศัตพหุกรรมเล่มแรกของจีนที่มีชื่อว่า “เออร์หย่า” ก็มีการเอ่ยถึงต้นชาป่าขนาดใหญ่เอาไว้ นอกจากนี้ข้อมูลในปัจจุบันยังระบุชัดว่า ทั่วจีนมีการค้นพบต้นชาป่าขนาดใหญ่ถึง 198 แห่งใน 10 มณฑล โดยในมณฑลยูนนานมีต้นหนึ่งอายุมากถึง 1,700 ปี และมีอีก 10 กว่าต้นที่มีขนาดลำต้นเกินหนึ่งเมตร บางแห่งยังมีต้นชาป่าขนาดพื้นที่หลายพันไร่จีนด้วยซ้ำ ยิ่งไปกว่านั้นจากการศึกษาวิจัยระบุว่า ต้นชาป่าที่พบในอินเดียแท้จริงแล้วเป็นการกลายพันธุ์จากต้นชาที่นำไปจากจีนนั่นเอง ด้วยเหตุนี้จึงได้ข้อสรุปเป็นที่ยืนยันว่า

จีนคือแหล่งกำเนิดดั้งเดิมของต้นชา และมีการระบุเจาะจงเป็นพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงใต้จากการศึกษาเชิงลึกในช่วงหลายสิบปีมานี้ โดยเหตุผลหลักๆ มีอยู่สามด้านคือ

1. จากการกระจายพันธุ์ของต้นชาในธรรมชาติ ปัจจุบันพืชในวงศ์ชาก็ค้นพบแล้วทั้งสิ้น 23 สกุล 380 กว่าชนิด มีอยู่ในจีนถึง 15 สกุล 260 กว่าชนิด โดยส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่บริเวณมณฑลยูนนาน กุ้ยโจว และเสฉวน ส่วนพืชสกุล Camellia ที่ค้นพบแล้ว 100 กว่าชนิด มีอยู่ในที่ราบสูงยูนนาน-กุ้ยโจวถึง 60 กว่าชนิด โดยในจำนวนนี้ชนิดที่พบมากที่สุดคือต้นชา ในมุมมองด้านพฤกษศาสตร์ หากศูนย์กลางแหล่งกำเนิดของพืชหลายสกุลกระจุกตัวอยู่ที่หนึ่งที่ได้ ก็แสดงว่าที่นั่นคือศูนย์กลางแหล่งกำเนิดของพืชวงศ์นั้น ดังนั้นภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีนจึงถือเป็นแหล่งกำเนิดของต้นชา
2. จากการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยา ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีนมีเทือกเขา สลับซับซ้อน แม่น้ำหุบเขาตัดสลับ สภาพภูมิประเทศแตกต่างกันมาก ก่อให้เกิดเขตธรณีสันฐานและเขตอากาศขนาดย่อมที่แตกต่างกันจำนวนมาก ทำให้ต้นชาดั้งเดิมของที่นี่ค่อยๆ เกิดการกลายพันธุ์ พัฒนาเป็นต้นชาชนิดใบใหญ่และชนิดใบกลางในเขตอากาศร้อนและกึ่งเขตร้อน พัฒนาเป็นต้นชาชนิดใบกลางและชนิดใบเล็กในเขตอากาศอบอุ่น นักพฤกษศาสตร์เห็นว่าพื้นที่ที่พืชชนิดหนึ่งชนิดใดเกิดการกลายพันธุ์มากที่สุด พื้นที่นั้นก็คือศูนย์กลางแหล่งกำเนิดของพืชชนิดนั้น ดังนั้นสามมณฑลภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีนจึงเป็นศูนย์กลางแหล่งกำเนิดของต้นชา
3. จากรูปแบบวิวัฒนาการของต้นชา ต้นชามีวิวัฒนาการมาตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนานของมัน ดังนั้นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของต้นชาในรูปแบบดั้งเดิม จึงถือเป็นแหล่งกำเนิดของต้นชา โดยต้นชาป่าขนาดใหญ่ในสามมณฑลภาคตะวันตกเฉียงใต้และพื้นที่ข้างเคียงมีลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีวเคมีของต้นชาดั้งเดิม จึงพิสูจน์ได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวคือศูนย์กลางแหล่งกำเนิดของต้นชา

วัฒนธรรมการดื่มชาในยุโรป

แม้วัฒนธรรมการดื่มชาจะเฟื่องฟูเป็นอย่างมากในทวีปเอเชียมานานนับพันปี ชาเพิ่งเข้าสู่ยุโรปและเริ่มเป็นที่รู้จักตั้งแต่เมื่อเพียงปลายศตวรรษที่ 16 นี้เอง โดยชาวโปรตุเกสที่เคยอยู่อาศัยในโลกตะวันออกโดยเฉพาะในมาเก๊า ทั้งผู้ที่เป็นพ่อค้าและมิชชันนารีที่นำใบชากลับมาเป็นของฝากให้ญาติและเพื่อนฝูง ทั้งนี้ทั้งนั้น ผู้ที่เริ่มทำการค้าขายชาในเชิงพาณิชย์กลับเป็นชาวดัตช์ที่เริ่มเข้ามามีอิทธิพลในเส้นทางการค้ากับโลกตะวันออกแทนชาวโปรตุเกส

แม้ในยุโรปจะเริ่มเป็นที่นิยมตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 16 แต่ชาเฟิ่งเริ่มเป็นที่รู้จักบนเกาะอังกฤษอีกกว่า 50 ปีถัดจากนั้น โดยเริ่มมีผู้นำมาขายในร้านกาแฟร้านแรกของอังกฤษที่กรุงลอนดอนในปี 1652 ซึ่งในขณะนั้นชาวยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก โดยดูได้จากโฆษณาในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับชาในปี 1658 ก็ยังพูดถึงชาในฐานะ “เครื่องดื่มที่มาจากจีน”

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 อังกฤษพยายามที่จะยึดครองอำนาจผูกขาดการค้าชาจากจีน โดยการหาทางปลูกชาในอินเดียให้ได้แทน ในปี 1824 อังกฤษได้ใช้พื้นที่อาณานิคมในแคว้นอัสสัม รวมถึงซื้อที่ดินจากราชาแห่งสิกขิมในพื้นที่ที่ปัจจุบันเรียกว่าดาร์จีลิง (Darjeeling) เพื่อลองปลูกชา

วัฒนธรรมการดื่มชาจากจีนสู่มาเลเซีย

ชาวจีนได้นำพันธุ์ชาเข้ามาปลูกในประเทศมาเลเซียครั้งแรกบนเกาะปีนัง ในปี พ.ศ.2345 โดยภูเขาปีนังนั้นคือพื้นที่ปลูกชา ต่อมาประมาณเก้าสิบปีหลังจากการเริ่มปลูกชาที่ปีนัง ก็ได้มีการขยายพื้นที่การปลูกชาไปที่รัฐยะโฮร์ เบิร์ค เซลันงอ เซอรดิง และคาเมรอน ไฮแลนด์ แต่ปริมาณของการผลิตชาก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคชาของชาวมาเลเซีย ซึ่งชาวมาเลเซียก็นิยมดื่มชาแบบอังกฤษ คือนิยมดื่มชาแบบใส่นมและน้ำตาล ด้วยเหตุนี้ มาเลเซียจึงต้องนำเข้าชาจากศรีลังกา และอินโดนีเซียเป็นจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของคนในประเทศ

วัฒนธรรมการดื่มชาจากจีนสู่ไทย

ชาเข้ามายังประเทศไทยในช่วงที่สงครามกลางเมืองของจีนสิ้นสุดลง โดยผู้ลี้ภัยที่ได้เดินทางมายังประเทศไทยนั้นได้นำเอาวัฒนธรรมจีนติดตัวมาด้วย ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือวัฒนธรรมการดื่มชา และเมื่อคนไทยที่ใกล้ชิดกับชาวจีนก็ได้รับอิทธิพลการดื่มชาสืบทอดกันมา หลังจากนั้นชาก็ได้เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยอย่างแนบเนียน

โดยในช่วงแรกเริ่มที่คนไทยได้รู้จักกับชา ก็มักจะเสิร์ฟน้ำชาจีนไม่ใส่น้ำตาลเพื่อต้อนรับแขกที่มาเยือนถึงเรือน รวมไปถึงมีการตั้งร้านชากาแฟขึ้นในชุมชนชาวจีนตามตลาด จนกลายมาเป็นสถานที่พบปะชุมนุมของบรรดาผู้คนในสมัยก่อน

หลังจากที่คนไทยได้รับวัฒนธรรมการดื่มชาจากหลายประเทศ เราจึงค่อยๆ ประยุกต์มันให้เข้ากับบริบทของบ้านเรา จนเกิดเป็น ‘ชาไทย’ หรือ ‘ชาเย็น’ ที่มาจากการผสมชาแดงอย่าง ชาซีลอนจากศรีลังกา หรือชาอัสสัม ของอินเดีย เข้ากับน้ำตาลและนมข้นหวาน แล้วจึงใส่ลงไปในแก้วทรงสูงที่ใส่น้ำแข็ง และเติมนมลงไปด้านบนก่อนเสิร์ฟ จนเกิดเป็นเครื่องดื่มสีส้มอมน้ำตาลที่ไล่เฉดจากอ่อนไป

เข้มอย่างสวยงามแบบที่เราคุ้นเคย ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมการดื่มชาของคนทางภาคใต้ที่ได้รับอิทธิพลบางส่วนมาจากประเทศมาเลเซีย

ชาชักในประเทศไทย

“Teh Tarik” หรือ “เต๋ย ตาเราะ” สำเนียงเสียงถิ่น มลายูซึ่งหมายถึง “ชาชัก” เป็นวัฒนธรรมการกินที่ พบเห็นได้ทั่วไปแถบคาบสมุทรมลายูทั้งมาเลเซียและอินโดนีเซีย อีกทั้งยังเป็น เครื่องดื่มยอดนิยมที่อยู่คู่ คนใต้มานาน(อดิศา เบญจรัตน์านนท์, 2553) ความโดดเด่น ของเครื่อง ดื่ม ชนิด นี้อยู่ ที่รสชาติที่เข้มข้นหอม หวาน กลมกล่อม ที่ เกิด จาก การผสมผสานระหว่างชา สำเร็จรูปกับนมข้น และ นมสดหรือนมแพะ ชงกับ น้ำร้อน รวมถึงลีลาท่าทางการชงชาอันแปลกตาและ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ทำให้ชาชักมีสีสันที่สวยงาม ไปด้วยองค์ประกอบสามชั้น ได้แก่ นม ชา และฟอง การ ชง ชา ชัก อาศัย อุปกรณ์เพียงกระบอกชงชา 2 กระบอก และสองแขน ที่ แข็งขันสลับรับ-ส่งส่วนผสมใน กระบอกชงให้ตรงจังหวะตาม แรงโน้มถ่วงของพื้นโลก ด้วย ท่วงท่าที่ชวนมอง กลายเป็น “ชา” (แต่) ที่ถูก “ชักเย่อ” (ตาเราะ) เพื่อให้ชานมเกิดฟองและมีความยืดเหนียว เป็นสายยาวรสละมุนของฟองนม และลีลาท่าทางของ คนชงชาเป็นเหมือนการแสดงสดเพื่อให้เห็นศิลปะ ของการชงชา จึงเป็นจุดสร้างความสนใจให้กับ ผู้พบเห็นได้ง่ายดาย

สำหรับที่มาที่ไปของเครื่องดื่มชนิดนี้ ตามตำนาน เล่าขานกันมาว่าเกิดจาก ชาย หนุ่ม อิสลาม ที่เกิด ใกล้ตะเข็บ ชายแดน ที่มี ความใฝ่ฝันจะเป็นเจ้าของ ร้านน้ำชา เขาจึงเดินทาง เข้าไปหางานใน ประเทศ มาเลเซีย และได้งานที่ร้านน้ำชาแห่งหนึ่ง ณ ที่นั่นเอง ที่เขาได้พบและรู้จักกับลูกสาวแสนสวยของเจ้าของ ร้านจนกลายเป็นความรัก แต่กลับถูกกีดกันโดยพ่อ แม่ของสาวเจ้าพร้อมกับสบประมาทชายผู้นี้อีกว่า “รอให้ชักขาได้ไม่ขาดสาย และพาดโรตีให้เหมือน ผีเสื้อบิน” เหมือนที่พ่อของหญิงคนรักทำได้เสีย ก่อนแล้วค่อยมาสู่ขอลูกสาว ด้วยแรงรักและความ มุมนานะที่อยากจะลบคำสบประมาท ทำให้เขาเพียร พยายามฝึกฝนการชักชาและพาดโรตีด้วยความเพียร พยายาม จนกระทั่งในที่สุดความพยายามของเขาก็ ทำให้เขาประสบความสำเร็จ จนกลายเป็นชายหนุ่ม คนหนึ่งที่มีฝีมือในการชักชาได้สวยงามและไม่ขาด สาย พาด โรตีได้แผ่กว้างและ บิน ว่อน เสมือน ท่วงทำนองขยับปีกของผีเสื้อที่สวยงาม และสามารถ ชนะใจพ่อแม่ของสาวคนรักและได้ครองคู่อยู่กับเธอ อย่างมีความสุข

ชากับความเป็นอยู่และประเพณี

พระสงฆ์ฉันน้ำชามาแต่โบราณ จึงมีประเพณีถวายน้ำชาพระสืบทอดกันมาจนทุกวันนี้ มีหมายรับสั่งสมัยรัชกาลที่ 1 เมื่อมีพิธีสงฆ์ในงานหลวงปรากฏเป็นหลักฐานว่า "ให้แตงน้ำชาถวายสงฆ์ทั้ง 4 เวลา...ให้หัวปากฟ่อคร้วรับ เครื่องชา ต่อวิเสทหมากพลู ต้มถวายพระสงฆ์ให้พอ 8 คั้น"

สมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อมีทูตฝรั่งเข้ามา การต้อนรับของทางการไทยก็เข้มข้นมาก นอกจากผลไม้พื้นเมืองแล้ว ก็มีใบชา กาแฟไปต้อนรับทูต

ชาเป็นเครื่องดื่มที่ชงไปนั่งคุยกันไป คนจีนเวลามีผู้มาหาสู่ถึงบ้านจะต้องยกน้ำชาออกมาต้อนรับ ถ้าไม่รักกันจริงจะไม่ยกน้ำชามานั่งดื่ม เพราะจะได้คุยให้เสร็จๆ แล้วรีบออกไปจากบ้านซะ คนไทยและจีนใส่ใบชาลงในโถงศพเพื่อใช้ประกอบพิธี บ้างว่าช่วยการดูดกลิ่น บ้างว่าไม่ให้มีน้ำเหลืองไหลออกมา

พิธีไหว้บรรพบุรุษของจีน สิ่งที่ขาดไม่ได้คือน้ำชา และเหล้าเวลาทำความสะอาดหลุมศพ(เซ็งเม็ง) จะต้องไหว้ น้ำชาทั้งที่สุสานและที่บ้าน วันสารทจีนก็ไหว้ น้ำชา แม้พิธีแต่งงานชาวจีนพิธียกน้ำชาก็มีบทบาท ใช้เคารพผู้ใหญ่ให้เมตตาคู่บ่าวสาว เพื่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่สมบูรณ์

ญี่ปุ่นเองก็มีพิธีชงชาแบบชาโนยู แต่เดิมเป็นพิธีทางศาสนาของนิกายเซน ปัจจุบันมีการฝึกหัดชงชาเพื่อรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมของคนญี่ปุ่น

ร้านน้ำชา

แหล่งกำเนิดความเป็นจีน ร้านน้ำชาคือสถานที่ผู้คนทุกอาชีพ ทุกชนชั้นทางสังคมแวะเวียนมา ตั้งแต่ราชวงศ์หมิง เพื่อพักดื่ม น้ำชาสักถ้วยภายใต้ร่มเงาอันร่มรื่น คนคุ้นเคยหรือแปลกหน้าก็สามารถพูดคุย ถกปัญหา แลกเปลี่ยนข่าวสาร ตลอดถึงการตกลงทางธุรกิจได้อีกด้วย

ร้านน้ำชายังเป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมจีน เช่นการแสดงจิว การละเล่นนิทาน การสนทนา รูปแบบการเล่นตลก เป็นต้น ผู้สูงอายุ บางคนจึงใช้เวลาอยู่ที่ร้านน้ำชาเกือบทั้งวัน

จากการพูดคุยพบปะกันที่ร้านน้ำชาี่เอง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายในสังคมจีน เช่น การรับเอาวัฒนธรรมบางอย่างจากชาติตะวันตก หรือแม้แต่ว่าความคิดเกี่ยวกับการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์และความคิดปฏิวัติที่มีผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ก็มีแหล่งมาจากร้านน้ำชาเช่นกัน

ร้านน้ำชาในภาคใต้

"ร้านน้ำชา" เป็นสถานที่ซึ่งเรามักจะเห็นพวกผู้ใหญ่และผู้เฒ่าผู้แก่มานั่งชุมนุมกัน หลากหลายอาชีพมานั่งสู่มหัวพูดคุยกันเสียงดัง บ้างก็นั่งดูทีวีและอ่านหนังสือพิมพ์ หัวข้อหลักที่มักพูดคุยกันคงหนีไม่พ้นการเมืองและข่าวสารที่เป็นกระแสในปัจจุบัน ผู้คนทุกอาชีพสามารถนั่งรวมกันได้ โดยไม่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะกัน ช่วงเวลาตอนเช้าและตอนเย็นทั่วภาคใต้จะเต็มไปด้วยร้านน้ำชา

ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา เป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ในบริบทสังคมของคนทางภาคใต้นั้นถ้าจะมีที่ไหนที่สามารถรวมตัวผู้คนและบทสนทนาได้มากขนาดนี้ก็คงจะมีเพียงพื้นที่ร้านน้ำชา การได้ไปนั่งพูดคุยสังสรรค์กันที่ร้านน้ำชานั้นก็มีช่วงเวลาของแต่ละช่วงวัย จากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่นั้นแล้วว่า ผู้ที่เข้ามาใช้งานช่วงเช้านั้นมักจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นนักศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยที่แวะเวียนมาก่อนเข้าเรียน ช่วงบ่ายถึงเย็นเป็นช่วงของวัยกลางคนรวมไปถึงกลุ่มของนักการเมืองที่เข้าเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ช่วงค่ำจนถึงดึกจะเป็นเวลาลาของวัยรุ่นที่ออกมาเที่ยวเล่น พูดคุยถึงปัญหาชีวิต และพบปะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นมุสลิมที่ไม่สามารถไปสังสรรค์กันที่ ผับหรือบาร์ได้ ก็ใช้พื้นที่ร้านน้ำชาแห่งนี้เป็นที่หลักในการพักผ่อนและสังสรรค์กัน

กล่าวได้ว่าร้านน้ำชานั้นอยู่คู่กับคนภาคใต้อย่างยาวนาน อยู่คู่กับคนภาคใต้ในทุกช่วงเวลาของชีวิต ร้านน้ำชาจึงเป็นพื้นที่ของการรวมกลุ่มทางสังคมที่สำคัญสำหรับคนภาคใต้ ในทุกช่วงเวลาและทุกเพศทุกวัย

ความหมายของพื้นที่ร้านน้ำชา

ความหมายของพื้นที่ร้านน้ำชา เกิดขึ้นได้ก็ ด้วย "คน" ที่เข้ามา ซึ่งมีนัยยะที่แฝงเร้น หลากหลายแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของคนหรือกลุ่ม นั้นๆ(ไอปอล ประภาวดี, 2547) ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ค่านิยม อัตลักษณ์ วัฒนธรรม บางประการของคนในสังคม การสร้างความหมายในการดำรงอยู่ในฐานะความเป็น "มนุษย์" ที่อาจทำให้เราได้ค้นพบความจริงบางอย่างที่ซุกซ่อนอยู่ดังจะกล่าวต่อไปนี้

พื้นที่ร้านน้ำชาในฐานะพื้นที่แห่งการรวมกลุ่มของคนในสังคมเมือง การรวมกลุ่มกันของมนุษย์นั้น เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการ ดำเนินชีวิต เป็นทั้งแหล่งทรัพยากร และสร้าง สืบต่อ พฤติกรรม บุคลิกภาพของสมาชิกในสังคม แม้นักสังคมวิทยาจะมองว่าสังคมเมืองมีแนวโน้มจะมีการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการมากขึ้น แต่ พบว่าในพื้นที่ร้านน้ำชา ซึ่งเป็นพื้นที่ในสังคมเมืองที่พัฒนามา

จากความเป็นชนบทนั้น กลุ่มที่เกิดขึ้นยังคงเป็นกลุ่มตามธรรมชาติ ไม่ใช่กลุ่มจัดตั้งจากรัฐหรือองค์กรใด ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ใกล้ชิดสนิทสนมหรือความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ผู้คนยังคงมีความรู้สึก ร่วมในความเป็นชุมชน เดียวกัน

พื้นที่ร้านน้ำชาในฐานะพื้นที่แสดงประจักษ์วัฒนธรรมที่หลากหลาย พื้นที่ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สาธารณะในสังคมยุคใหม่ที่มี การปรากฏตัวของทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นในแง่ของค่านิยมดั้งเดิมและมีการรับวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามา เช่นวัฒนธรรมวัยรุ่น วัฒนธรรมบริโภคนิยม เป็นต้น

พื้นที่ร้านน้ำชาในฐานะพื้นที่ในการสร้างเครือข่ายความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต นอกจากจะเป็นแหล่งหย่อนใจจากวัฒนธรรมความเข้มข้นแล้วร้านน้ำชายังเป็นแหล่ง ความหวังและหนทางสร้างความมั่นคง ปลอดภัยสำหรับคนเมืองอีกด้วย เพราะสังคมภาคใต้แต่เดิมนั้นมีภูมิปัญญาในการจัดเครือข่ายระบบความสัมพันธ์ในการพบปะกันและการพึ่งพากัน ด้วย ธรรมเนียมการเป็นเกลอกัน การกินงาน, ข้าวหม้อแกงหม้อ, หรือกระทั่งการเลี้ยงน้ำชา ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นเสมือนหลักประกันความมั่นคงของชีวิต แต่ในยุคปัจจุบันธรรมเนียมเหล่านั้นคลายความสำคัญลง อีกทั้ง กระแสบริโภคนิยมได้เข้ามาครอบงำวิถีชีวิตของคนทั้งโลก ในพื้นที่ร้านน้ำชา จึงเป็นพื้นที่หนึ่งที่ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมในการบริโภค, วัฒนธรรมความจนและการสร้าง safety net ในรูปแบบ ใหม่ๆ ขึ้น

พื้นที่ร้านน้ำชาในฐานะพื้นที่แห่งการสร้างความหมายของวัฒนธรรมวัยรุ่น วัยรุ่นและคนหนุ่ม ในภาคใต้นั้น ส่วนหนึ่งได้ใช้พื้นที่ร้านน้ำชาในการเสนอวัฒนธรรม ทางเลือกของตัวเองขึ้นมา ซึ่งมีความพยายามก้าวตามทันสมัย เข้าถึงอำนาจในการบริโภคและ เข้าถึงวัฒนธรรมตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการฟังเพลงเฉพาะแบบที่ตนสนใจเช่น เพลงร็อก, เพลงแร็ป การดูฟุตบอลและกีฬา หนังสือ และเพลง ต่างๆ ที่ตนสนใจ ผ่านทางช่องทางต่างๆ และการ พยายามใช้ร้านน้ำชาสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับเพื่อนรุ่นพี่ในการไปประกอบอาชีพ

พื้นที่ร้านน้ำชาในฐานะพื้นที่สะท้อนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ พื้นที่ร้านน้ำชานั้นเป็นแหล่งข่าวเรื่องห่วย และแหล่งกู่หนี้ยืมสินที่สำคัญของคนในชุมชน ซึ่งทั้งห่วยและหนี้ยืมสินเป็น "วัฒนธรรมความจน" ที่คนไทยต่างก็คุ้นเคยเป็นอย่างดี และสิ่งที่ช่วยให้ "วัฒนธรรมความจน" นี้ ได้รับการสนองตอบเป็นอย่างดีในพื้นที่ ร้านน้ำชา คือความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย

พื้นที่ร้านน้ำชาในฐานะพื้นที่สาธารณะแห่งการพักผ่อน พื้นที่สาธารณะเดิมที่เคยมีความหมายต่อชีวิตของผู้คนในแง่ของการพักผ่อน เช่น วัด มัสยิด ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตในทางโลกอีกต่อไป พื้นที่สาธารณะรูปแบบใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนอง ความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ พื้นที่ร้านน้ำชาจึงสามารถตอบสนองในเรื่องทางโลกของมนุษย์ได้ ในระดับหนึ่ง เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการของคนในสังคม ร้านน้ำชานอกจากจะเป็นพื้นที่แห่งการบริโภคแล้วพื้นที่ร้านน้ำชา ยัง เป็นสถานที่ในการพบปะกันของผู้คน ไม่นิยมมาคนเดียว แต่จะเข้ามาอยู่กับกลุ่มคนที่รู้จัก หรือ มาเพื่อพบเจอกับกลุ่มคนที่ตนรู้จักคุ้นเคยและสนใจกิจกรรม เพื่อพูดคุยเรื่องราวประเด็นต่างๆ ร่วมกัน ในระหว่างบทสนทนานั้นมักจะมีการใช้คารม ปะทะ โต้ตอบ ชิงไหวชิงพริบ กันอย่างเข้มข้น

วัฒนธรรมการเลี้ยงน้ำชาของคนภาคใต้

ในสังคมชนบทภาคใต้ การเลี้ยงน้ำชา เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญของสังคมชนบท(เลี้ยงน้ำชา : สะท้อนคุณค่าสังคมไทย, 2551) เพราะมันเป็นกิจกรรมร่วมของชุมชนที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบความเดือดร้อนในชุมชน แม้มันจะเทียบไม่ได้งานลีลาส กาลาดินเนอร์ ที่เขาจัดกันเพื่อหาทุนในแวดวงสังคมชั้นสูง จะโดยการบังคับ โดยฐานะตำแหน่งหน้าที่ โดยหน้าตาที่แล้วแต่ หากแต่การเลี้ยงน้ำชามันเป็นเรื่องของน้ำใจ ที่ทุกคนในชุมชนร่วมกันช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่เกิดปัญหาเกิดความทุกข์ และมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทุนรอนในการแก้ปัญหาานั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการหาทุนมาเพื่อชดใช้ค่าเสียหาย หนี้สินจากการกระทำของตนเองหรือญาติด้วยเหตุอันจำเป็น รวมทั้งการจัดเลี้ยงน้ำชาเพื่อนำทุนมาช่วยเหลือกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน

การได้รับบัตรเล็ก ๆ ที่บรรจุข้อความเพียงไม่กี่ประโยคเพื่อเชิญชวนไปกินเลี้ยงน้ำชาที่บ้านของผู้เชิญชวน (เจ้าภาพ) หรือการบอกด้วยปากเปล่า เป็นภาพที่เห็นอย่างชินตาในชนบท เพื่อนบ้านที่ได้รับบัตรเลี้ยงน้ำชา หรือการบอกปากต่อปากก็จะทยอยกันมายังจุดเลี้ยงน้ำชากันตามวันเวลาที่นัดหมายกันแทบตลอดทั้งวันเพื่อต้อนน้ำชากับข้าวเหนียวปิ้ง หรือเหนียวห่อกล้วย (ข้าวต้มมัด) พร้อมกับเอาเงินใส่ซองหรือใส่กล่องรับบริจาคที่วางไว้ตามฐานะ หรือความสนิทสนมระหว่างผู้ที่ได้รับเชิญกับเจ้าภาพ ถือเป็นความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามที่เพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้องตกทุกข์ได้ยาก ไม่มีใครคิดว่าเป็นการบริจาคตานหรือการขอ ที่ทำให้คนที่มาร่วมเดือดร้อนแต่อย่างใด กลับรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญ เพราะไม่แน่ว่าวันหนึ่งเขาเองก็อาจจะต้องขอความช่วยเหลือเช่นนี้ได้เช่นกันในยามจำเป็น ดังนั้นถ้าหากใครไปสอบถามดูก็จะรู้ว่าทุกคนมาด้วยใจ เพื่อที่จะแบ่งปันน้ำใจให้แก่ผู้ที่ทุกข์ยากกว่าในภาวะที่เขาจำเป็นด้วยความสมัครใจ บ้างก็ให้ 10 บาท 20 บาท หรือ 100 บาท ตามกำลังทรัพย์

ฐานะของแต่ละคน บางครั้งคนที่ได้รับเชิญ มีภารกิจที่ไม่สามารถมาร่วมได้ก็ยิ่งฝากของมาร่วมกิจกรรมด้วย

การมาร่วมกิจกรรมเลี้ยงน้ำชาในแต่ละครั้งนั้นเชื่อว่าผู้ที่มาร่วมจะเพียงแค่มาดื่มน้ำชาหรือให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าภาพแค่นั้น แต่ในวงน้ำชาจะมีการจับกลุ่มกันพูดคุยซักถามสารทุกข์สุกดิบ การทำมาหากิน ข่าวสารบ้านเมืองต่าง ๆ เป็นการแลกเปลี่ยนในชุมชนย่อย ๆ ตามความสนใจ การเลี้ยงน้ำชาจึงเป็นเวทีของการเรียนรู้อย่างธรรมชาติบนความสัมพันธ์ที่ดีของผู้คนในสังคมชนบท

แนวคิดเรื่องกลุ่มทางสังคม

ในสังคมวิทยา กลุ่มคือกลุ่มของคนที่มีความสัมพันธ์และค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน และมีจุดมุ่งหมายหรือความต้องการที่เชื่อมโยงกัน สมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นสมาชิกของกลุ่ม และผู้อื่นในสังคมก็มองว่าเขาเป็นสมาชิกของกลุ่มด้วย สำคัญที่สุดคือกลุ่มจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการสัมพันธ์เป็นแบบอย่างเป็นเวลานานและมีการจัดระเบียบทางสังคม

ในประเภทของกลุ่มทางสังคมที่มีการจัดประเภทตามความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกัน สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ "กลุ่มปฐมภูมิ" และ "กลุ่มทุติยภูมิ" โดยกลุ่มปฐมภูมิหมายถึงกลุ่มขนาดเล็กที่สมาชิกมีความใกล้ชิดและสนิทสนมกัน สมาชิกทุกคนรู้จักกันอย่างดี มีความสัมพันธ์ส่วนตัว และมีระยะเวลาของการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นประจำหรือบ่อยครั้ง สมาชิกในกลุ่มปฐมภูมิมิบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมและในการพัฒนาบทบาทและสถานะทางสังคมของตนเอง

อีกประเภทหนึ่งคือ "กลุ่มทุติยภูมิ" ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ที่เป็นทางการของคนที่มีความสนใจร่วมกัน มารวมกลุ่มกันเพื่อการมุ่งหมายบางประการ โดยเฉพาะในด้านหน้าที่การงาน กลุ่มทุติยภูมิมิลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและเป็นผิวเผิน และมักมีปฏิสัมพันธ์แบบชั่วคราวหรือในระยะเวลาสั้นๆ สมาชิกในกลุ่มทุติยภูมิไม่จำเป็นต้องรู้จักคนอื่นมาก่อนหรือสนิทสนมกัน

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งกลุ่มตามความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอื่นๆ ได้อีกด้วย เช่น "กลุ่มใน" (In-groups) และ "กลุ่มนอก" (Out-groups) ซึ่งกลุ่มในหมายถึงกลุ่มที่สมาชิกมีความรู้สึกสัมพันธ์ต่อกัน และกลุ่มนอกหมายถึงกลุ่มที่สมาชิกไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่สนใจ และยังมีการแบ่งกลุ่มตามระยะเวลาเช่น "กลุ่มชั่วคราว" ซึ่งเป็นกลุ่มที่รวมกลุ่มตัวเองชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในระยะเวลาหนึ่ง และ "กลุ่มถาวร" ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่รวมกลุ่มกันตลอดเวลา เช่น มีเชื้อชาติเดียวกัน มีอาชีพเดียวกัน หรือมีความสนใจร่วมกัน

Georg Simmel นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันที่มีผลงานสำคัญในการศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการและปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มในสังคม ความสำคัญของกระบวนการและการจัดการทางโครงสร้างในกลุ่ม และผลกระทบต่อสมาชิกในกลุ่ม ซิมเมิล ได้อธิบายถึงลักษณะและความสำคัญของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม โดยเริ่มโดยการพิจารณากระบวนการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มที่มีสมาชิกเพียงสองคน (Dyadic) ซึ่งเป็นกรณีพิเศษที่มีลักษณะและรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างจากกลุ่มที่มีสมาชิกมากกว่าสองคน กลุ่มสองคนไม่มีอำนาจหรือการควบคุมที่เหนือกว่าความเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคล แต่เมื่อขนาดของกลุ่มใหญ่ขึ้น กลุ่มมีการพัฒนารูปแบบของปฏิสัมพันธ์ที่เฉพาะเจาะจงขึ้น โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและสร้างกรอบทางสังคมที่สามารถบังคับและควบคุมสมาชิกเพื่อเติมเต็มจุดประสงค์ของกลุ่ม เจ้าของอำนาจหรือคนส่วนใหญ่อาจสามารถครอบงำหรือเอาชนะสมาชิกที่อ่อนแอได้ผ่านกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อเพิ่มตำแหน่งและผลประโยชน์ที่เหนือกว่าสมาชิกแต่ละคนมีตำแหน่งและสถานภาพที่แตกต่างกัน ยิ่งกลุ่มใหญ่ขึ้น สมาชิกที่มีส่วนร่วมอาจกลายเป็นอ่อนแอมากขึ้น

ซิมเมิลพยายามสรุปว่า ผลประโยชน์และจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มเป็นเหมือนกันทั้งหมด แม้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มจะแตกต่างกันไป เช่น การรวมกลุ่มเพื่อการร่วมมือหรือการแข่งขัน การอยู่ใต้อำนาจและการใช้อำนาจบังคับ ความใกล้ชิดหรือความห่าง เป็นต้น แต่รูปแบบหรือโครงสร้างสังคมที่เกิดขึ้นจะมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากรูปแบบหรือโครงสร้างสังคมนั้นฝังอยู่ในเนื้อหาและไม่สามารถเป็นจริงในตัวเองได้ ทุกปรากฏการณ์สังคมมีองค์ประกอบทางรูปแบบมากมาย รวมถึงการร่วมมือและการแข่งขัน การอยู่ใต้อำนาจและการใช้อำนาจบังคับ ความใกล้ชิดและความห่างกัน

Ferdinand Tonnies นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันที่ได้กล่าวถึงลักษณะของสังคมเป็นสองลักษณะหลัก ดังนี้:

1. Gemeinschaft (ชุมชนหรือสังคมชนบท): ลักษณะนี้หมายถึงชุมชนขนาดเล็กหรือสังคมชนบทที่สมาชิกมีพื้นฐานและประสบการณ์ชีวิตที่คล้ายคลึงกันมาก สมาชิกอาศัยร่วมกันแบบพึ่งพาและมีความใกล้ชิดกัน มีความรู้สึกสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นไปแบบบุคคล ไม่เป็นทางการ การควบคุมทางสังคมในลักษณะนี้เกิดขึ้นผ่านรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาเป็นเรื่องซุบซิบ การแสดงออกทางกิริยาท่าทาง ฯลฯ

2. Gesellschaft (สังคมเมือง): ลักษณะนี้หมายถึงชุมชนหรือการใช้ชีวิตในสังคมเมืองที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้จักกันและกัน มีคนแต่ละคนมีลักษณะและบทบาทที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลถูกกำหนดโดยบทบาททางสังคมที่เกิดจากหน้าที่การงาน การควบคุมทางสังคมในลักษณะนี้อยู่บนรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น ข้อบังคับหรือกฎหมาย

เรายังสามารถระบุลักษณะของสังคมเมืองตามทฤษฎีของ Emile Durkheim ในหนังสือ "The Division of Labor in Society" ได้ว่า โครงสร้างของสังคมขึ้นอยู่กับระดับของการแบ่งงานเฉพาะด้านภายในสังคม โดยสังคมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1. (Mechanical Solidarity): ลักษณะนี้เกี่ยวกับสังคมดั้งเดิมหรือสังคมก่อนสมัยใหม่ที่มีการแบ่งงานเฉพาะด้านน้อย สมาชิกในสังคมผูกพันกันโดยพฤติกรรมทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน ผ่านทางวิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และแบบแผนประเพณีที่ปฏิบัติร่วมกัน รูปแบบนี้เป็นไปได้เพราะสมาชิกแต่ละคนมีลักษณะการทำงานที่คล้ายคลึงกัน เช่น ทุกคนต้องทำงานหาอาหาร สร้างบ้าน ทอผ้า การแบ่งงานเฉพาะด้านอาจเกิดขึ้นตามเพศหรือวัย เช่น ผู้หญิงมีหน้าที่หุงหาอาหาร ดูแลลูก ผู้ชายเป็นแรงงานและนักรบ คนสูงอายุมีบทบาทสำคัญในกลุ่ม เป็นต้น

2. (Organic Solidarity): ลักษณะนี้เกี่ยวกับสังคมสมัยใหม่ที่ซับซ้อนและมีเทคโนโลยีก้าวหน้า มีการแบ่งงานเฉพาะด้านมากขึ้น งานในลักษณะที่ต่างกันดำเนินไปโดยคนที่มีความชำนาญเฉพาะที่ต่างกัน สมาชิกในสังคมผูกพันกันโดยพื้นฐานของการตอบสนองกันทางเศรษฐกิจและการพึ่งพาอาศัยกันเชิงวัตถุ รูปแบบนี้เกิดจากความจำเป็นที่สมาชิกของสังคมจะต้องพึ่งพากันและกัน โครงสร้างและระบบการทำงานของสังคมแบบนี้เปรียบเสมือนอวัยวะต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตแต่ละส่วนทำงานประสานกันเพื่อให้สังคมทั้งระบบอยู่ได้

อิมิล ดูร์เคฮายม์ ให้ความหมาย Mechanical Solidarity ว่าเป็นชุมชนหรือสังคม (Community) ที่ผูกพันกันผ่านความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่ใกล้ชิดสนิทและแบบแผนการอบรมเรียนรู้ที่คนในสังคมยอมรับร่วมกัน ส่วน Organic Solidarity อธิบายว่าเป็นสังคมหรือชีวิตในสังคมเมือง (Association) ที่คนส่วนใหญ่ต่างเป็นคนแปลกหน้าของกันและกัน มีลักษณะปัจเจกชนที่ต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างกันถูกกำหนดโดยบทบาททางสังคมที่เกิดจากหน้าที่การงาน การควบคุมทางสังคมอยู่บนรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น ข้อบังคับหรือกฎหมาย

Tom Douglas ได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ลักษณะ: กลุ่มตามธรรมชาติ (natural group) และกลุ่มที่ถูกสร้างขึ้น (created group).

กลุ่มตามธรรมชาติ (natural group) เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นอย่างธรรมชาติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง และกลุ่มทำงาน กลุ่มเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากความสัมพันธ์และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สมาชิกในกลุ่มต้องปรับตัวเข้าหากันและกลายเป็นแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่ม และมีการร่วมมือกัน ยอมรับบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่มร่วมกัน

กลุ่มที่ถูกสร้างขึ้น (created group) เป็นกลุ่มที่สร้างขึ้นเพื่อจัดการกับสถานการณ์หรือเพื่อบรรลุจุดประสงค์บางประการที่กลุ่มตั้งไว้ กลุ่มเหล่านี้ไม่เกิดขึ้นอย่างธรรมชาติ แต่ถูกสร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ต้องการทำให้เกิดการร่วมมือ สมาชิกในกลุ่มนี้ต้องปรับตัวเข้าหากันและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ และมีโครงสร้างและระบบทางสังคม รวมทั้งการก่อตัวของกลุ่มย่อย

Tom Douglas เห็นว่ากลุ่มเป็นพลวัตที่เปลี่ยนแปลงและมีความเคลื่อนไหว มีกระบวนการของกลุ่มเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา แบ่งเป็นลำดับขั้นต่างๆ ซึ่งเริ่มต้นจากระดับพื้นฐานที่เพียงแค่ปฏิสัมพันธ์ได้ต่อระหว่างสมาชิก จนถึงระดับที่มีโครงสร้างและพัฒนาการของกลุ่ม รวมถึงการตัดสินใจของกลุ่ม การก่อตัวของกลุ่มย่อย และการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่ม อีกทั้ง Tom Douglas เห็นว่ากลุ่มเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทัศนคติของสมาชิก มันเป็นแหล่งทรัพยากรและเครื่องมือในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินชีวิต และเป็นเครื่องมือสำหรับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในการศึกษากลุ่มต่างๆ

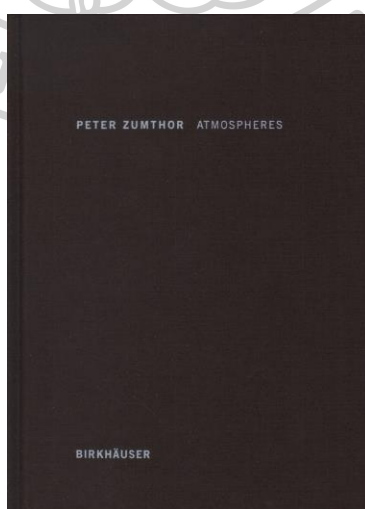
ดังนั้น การศึกษากลุ่มต่างๆ ควรพิจารณาถึงกระบวนการและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของกลุ่ม ซึ่งจะสะท้อนเป้าหมายของกลุ่มรวมถึงหน้าที่ของกลุ่ม ค่านึงถึงแง่มุมต่างๆ ของกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม เช่น เรื่องเวลา ภาวะผู้นำและการตัดสินใจของกลุ่ม ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ พัฒนาการของกลุ่ม วัตถุประสงค์ของกลุ่ม บรรทัดฐานและค่านิยมในกลุ่ม แรงยึดเหนี่ยวในกลุ่ม ความเป็นสมาชิกในกลุ่ม ทรัพยากรการก่อตัวของกลุ่มย่อย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

การรับรู้ที่ว่าง และบรรยากาศ ในงานสถาปัตยกรรม

ประสบการณ์ของมนุษย์ สร้างการเชื่อมต่อระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในโลกของเรา และในมิติของงานสถาปัตยกรรม คือ การออกแบบตามประสาทสัมผัส ต่างๆ ของมนุษย์ เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมเชิงประสบการณ์(เจนยูท ล่อใจ et al., 2558) ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการจัดการพื้นที่,วัสดุ และแสง ที่มีรากฐานมาจากความเข้าใจของอันลิกซึ่งในความรู้สึกของมนุษย์ และความรู้สึกทั้งหลายเหล่านี้ ทั้งสัมผัสประสบการณ์ และวิธีการที่ประสบการณ์เหล่านั้นก่อให้เกิดเป็นความหมายและความทรงจำ ที่ฝังอยู่ในจิตใจมนุษย์

การรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตบนโลก เนื่องจากมันช่วยให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อมที่เราอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนี้ได้ถูกนำเสนอโดยคริสเตียน นอร์เบิร์ก-ชูลซ์ในงาน "Genius Loci" ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสถาปัตยกรรม

ตามทฤษฎีของคริสเตียน นอร์เบิร์ก-ชูลซ์ เราพิจารณาความเป็นแก่นแท้ของสถานที่ (Genius Loci) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเกี่ยวกับสภาวะการดำรงชีวิต (Being) และความเป็นแก่นแท้ (Essential) ของมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ ความเป็นแก่นแท้ของสถานที่นี้ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ของเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identification) ซึ่งหมายถึงการรู้จักและตระหนักถึงเฉพาะคุณลักษณะของสถานที่นั้นๆ ตำแหน่งที่เหมาะสม (Orientation) ที่ช่วยให้เรารู้ว่าเราอยู่ที่ไหนและแนวทางการเคลื่อนที่ สภาพแวดล้อม (Environment) ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิประเทศและการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต และสภาพโดยรอบ (Surrounding) ที่รวมถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในบริเวณนั้น

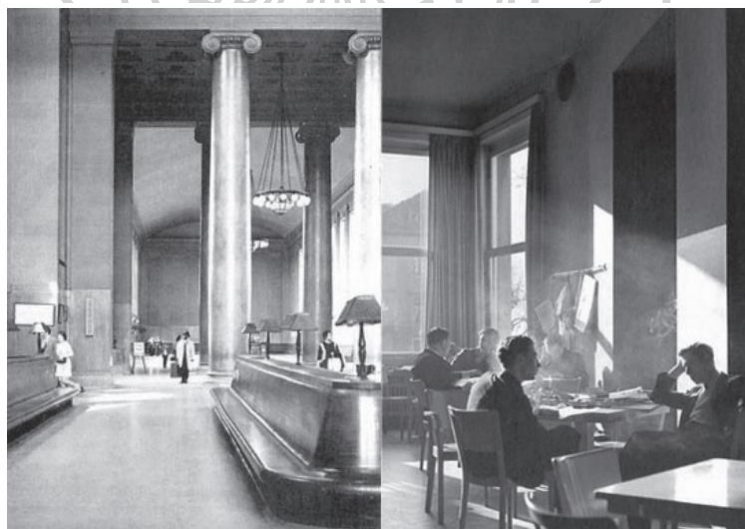

ภาพที่ 1 : ปกหนังสือ Atmosphere, เล่มแปลภาษาอังกฤษ

ที่มา : สำนักพิมพ์ Birkhauser (2006)

Peter Zumthor กล่าวว่า “ปรากฏการณ์(phenomenology) คือ การสัมผัสแห่งสรรพสิ่ง รอบตัวการปรากฏของตัวตนแห่งวัสดุ ผิวสัมผัส รูป รส กลิ่น เสียง แสง สีและอุณหภูมิที่นำไปสู่ความทรงจำต่อ “ที่ว่าง” หนังสือ "Atmospheres: Architectural Environments, Surrounding Objects" เขียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งมวลในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงแก่นของวัสดุที่กระทบกับสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ มีสัมผัส มีความรู้สึก และสะท้อนประสบการณ์ของผู้เข้าไปสัมผัส สถาปัตยกรรมจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อตัวอาคารนั้นเร้าสัมผัสและกระทบจิตสำนึกของมนุษย์ทำให้มนุษย์รู้สึกคล้อยตามกับสิ่งนั้น สิ่งที่มากระทบจิตสำนึกของมนุษย์คือแก่นของคำถามเรื่องนี้ของซุมธอร์ ซึ่งเป็น "สภาวะบรรยากาศ" (atmosphere) ซึ่งเป็นประเด็นหลักในการขยายความคิดของซุมธอร์ สิ่งเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นในบริบทการทำงานร่วมกันของสถาปัตยกรรม สรรพสิ่งและสิ่งรอบๆ ตัวมนุษย์ ก่อให้เกิด "สภาวะบรรยากาศ" (atmosphere) ที่เกิดจากพลังของ "สรรพสิ่ง" ที่อยู่โดยรอบ (surrounding objects) ทำงานร่วมกันเป็น "สภาพแวดล้อม" (environment) และสร้าง "สถานะ" ใน "สถานที่" (place). ในหนังสือ “Atmosphere” ได้กล่าวถึงกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดคุณค่าแห่งที่ว่าง(รวมถึงสถาปัตยกรรมและความเป็นสถานที่) ด้วยประสบการณ์และความรู้สึก หรือที่เขาเรียกว่า “สภาวะบรรยากาศ” (atmosphere)

เพเธอร์ ซุมธอร์เรียกมันว่าเป็น “มนตราแห่งความจริง” (magic of the real) และได้แบ่งออกเป็น 9 สิ่งที่ทำให้เรารู้สึก(Peter Zumthor, 2549)

ภาพที่ 2 : รูปถ่าย Broad Street Station, Richmond และรูปขง Student housing,

Clausius strasse,

ที่มา : Zumthor (2006)

1. “กายแห่งสถาปัตยกรรม” (body of architecture) คือการแสดงตัวตนของวัสดุ ในงานสถาปัตยกรรม การรวมรวบ การประกอบขึ้นของวัสดุต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันเข้าด้วยกันเพื่อสร้างที่ว่าง เป็นเสมือนหรือร่างกายของเราที่มีตัวตนสามารถสัมผัสหรือจับต้องได้
2. “ความเข้ากันของวัสดุ” (material compatibility) วัสดุมีอิทธิพลอย่างมากต่อความรู้สึกของสถานที่ วัสดุทำปฏิกิริยาแตกต่างกันในการผสมผสานที่แตกต่างกันเมื่ออยู่ในคนละช่วงเวลาของ และเมื่อใช้ในปริมาณที่ต่างกัน การจัดเรียงวัสดุนี้เองที่ทำให้ได้สัมผัสคุณลักษณะเฉพาะที่พิเศษของแต่ละสถานที่ ที่พิเศษไม่เหมือนใครและไม่มีวันสิ้นสุด
3. “สรรพเสียงของที่ว่าง” (The Sound of a Space) ทุกๆที่ว่างย่อมมี เสียง ของตัวเอง และมันมีอิทธิพลอย่างมากโดยเฉพาะต่อคุณลักษณะของที่ว่าง
4. “อุณหภูมิของที่ว่าง” (The Temperature of a Space) ทุกๆที่ว่างล้วนแต่มีอุณหภูมิที่มีอิทธิพลต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจเรา เมื่อสัมผัสเหล็กจะรู้สึกเย็น ขณะที่สัมผัสไม้จะรู้สึกอุ่น วัสดุแต่ละชนิดมีอิทธิพลทั้งต่อสิ่งที่มองเห็นและการสัมผัส ยกตัวอย่างเช่น Swiss Pavilion ที่ใช้ไม้จำนวนมากในการสร้าง เมื่อด้านนอกมันร้อน ด้านในก็ควรจะเย็นสบายเหมือนอยู่ในป่า และเมื่อมันเย็นศาลานี้ก็จะดูอบอุ่นมากกว่าที่เห็นภายนอก
5. “สรรพสิ่งที่รายรอบ” (surrounding Objects) สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา วัตถุที่อยู่ในที่ว่างหรือพื้นที่ และวิธีการที่พวกมันรวมตัวกันเพื่อสร้างบรรยากาศที่จะเกิดขึ้นภายใน (interior atmosphere) ซึ่งจะสร้างอารมณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ผู้ใช้งาน การที่รายละเอียดของสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์หรือโต้ตอบกันล้วนมีอิทธิพลต่อความรู้สึก อารมณ์ที่ล้ำลึก และประสบการณ์ของเราในสถานที่หนึ่งอย่างมาก
6. “ประเด็นระหว่างการจัดวางและความเข้ายวน” (between composure and seduction) วิธีการเคลื่อนตัวของผู้คนมีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมเป็นเหมือนงานศิลปะชั่วคราว ผู้คนย้ายเข้าไปอยู่และเคลื่อนตัวผ่านอาคาร และประสบการณ์ของคนคนหนึ่งก็เปลี่ยนไปตามลำดับต่างๆ เขาให้ความเห็นว่า อาคารควรอนุญาตสำหรับการเคลื่อนไหวเหล่านี้เพื่อที่จะกระตุ้นอารมณ์ สร้างความรู้สึกผ่อนคลาย และการเคลื่อนไหวผ่านอาคารควรดึงดูดผู้ใช้และสนับสนุนการใช้งานของอาคาร

7. “แรงดึงดูระหว่างภายใน/ ภายนอก” (tension between interior and exterior) พื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอก ซึ่งที่มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อความรู้สึกของสถานที่ เราตระหนักถึงความมีสมาธิทันทีเมื่อถูกล้อมรอบ facade ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบที่เป็นนามธรรมทั้งภายในและภายนอก

8. “ระดับของความใกล้ชิดสนิทสนม” (Levels of Intimacy) เพเธอร์ ชุมธอร์ ไม่ได้กล่าวถึงแต่เพียงขนาดของพื้นที่เท่านั้น แต่ยังคงกล่าวรวมถึงความใกล้ชิด ระยะห่าง รายละเอียด และมวล ของที่ว่าง ล้วนแล้วแต่สัมพันธ์กับร่างกายของมนุษย์

9. “ยามเมื่อวัตถุต้องแสง” (The Light on Things) วิธีการที่แสงจะส่องลงไปในที่ว่างหรือกระทบบนสิ่งต่างๆ ล้วนแต่บ่งบอกเราถึงลักษณะของสิ่งนั้นๆ มันที่บ่งแสงหรือเปล่งประกายหรือมันมีความลึกอย่างไร ถ้าวางแสงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของบรรยากาศสิ่งที่สำคัญ คือ เขาอธิบายถึงวิธีการที่วัสดุและพื้นผิวมีปฏิสัมพันธ์กับแสง มันสะท้อนหรือดูดซับแสงอย่างไร

ทฤษฎี Critical Regionalism

Critical Regionalism คือแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่พยายามต่อต้านความไม่สถานที่และความขาดเอกลักษณ์ของสไตล์อินเตอร์เนชันแนล แต่ยังคงปฏิเสธความเบื่อบานและความหลากหลายของสถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์น (LÉA-CATHERINE SZACKA & VÉRONIQUE PATTEUW, 2562) ความเป็นที่พึงของสไตล์ critical regionalism คือการให้สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นจากแนวคิดสมัยใหม่แต่สัมพันธ์กับบริบททางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม

ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1980 นักทฤษฎีสถาปัตยกรรมอาเล็กซานเดอร์ ทัชนิสและเลอาน เลฟารีฟ กำหนดแนวคิดของ Critical Regionalism นักทฤษฎีสถาปัตยกรรมเคนเนท ฟร็อมป์ตันนำเสนอ Critical Regionalism เป็นแนวทางการแก้ปัญหาสำหรับแนวโครงสร้างสถาปัตยกรรมทั่วโลกที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ฟร็อมป์ตันเน้นความจำเป็นในการพิจารณาปัจจัยท้องถิ่นในขณะที่สร้างหรือใช้งานโซลูชันระดับโลก

แนวคิดหลักในคอนเซ็ปต์ของ Critical Regionalism มีในหลักการสร้างสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับบริบทที่เฉพาะตำแหน่ง ที่ซึ่งเกิดจากความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของสถานที่ สภาพอากาศ ความกังวล วัสดุ ระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและประเพณี ทักษะ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในพื้นที่เฉพาะ

Critical Regionalism มีความตั้งใจในการต่อต้านมาตรฐานของสถาปัตยกรรม มาตรฐานที่สูงขึ้นเป็นปรากฏการณ์ในยุคสมัยสมัยใหม่ที่เกิดจากการโลกาภิวัตน์ สถาปนิกที่ทำงานที่นครนิวยอร์กสามารถออกแบบสำหรับวิทยาลัยในเขตชนบทในฮาร์ยานาได้ องค์ประกอบของโครงสร้างในการก่อสร้างสามารถสร้างส่วนประกอบล่วงหน้าและขนส่งได้ และโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ไม่ได้นำเทคนิคการประยุกต์ใช้งานฝีมือท้องถิ่นเข้าไปใช้ในการก่อสร้าง

สถาปัตยกรรมที่มาตรฐานและทั่วไปสร้างความรู้สึกของการสูญเสียตำแหน่งที่เป็นสถานที่ที่สถาปัตยกรรมดูและรู้สึกเหมือนกันไม่ว่าจะอยู่ที่ใด แนวโน้มสถาปัตยกรรมอีกแบบก็เกี่ยวกับโครงสร้างที่มีลักษณะเฉพาะที่มากขึ้นหรือการตกแต่งโดยไม่สอดคล้องกับบริบท ส่วนใหญ่ของโครงสร้างเหล่านี้ไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่น เช่น สภาพอากาศ รูปแบบชีวิต และวัฒนธรรม และมีผลทางสิ่งแวดล้อมสูง มันไม่ผสมเข้ากับสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นและดูไม่เหมาะสมทางสายตา Critical Regionalism มุ่งหวังที่จะพบทางออกที่สมดุลระหว่างประโยชน์ของโมเดิร์นนิสต์และการสืบทอดบริบทท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ดังนั้น การที่จะเป็น critical regionalist นักออกแบบควรพยายามสมดุลความได้เปรียบระหว่างประโยชน์จากการทำงานในสมดุลกับเงื่อนไขท้องถิ่นและการนำคำแนะนำจากสถาปัตยกรรมยุคปัจจุบัน นี่เป็นทางการแนวคิด วิธีการมองอย่างจริงจังที่สถาปัตยกรรมซึ่งแตกต่างกันไปเป็นพิเศษในแต่ละโครงการ ไม่ใช่สไตล์ที่กำหนดโดยคุณสมบัติการออกแบบเฉพาะเจาะจง ตัวอย่างของ Kenneth Frampton ที่เป็นทฤษฎีสถาปัตยกรรมได้เขียนอย่างละเอียดเกี่ยวกับ Critical Regionalism สองบทความของเขา "Ten Points on an Architecture of Regionalism: A Provisional Polemic" และ "Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance" อธิบายอย่างเข้มแข็งถึงความจำเป็นของ Critical Regionalism จุดหลักที่สอดคล้องกันในบทความเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำหายในการสมดุลระหว่างความต้องการและเงื่อนไขท้องถิ่นและทั่วโลกในสถาปัตยกรรม แฟรมป์ตันเปรียบเทียบวิธีการที่แตกต่างกันเหมือนคู่แข่งที่ขัดแย้งกัน ฝ่ายแผลตคนที่หนึ่งแทนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และประสบการณ์ท้องถิ่น เช่น ลักษณะธรรมชาติ เหตุการณ์ทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น และวัสดุ ฝ่ายแผลตคนที่สองแทนปัจจัยโลกแบบทั่วไป เช่น การออกแบบพื้นที่ ข้อมูล การใช้แสงเทียน การไหลของลม องค์ประกอบทางจิตวิทยา และการสื่อสารทางสายตา เขาเสนอ Critical Regionalism เป็นการเทียบเคียงของพี่น้องสองคนเหล่านี้

หลักการของ Critical Regionalism เน้นการออกแบบที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นแทนที่จะนำองค์ประกอบที่มีอยู่มาใช้โดยวางมันลงบนสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ในการนำวัสดุสถาปัตยกรรมมาใช้ใหม่โดยสมบูรณ์ก็ยังคงมีอยู่ แต่การคิดใหม่ในองค์ประกอบเดียวกันในบริบทท้องถิ่นนั้นคือที่ Critical Regionalism มุ่งสู่การสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับความไวต่อสัมผัสที่รวมผสานความส่งตรงจากทั่วโลกและองค์ประกอบท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสบการณ์ของพื้นที่นั่นเอง

การรับรู้ที่สำคัญในสถาปัตยกรรมคือความเผยแพร่ทั่วทั้งในท้องถิ่นและทั่วโลก แต่ยังคงเคารพประเพณีการก่อสร้างท้องถิ่นที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับฟังก์ชันในสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เป็นสิ่งสำคัญที่จำกัดการออกแบบ ด้วยการเผยแพร่ที่กำลังเพิ่มขึ้นในระดับโลก สถาปัตยกรรมกำลังเป็นมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น แม้ว่ามันจะมีประโยชน์เกี่ยวกับความสะดวกในการขนส่งและก่อสร้าง ลดความจำเป็นในการออกแบบซ้ำซ้อน และประหยัด แต่ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มนุษย์ได้รับ

Critical Regionalism เสนอแนวทางในการผสมผสานองค์ประกอบท้องถิ่นไม่เพียงแคเพื่อต่อต้านกระบวนการค้าเป็นของสถาปัตยกรรมเท่านั้น แต่เพื่อสร้างสรรค์สิ่งก่อสร้างที่ยั่งยืน เหมาะสม และสามารถปรับใช้ได้มากขึ้น ตัวอย่างเช่นการออกแบบร่วมสมัยสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการของภูมิภาคในภูมิภาคด้วยวัสดุท้องถิ่นและความรู้ตามประเพณีท้องถิ่น

สถาปนิกชั้นนำของอินเดียบางคนเริ่มนำหลักการ Critical Regionalism มาปฏิบัติใช้ เช่น B.V. Doshi, Charles Correa, และ Raj Rewal ใช้กระบวนการ Critical Regionalism ในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและมีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น Artist Village ที่ออกแบบโดย Charles Correa, โครงการที่พักอาศัย CIDCO ของ Raj Rewal, และโครงการที่พักอาศัย Aranya ที่ออกแบบโดย B.V. Doshi เป็นต้น นักสถาปนิกกรมใช้กระบวนการ Critical Regionalism ในการออกแบบโครงการที่มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 3 : Aranya low-cost housing project

ที่มา : <https://www.sangath.org/projects/aranya-low-cost-housing-indore/>

สถาปนิกชาวศรีลังกา Geoffrey Bawa เป็นสถาปนิกที่มีผลงานอันหลากหลายและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในโรงเรียนสถาปัตยกรรม Tropical และ Modern Regionalist อีกด้วย โครงการของเขาที่กระจายอยู่ในหลายประเทศแสดงให้เห็นถึงการออกแบบโมเดิร์นที่นับถือหลักการใช้วัสดุท้องถิ่นและผสมผสานความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และข้อจำกัดของท้องถิ่น

ภาพที่ 4 : Lunuganga by Geofferey Bawa

ที่มา : <https://unboxedwriters.com/lunuganga-where-geoffrey-bawas-soul-resides/#.Y5hRH3ZBy3A>

Critical Regionalism เกิดจากการขาดแคลนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งเกิดจากการแสวงหา "ความทันสมัย" หรือ "การทำให้เป็นสากล" มากเกินไป ดังนั้นแนวความคิด Critical regionalism จึงเป็นแนวทางการออกแบบที่เข้ามาแทนที่การต่อต้านอารยธรรมสากล ด้วยหลักการที่ว่า สถาปัตยกรรมที่มีความทันสมัยไม่ควรแยกออกจากสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในภูมิภาค แต่จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

Concept of critical regionalism

Environment

- climate
- topography
- light

Modern Technology

- space
- tectonic
- detail

Culture

- regional culture
- history
- people

ภาพที่ 5 : แสดงแนวความคิดของ Critical Regionalism

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องหิรัญ. 2023.

Architecture	User	Surrounding
Space	Culture	Climate
Form	Activity	Environment
Structure	Space	Object
Detail	Social group	
Material		

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์กรณีศึกษา

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

จากการศึกษาบทความและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแยกหมวดหมู่ของเครื่องมือในการก่อรูปของสถาปัตยกรรมได้สามหมวดหมู่ ดังนี้ Architecture , User และ Surrounding ดังที่ปรากฏในตารางข้างต้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

เนื้อหาในบทนี้เป็น การสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษาร้านน้ำชาต่างๆในบริบทสังคมภาคใต้ อธิบายรายละเอียดถึงที่ตั้งของร้านน้ำชา กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในร้าน ลักษณะการใช้พื้นที่ของแต่ละกลุ่มทางสังคม รวมไปถึงลักษณะทางกายภาพของร้านน้ำชาที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมภาคใต้

ขั้นตอนการเลือกกรณีศึกษา

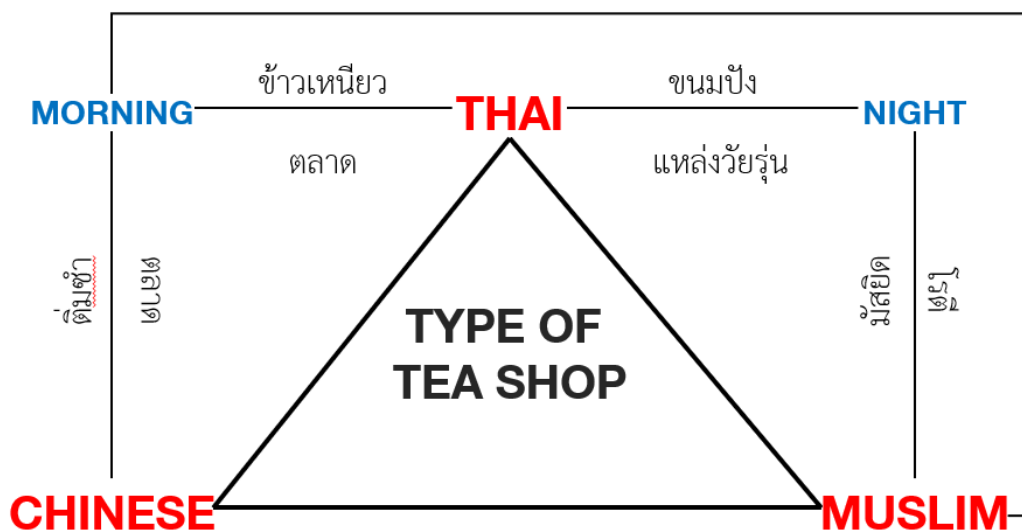
“ร้านน้ำชา” เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นแตกต่างจากร้านกาแฟที่พบได้ทั่วไปในปัจจุบันซึ่งลักษณะทั่วไปของผู้ที่เข้ามาใช้งานในร้านกาแฟนั้นเข้ามาเพื่อสร้างโลกส่วนตัวของตนเองเพื่อพักผ่อนหรือนั่งทำงาน แต่ ร้านน้ำชา นั้นแตกต่างออกไป ผู้คนที่เข้ามาใช้งานนั้นต้องการเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย จึงทำให้ร้านน้ำชานั้นมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามีกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักการเมืองร้านน้ำชา นั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่นั้นพื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคม

ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาร้านน้ำชาในภาคใต้ในบริบทต่างๆและในหลายจังหวัดของภาคใต้ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ ผ่านบริบท ที่ตั้ง ลักษณะทั่วไปทางกายภาพ การวางผัง และกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาในสังคมของคนภาคใต้

ร้านน้ำชานั้นปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคมทางภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นใจกลางหมู่บ้าน , ตลาด ,ข้างถนน หรือบริเวณศาสนสถาน ร้านน้ำชา จึงสามารถแบ่งประเภทของร้านได้ 2 ประเภทด้วยกัน คือ แบ่งตามกลุ่มทางสังคม และแบ่งตามเวลาเปิดร้าน ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของผู้ที่เข้ามาใช้งานภายในร้าน

โดยประเภทแรกคือ การแบ่งประเภทของร้านน้ำชาตามกลุ่มทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ร้านน้ำชาในสังคมคนพุทธ ร้านน้ำชาในสังคมคนจีน และร้านน้ำชาในสังคมคนมุสลิม ซึ่งร้านน้ำชาแต่ละแบบจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างในเรื่องของอาหารที่ขายคู่กับชา กลุ่มของผู้ใช้งานหลักและบทสนทนาที่เกิดขึ้นในร้าน

ประเภทที่สองคือ การแบ่งประเภทของร้านน้ำชาตามเวลาของการเปิดร้าน ซึ่งประกอบด้วยร้านน้ำชาที่เปิดกลางวัน (เช้า-เที่ยง) กลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งานในช่วงเวลาเช้าก่อนเริ่มงาน เป็นคนวัยทำงานไปจนถึงวัยสูงอายุ พ่อค้าแม่ค้าในตลาด หรือแม่กระทั่งพนักงานและข้าราชการที่เข้ามาใช้บริการในช่วงเช้านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของผู้ชาย และร้านน้ำชาที่เปิดกลางคืน (เย็น-ดึก) กลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานหลักคือกลุ่มวัยทำงานและวัยรุ่น ทั้งชายและหญิงที่เข้ามาพบปะสังสรรค์กันในเวลาหลังเลิกงาน หรือเลิกเรียน โดยเฉพาะในบริบทของสังคมมุสลิมนั้นเป็นพื้นที่สำคัญในการพบปะสังสรรค์ของวัยรุ่น เนื่องจากชาวมุสลิมนั้นไม่สามารถดื่มสุราได้ จึงใช้พื้นที่ร้านน้ำชาเป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ของชาวมุสลิมเพราะมนุษย์นั้นมีความต้องการที่จะเข้าสังคม นั้นทำให้ร้านน้ำชาจึงเป็นพื้นที่สำคัญของคนภาคใต้

ภาพที่ 6: แผนภาพแสดงประเภทของร้านน้ำชา

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

จากภาพจะเห็นได้ว่าร้านน้ำชานั้นถูกแบ่งเป็นสองกลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือกลุ่มที่แบ่งตามบริบททางสังคมนั้นประกอบด้วย

1. ร้านน้ำชาในสังคมชาวพุทธ โดยส่วนมากร้านน้ำชาประเภทนี้จะมีทั้งร้านที่เปิดในช่วงเช้าและช่วงกลางคืน ซึ่งร้านที่เปิดช่วงเช้าจะตั้งอยู่บริเวณตลาดหรือศูนย์กลางชุมชน นิยมขายชาคู่

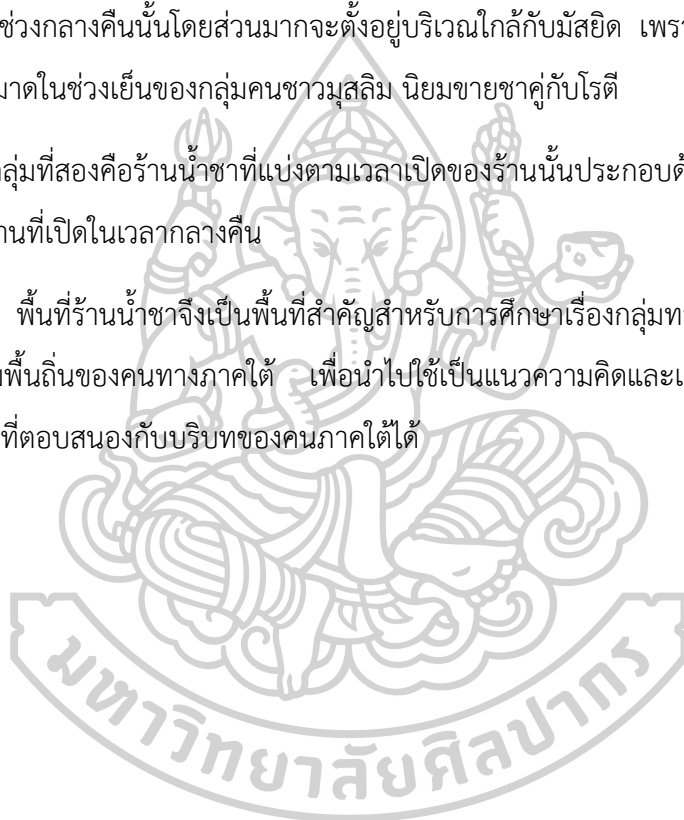
กับข้าวเหนียวปิ้งหรือข้าวต้ม ส่วนร้านที่เปิดช่วงกลางคืนนั้นโดยส่วนมากจะตั้งอยู่ในแหล่งของวัยรุ่นหรือใกล้กับสถานศึกษา นิยมขายชาคู่กับขนมปังปิ้ง

2. ร้านน้ำชาในสังคมชาวจีน โดยส่วนมากจะเป็นร้านที่เปิดในช่วงเช้า ตัวร้านมักตั้งอยู่ในบริเวณตลาด มักขายชาคู่กับขนมจีบซาลาเปา

3. ร้านน้ำชาในสังคมมุสลิม โดยส่วนมากร้านน้ำชาประเภทนี้จะมีทั้งร้านที่เปิดในช่วงเช้าและช่วงกลางคืน ร้านที่เปิดช่วงเช้าจะตั้งอยู่บริเวณตลาดสดหรือศูนย์กลางชุมชน นิยมขายชาคู่กับโรตีสวนร้านที่เปิดช่วงกลางคืนนั้นโดยส่วนมากจะตั้งอยู่บริเวณใกล้กับมัสยิด เพราะเป็นพื้นที่สำคัญในการพักผ่อนอิริยาบถในช่วงเย็นของกลุ่มคนชาวมุสลิม นิยมขายชาคู่กับโรตีสวน

และกลุ่มที่สองคือร้านน้ำชาที่แบ่งตามเวลาเปิดของร้านนั้นประกอบด้วยร้านที่เปิดในเวลากลางวันและร้านที่เปิดในเวลากลางคืน

ดังนั้น พื้นที่ร้านน้ำชาจึงเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการศึกษาเรื่องกลุ่มทางสังคม ความสัมพันธ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่นของคนทางภาคใต้ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองกับบริบทของคนภาคใต้ได้

กรณีศึกษาร้านน้ำชา

1 ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง

ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณหัวมุมถนน ตรงข้ามกับตลาดสดผดุงดอนยอ กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นคนทั่วไปและพ่อค้าแม่ค้าในตลาด นอกจากนี้จะเป็นร้านที่ขายชากาแฟแล้วยังมีพื้นที่สำหรับการแข่งนกหรือนานกมาแขวนโซว์กัน จึงทำให้กลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งานในร้านนั้นมีลักษณะแตกต่างออกไปจากร้านน้ำชาทั่วไป จากผังพื้นที่เห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่จะถูกจัดเรียงล้อมพื้นที่แข่งนกถึงแม้ว่าชุดโต๊ะเก้าอี้จะเป็นโต๊ะหินอ่อนที่มีความหนัก แต่ผู้ที่เข้ามาใช้งานนั้นก็พยายามที่จะเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้เข้ามารวมกลุ่มกัน เพื่อให้เอื้อต่อกิจกรรมการแข่งนก และพื้นที่แข่งนกที่อยู่บริเวณหัวมุมถนนก็ยังเป็นพื้นที่ที่คอยดึงดูดคนจากภายนอกให้เข้ามาสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในร้านได้อีกด้วย

ตัวร้านตั้งอยู่เอียงกับตลาดสดผดุงดอนยอ ซึ่งเป็นตลาดเช้า และอยู่ในพื้นที่หัวมุมถนนเข้าถึงได้ง่ายจากชุมชน ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในร้านมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคมขึ้นในร้าน

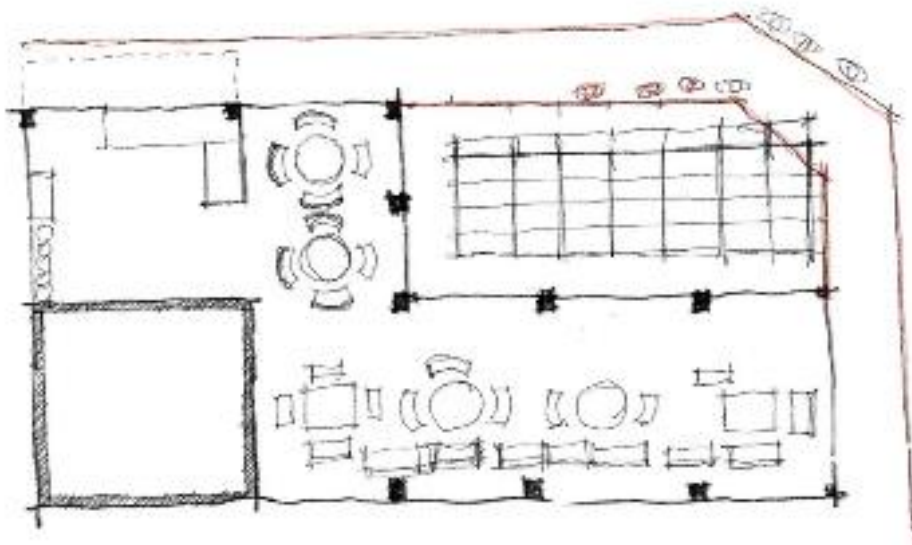

ภาพที่ 7 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง

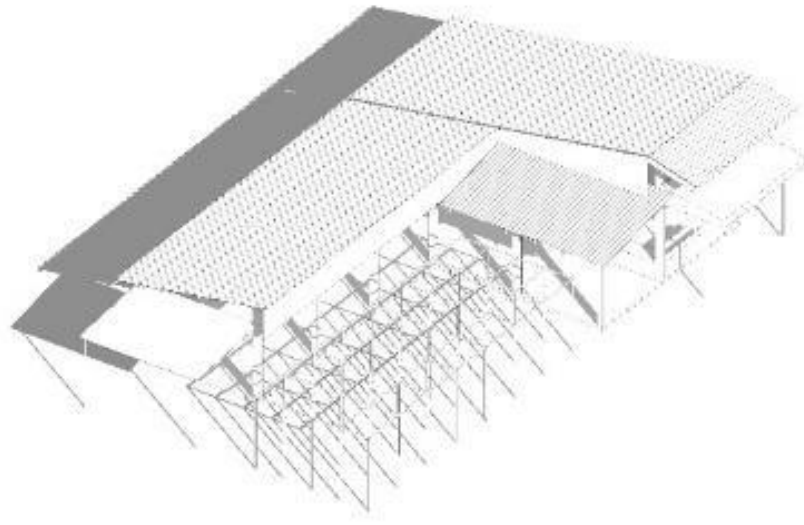
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

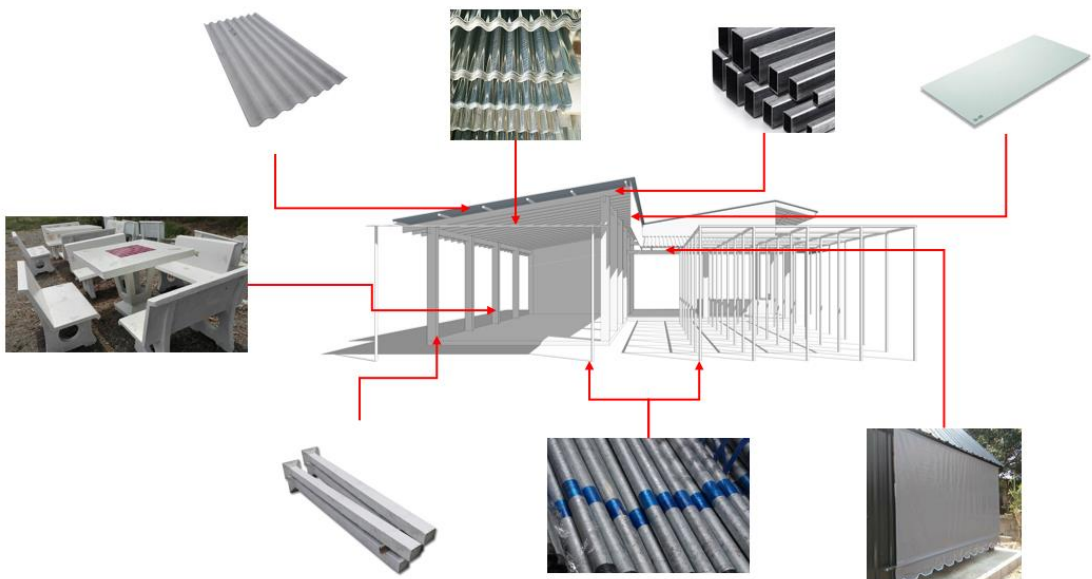
ภาพที่ 8 : ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

ภาพที่ 9 : ผังร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองทริฎ. 2023.

ภาพที่ 10 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 11 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ตัวอาคารจะเป็นกรอบโครง (frame) เปิดโล่งไม่มีผนังกันอากาศถ่ายเทได้สะดวก ลักษณะของ overhead plane ที่มี direction ลักษณะของโครงสร้างไม่ซับซ้อน มีส่วนที่ต่อเติมออกมาเพื่อ กันแดดกันฝนจะใช้วัสดุที่ดูเบา

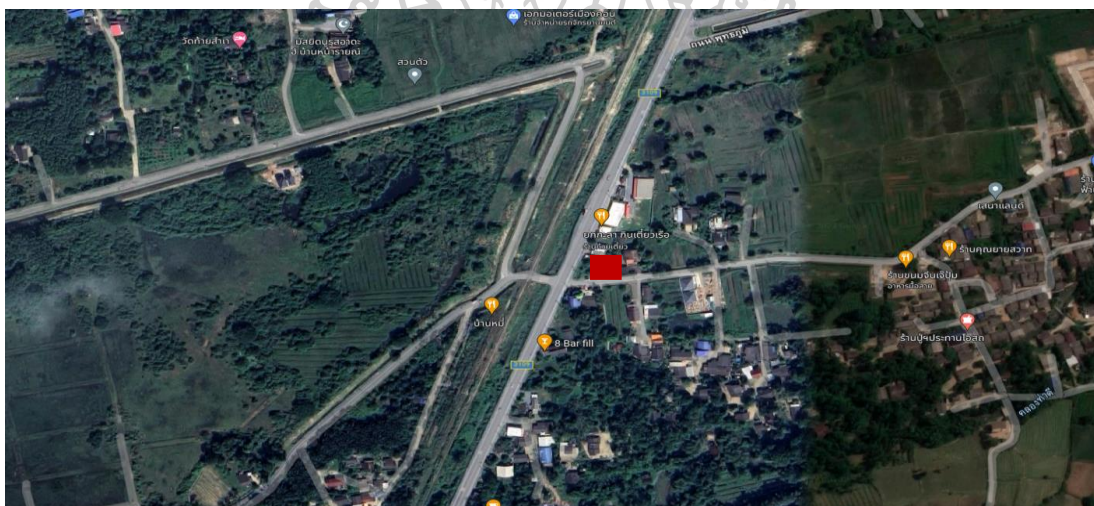
กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคน ที่เข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสารเช่นโทรทัศน์หนังสือพิมพ์คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่ขอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ซึ่งในกลุ่มนี้ จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกันกลุ่มแรกคือกลุ่มที่เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านควบคู่ไปกับกิจกรรมสนทนา การและกลุ่มที่สองคือกลุ่มคนจากภายนอกที่มาจากตลาดสดที่แวะเวียนเข้ามาชมกิจกรรมสนทนา การทำให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมที่เกิดขึ้นในร้านกับชุมชน

2 ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าหมู่บ้าน กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน นอกจากจะเป็นร้านที่ขายกาแฟแล้วยังมีพื้นที่สำหรับการแข่งนกหรือน่านกมาแขวนโชว์กัน จึงทำให้กลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งานในร้านนั้นมีลักษณะแตกต่างออกไปจากร้านน้ำชาทั่วไป จากผังพื้นที่เห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งนั้นได้ถูกแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างลูกค้าทั่วไปกับลูกค้าที่เข้ามาเพื่อร่วมกิจกรรมการแข่งขัน ในส่วนของที่นั่งที่ติดกับพื้นที่แข่งนกนั้นจะมีความยืดหยุ่นเอื้อให้มีการขยับเก้าอี้เข้ามารวมกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมได้ และพื้นที่แข่งนกที่อยู่ติดกับถนนก็ยังคงเป็นพื้นที่ที่คอยดึงดูดคนจากภายนอกเข้ามาในร้านได้อีกด้วย

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณทางเข้าชุมชน ทำให้มีคนจากในชุมชนและคนจากภายนอกชุมชนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ของร้านดูเหมือนจะเป็นพื้นที่ศาลาประชาคมของชุมชนแห่งนี้

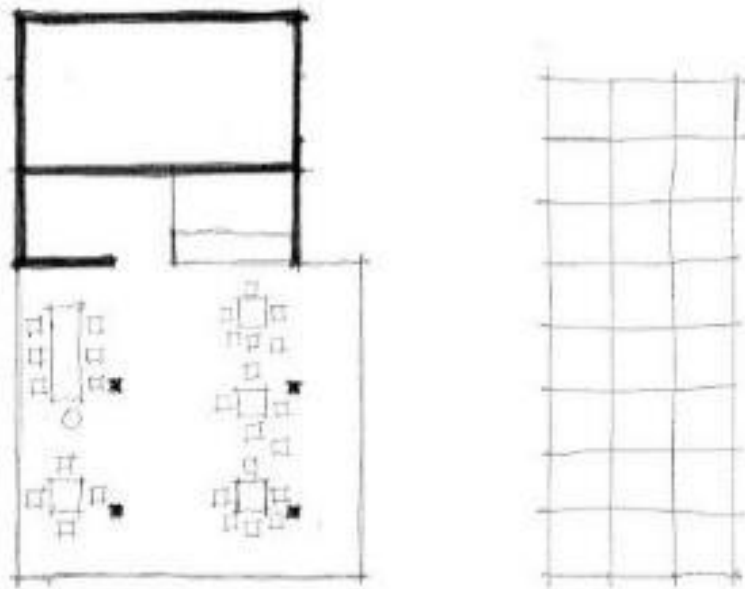

ภาพที่ 12 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

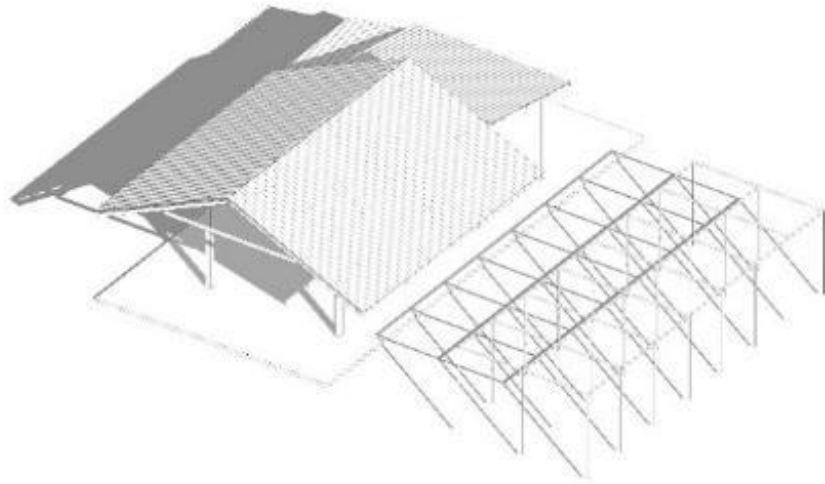
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

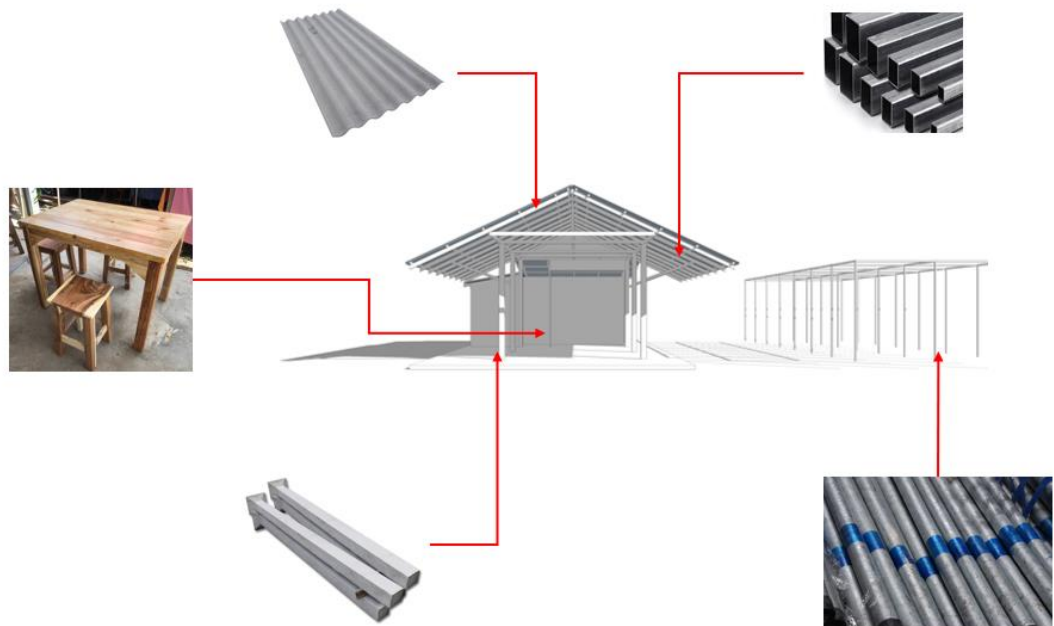
ภาพที่ 13 : ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

ภาพที่ 14 : ผังร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

ภาพที่ 15: ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 16 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัด
นครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ตัวอาคารจะเป็นกรอบโครง (frame) เปิดโล่งไม่มีผนังกันอากาศถ่ายเทได้สะดวก ลักษณะของ overhead plane ที่ถูกกดให้ต่ำ ใช้วัสดุที่พบได้ทั่วไปสอดคล้องกับวิธีการก่อสร้างรูปแบบพื้นฐานที่คนในชุมชนสามารถสร้างขึ้นเองได้

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่ขอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของที่นั่งขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับกิจกรรมสนทนาการ

3 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา

ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลาเป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้านมีถนนสองเส้นผ่านทั้งสองฝั่งของร้านทำให้มองเห็นกิจกรรมของร้านได้จากหลายทิศทาง กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน นอกจากจะเป็นร้านที่ขายชากาแฟแล้วยังมีพื้นที่สำหรับการแข่งนกหรือนำนกมาแขวนโชว์กัน จึงทำให้กลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งานในร้านนั้นมีลักษณะแตกต่างกันออกไปจากร้านน้ำชาทั่วไป จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่จะถูกรวมกลุ่มใกล้กับพื้นที่แข่งนก และพื้นที่แข่งนกก็ยังเป็นพื้นที่ที่คอยดึงดูดคนจากภายนอกเข้ามาในร้านได้อีกด้วย

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชน มีถนนตัดผ่านทั้งสองฝั่งของร้าน ทำให้มองเห็นกิจกรรมของร้านได้ในหลากหลายมุมจึงส่งผลให้มีคนจากในชุมชนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก

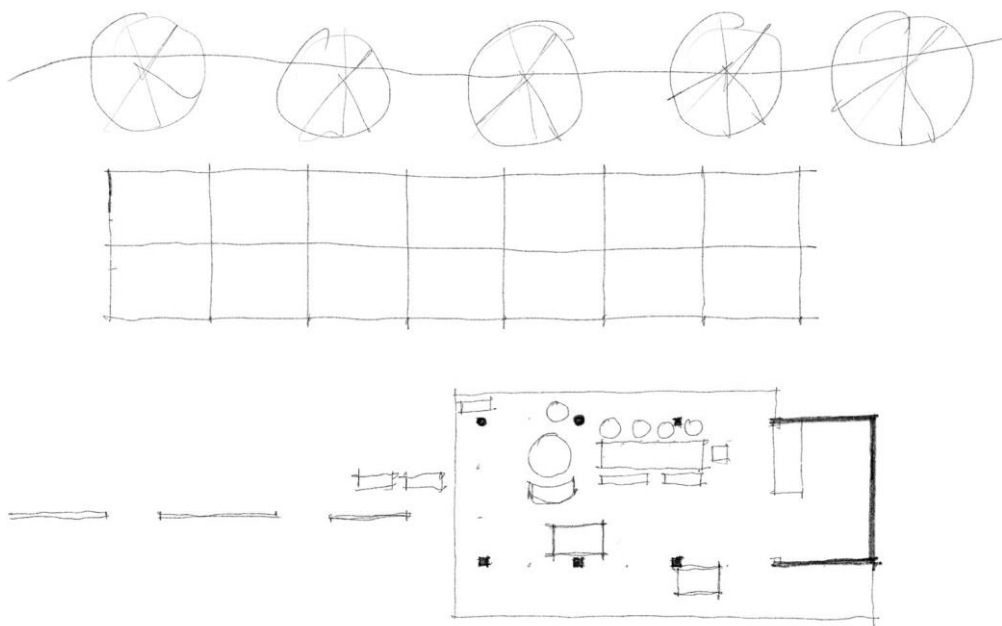

ภาพที่ 17 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา

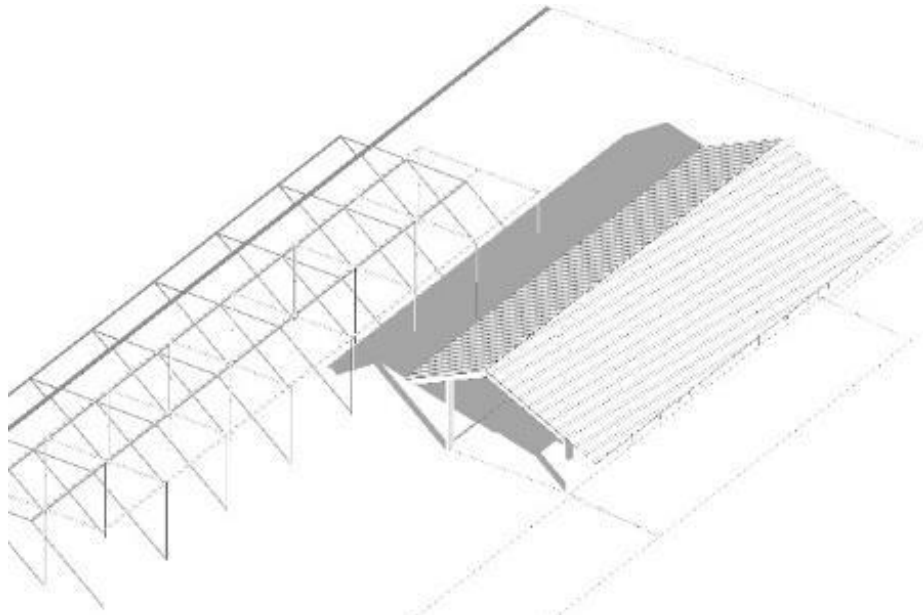
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

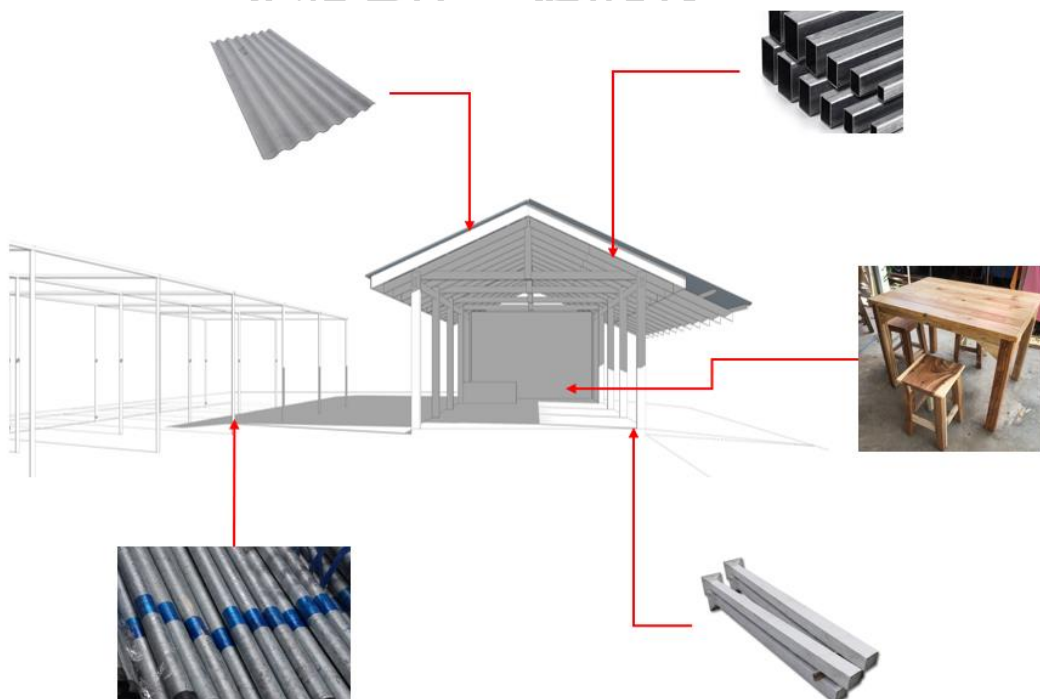
ภาพที่ 18 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

ภาพที่ 19: ผังร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

ภาพที่ 20 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 21 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ตัวอาคารจะเป็นกรอบโครง (frame) เปิดโล่งไม่มีผนังกั้นอากาศถ่ายเทได้ ใช้วัสดุที่พบได้ทั่วไปสอดคล้องกับวิธีการก่อสร้างรูปแบบพื้นฐานที่คนในชุมชนสามารถสร้างขึ้นเองได้

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ และกลุ่มผู้ใช้งานหลักที่พบเห็นได้ชัดเจนในร้านนี้คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่ขอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของที่นั่งขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับกิจกรรมสนทนาการ จะเห็นได้ว่ากลุ่มของคนเข้ามาใช้พื้นที่ในร้านส่วนใหญ่จะมีการรวมกลุ่มของที่นั่งทำให้มีพื้นที่เฉพาะของกิจกรรมเกิดขึ้นในร้าน

4 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชน ตั้งอยู่หัวมุมถนน กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน ที่เข้ามาเพื่อรวมกลุ่มทางสังคม และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่ นั้นถูกผลักออกมา ใกล้ชิดกับภายนอกให้มากที่สุดเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและคนภายนอก ส่วนพื้นที่ขายนั้นอยู่ด้านในร้านและยังมีบางส่วนติดกับพื้นที่ภายนอกเพื่อดึงดูดลูกค้า

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชนและอยู่ในพื้นที่หัวมุมถนนสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากถนนที่ตัดผ่านทั้งสองด้าน ทำให้มีคนจากในชุมชนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก

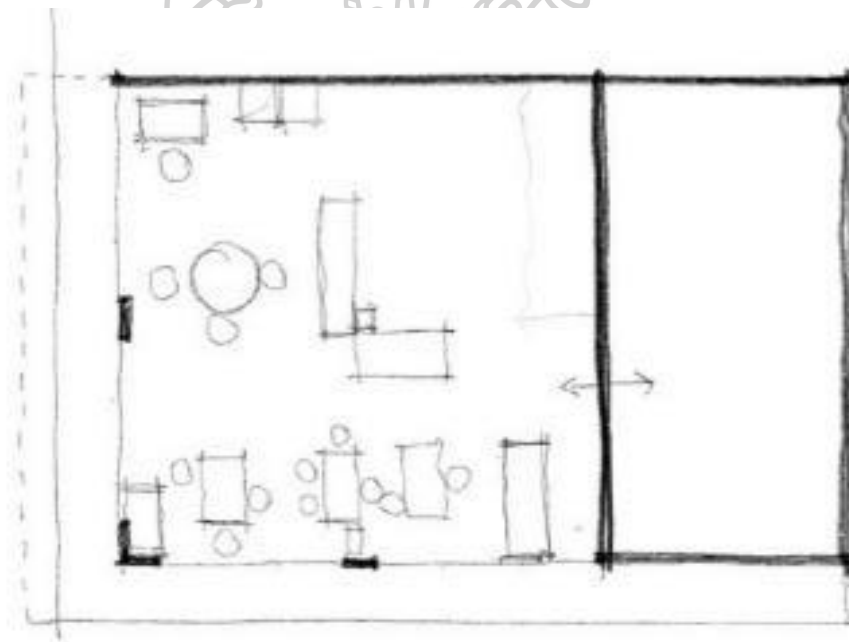

ภาพที่ 22 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

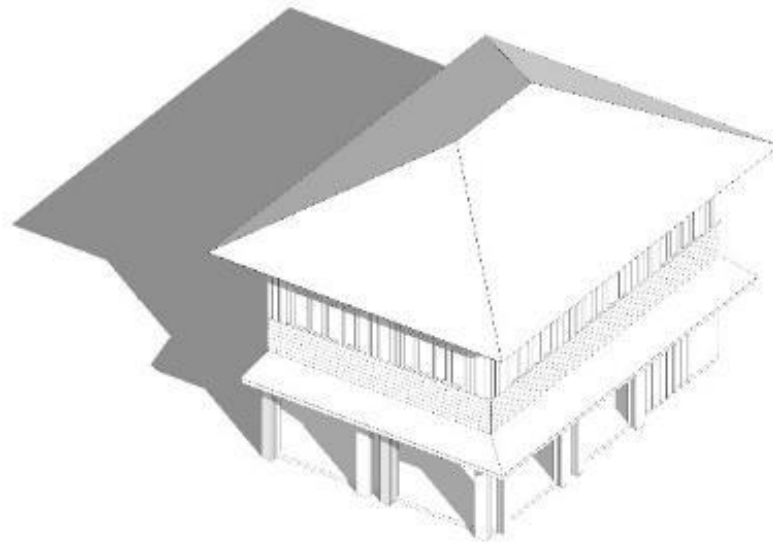
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

ภาพที่ 23 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

ภาพที่ 24 : ผังร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 25 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 26 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ตัวอาคารจะเป็นจะเป็นลักษณะของ shop house ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัยส่วนพื้นที่
ร้านในชั้นล่างเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นเปิดโล่งเพื่อให้ผู้ใช้งานเข้าถึงได้จากทุกด้านของถนน

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้าง
ปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ
เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคน
เข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้
เข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่ากลุ่มของคนเข้ามาใช้พื้นที่ในร้าน จะไม่มีการรวมกลุ่มของที่นั่งแต่จะเน้นไปที่
การสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดคุย

5 ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง

ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นร้านน้ำชากลางคืนที่ตั้งอยู่บริเวณตลาด ใกล้กับชุมชนและสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชนและนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาใช้งานหลังเลิกเรียน เข้ามาเพื่อรวมกลุ่มทางสังคมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ลักษณะของพื้นที่นี้ จะแตกต่างจากร้านทั่วไปคือจะเป็นการนั่งภายนอกอาคารใกล้ชิดกับถนนทั้งหมดนอกจากจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในร้านแล้วยังสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและคนภายนอกได้อีกด้วยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของร้านน้ำชาที่เปิดในช่วงกลางคืน

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ตลาดช่วงเย็นใกล้สถานศึกษา ทำให้มีคนที่มาทำงานและวัยเรียน เข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมากในเวลาช่วงเย็นหลังเลิกงาน

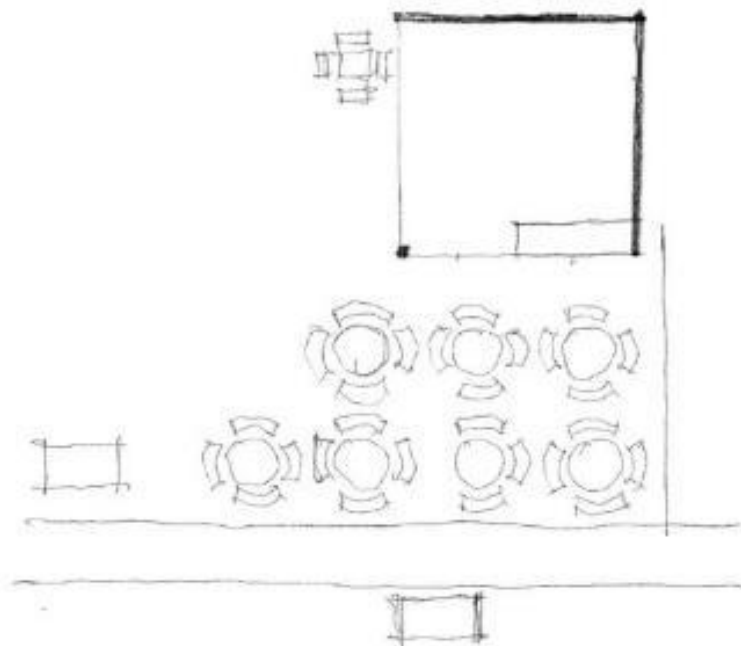

ภาพที่ 27 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง

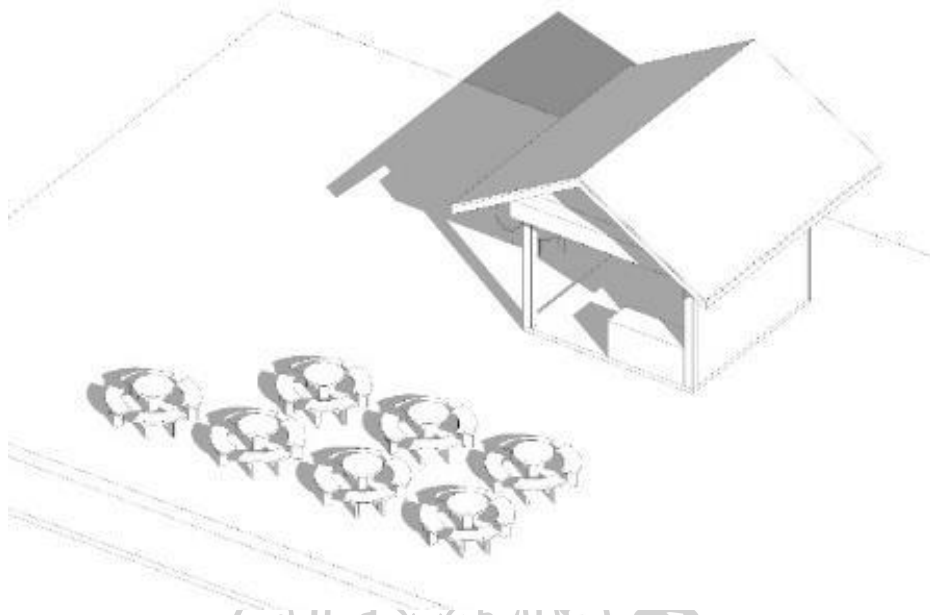
ที่มา : บุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

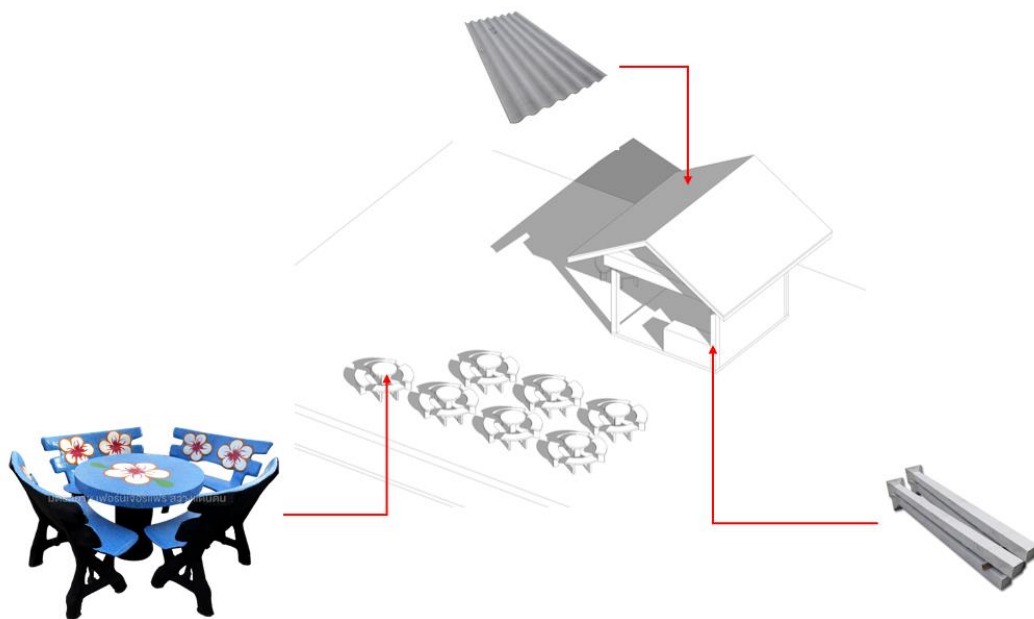
ภาพที่ 28 : ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 29 : ผังร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 30 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองทริฎ. 2023.

ภาพที่ 31 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองทริฎ. 2023.

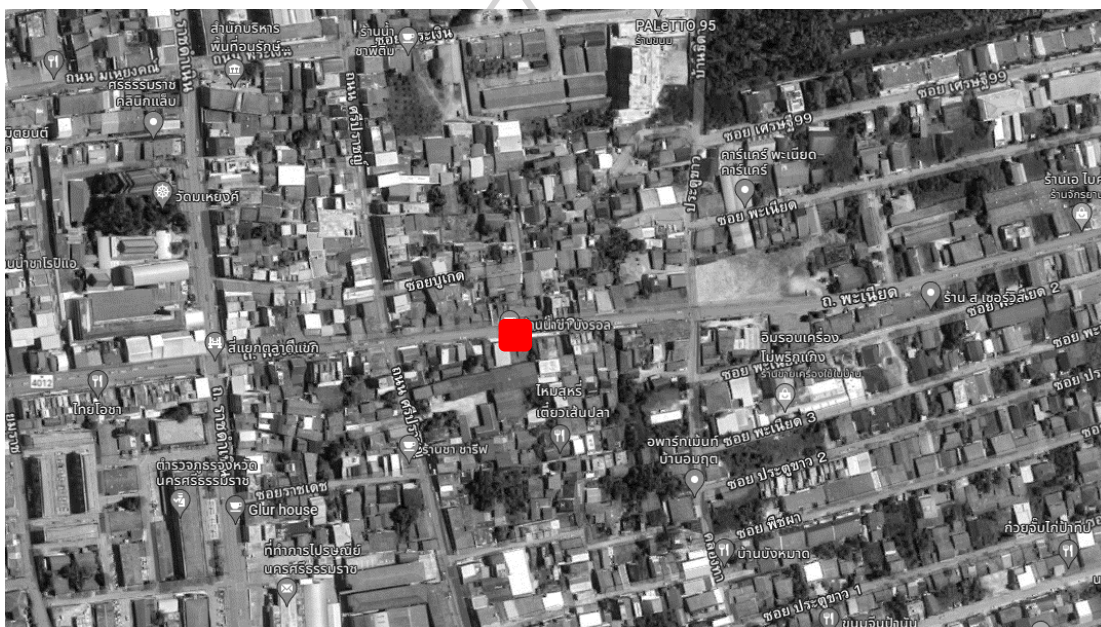
ลักษณะของตัวอาคารจะมีเฉพาะพื้นที่ของการขายและเตรียมอาหาร ส่วนของที่นั่งจะอยู่ในพื้นที่โล่งบริเวณหน้าร้านที่ใกล้ชิดกับชุมชน

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านจะเป็นกลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากเวลาเปิดร้านจะอยู่ในช่วงเย็นถึงดึก ทำให้ผู้ใช้งานหลักจะเป็นกลุ่มของคนวัยทำงานและวัยรุ่น ส่งผลให้บทสนทนาหรือกิจกรรมที่ยืดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันจะแตกต่างกับร้านที่เปิดในช่วงกลางวัน จะเห็นได้ว่าลักษณะของที่นั่งเป็นแบบตายตัวอยากที่จะเคลื่อนย้ายแต่ยังมีความใกล้ชิดกันมากจึงทำให้ยังเกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้โดยการพูดคุย จะดูเหมือนว่ากลุ่มของคนในร้านจะหลอมรวมจนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

6 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชน กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน ที่เข้ามาเพื่อรวมกลุ่มทางสังคมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชน และอยู่บนถนนเส้นหลักที่ตัดผ่านชุมชน ทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายจากคนในชุมชน จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่นั้นถูกผลักออกมาใกล้ชิดกับภายนอกให้มากที่สุดเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและคนภายนอก ส่วนพื้นที่ขายนั้นอยู่ด้านข้างร้านและยังมีบางส่วนติดกับพื้นที่ภายนอกเพื่อดึงดูดลูกค้า

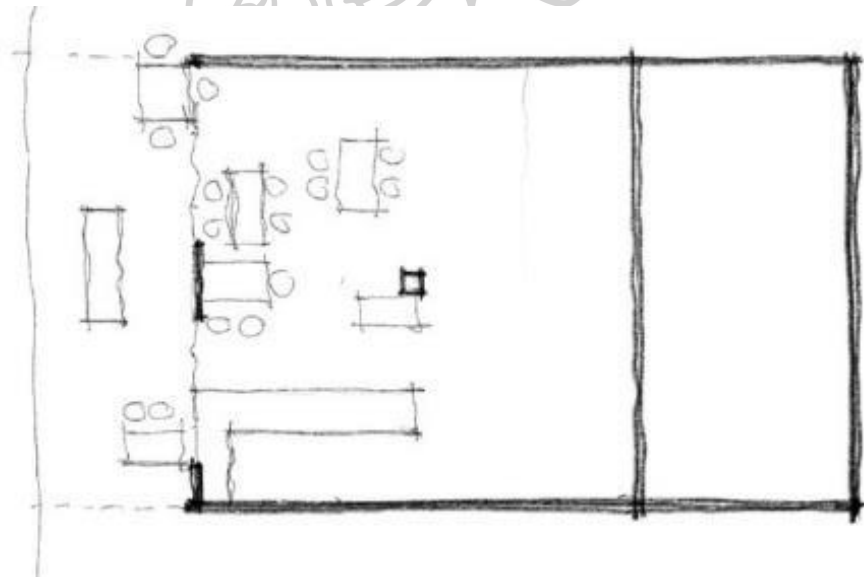

ภาพที่ 32 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

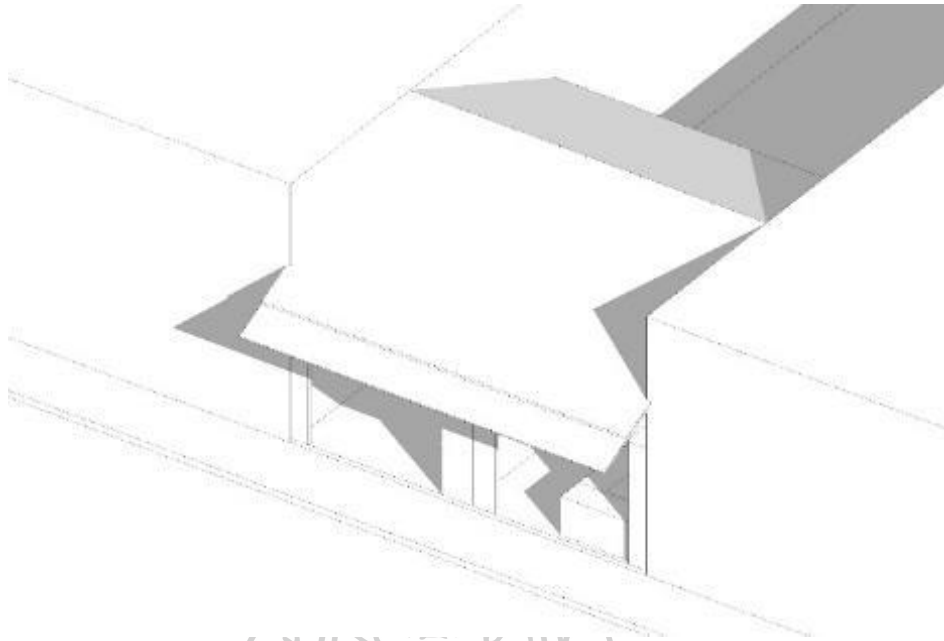
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

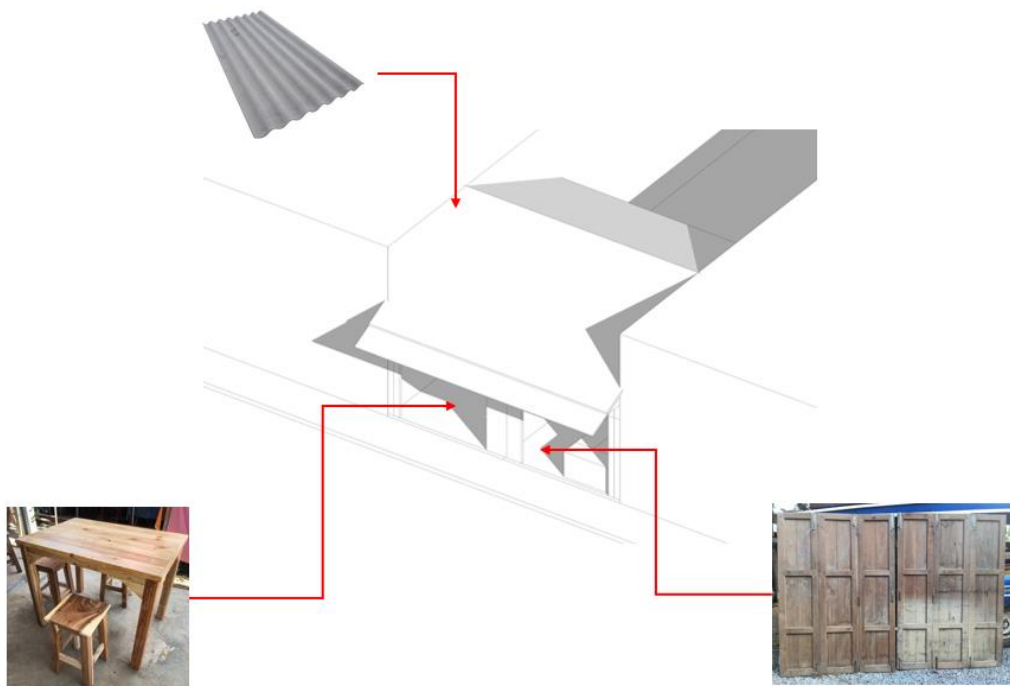
ภาพที่ 33 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : : <https://www.google.com/maps>

ภาพที่ 34 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 35 : ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 36 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ตัวอาคารจะเป็นจะเป็นลักษณะบ้านแถวที่มีความยืดหยุ่นเปิดโล่งเพื่อให้ผู้ใช้งานมองเห็นและเข้าถึงกิจกรรมในร้านได้ และยังมีการออกมาใช้พื้นที่บริเวณภายนอกร้านทั้งในรูปแบบของพื้นที่นั่งและพื้นที่ขายเพื่อให้ใกล้ชิดกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้โดยคนกลุ่มนี้ส่วนมากจะออกมาใช้พื้นที่กึ่งภายนอกร้านเพื่อให้สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ทั้งกับคนภายในร้านและภายนอกร้าน กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่ากลุ่มของคนที่ใช้พื้นที่ในร้าน จะไม่มีการรวมกลุ่มของที่นั่งแต่จะเน้นไปที่การสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดคุย โดยกลุ่มนี้ส่วนมากจะเน้นเข้าไปใช้งานในพื้นที่ภายในของร้าน

7 ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง

ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง เป็นร้านน้ำชากลางคืนที่ตั้งอยู่บริเวณมัสยิด กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของชาวมุสลิมเนื่องจากเป็นสถานที่พักรอการละหมาดในช่วงเวลา มัฆริบ (18.34 น.) กับ อีชา (19.50 น.) ซึ่งเป็นเวลาใกล้เคียงกันทำให้คนที่มาละหมาดนั้นไม่สามารถไปไหนได้ไกล จึงอาศัยการนั่งดื่มชาพูดคุยกันที่ร้านน้ำชาเพื่อรอเวลาละหมาดในรอบถัดไป จากผังพื้นที่เห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่นั้นจะอยู่ภายนอกเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอก และง่ายต่อการมองเห็นกิจกรรมบริเวณมัสยิด ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชนมุสลิม ตรงข้ามกับมัสยิดจึงเป็นพื้นที่สำคัญในการพักรอการละหมาด

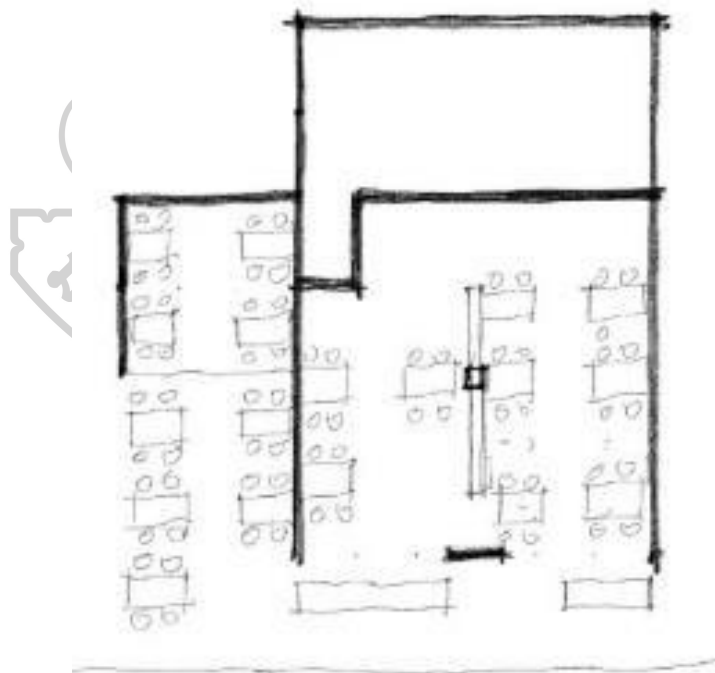

ภาพที่ 37 : ที่ตั้งร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง

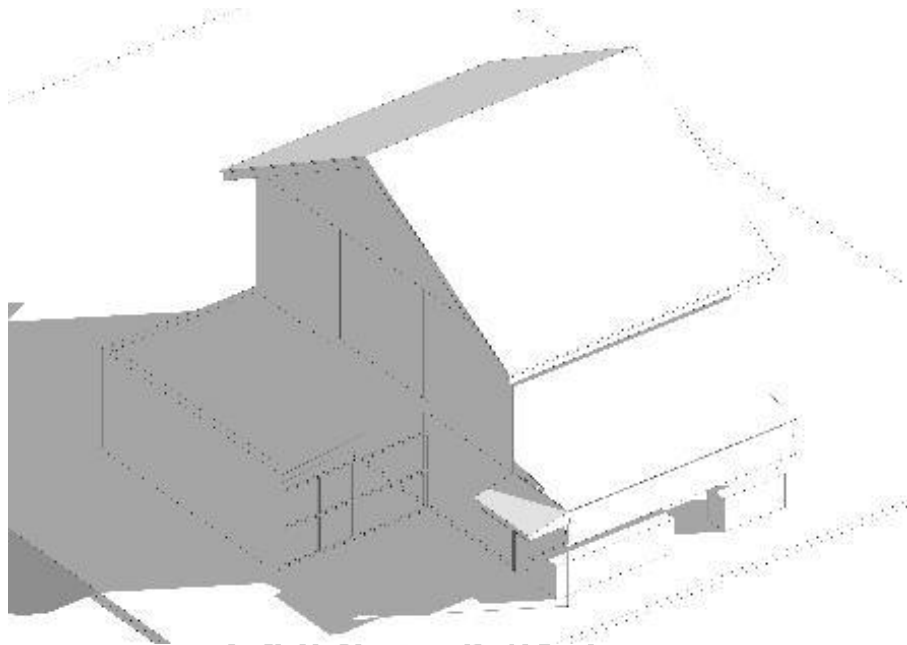
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

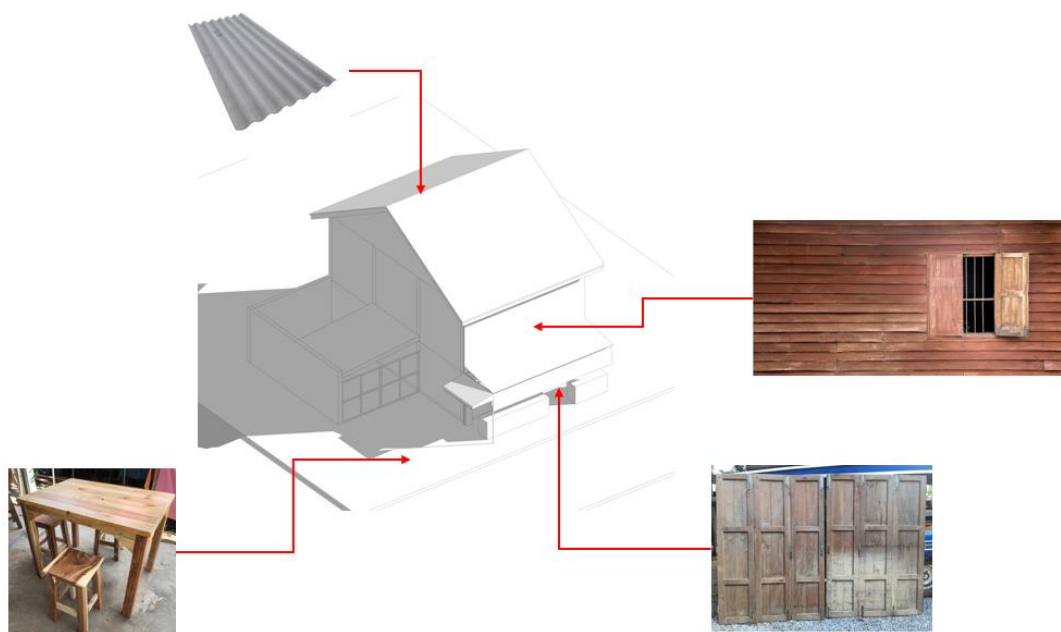
ภาพที่ 38 : ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 39 : ผังร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 40 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

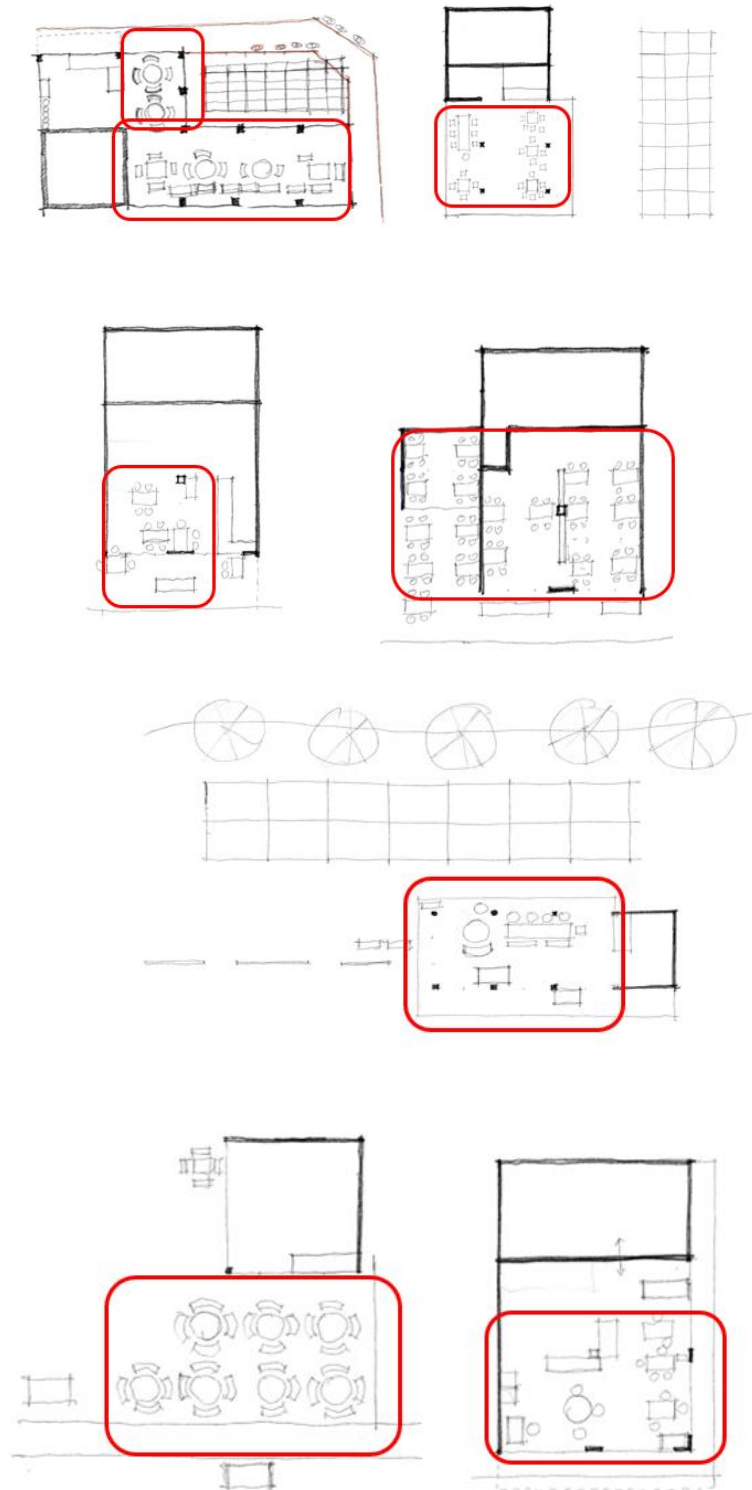

ภาพที่ 41 : ภาพแสดงวัสดุภายในร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

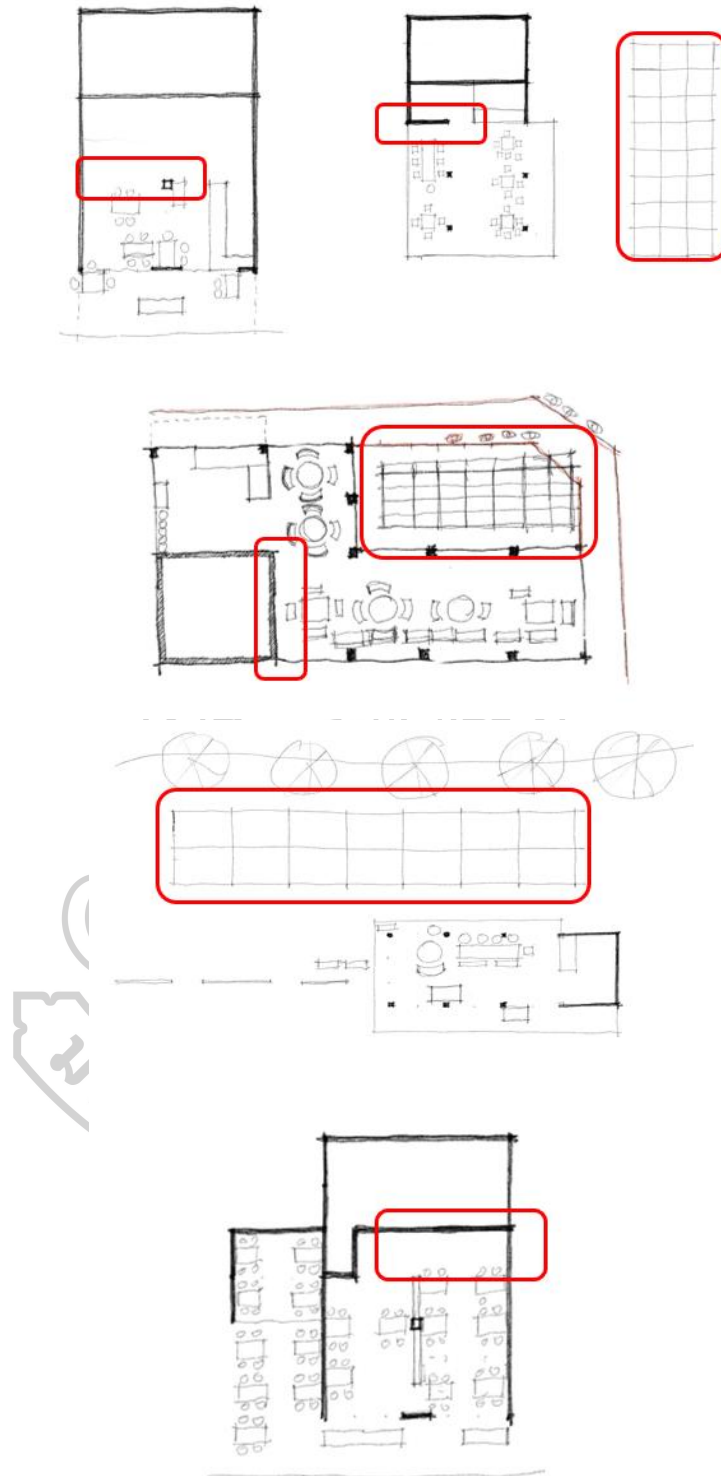
ตัวอาคารจะเป็นจะเป็นลักษณะของ shop house ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัยส่วนพื้นที่ร้านในชั้นล่างเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นเปิดโล่งมีพื้นที่ของการเตรียมอาหารอยู่บริเวณหน้าร้านที่ให้เห็นกิจกรรมของร้านได้อย่างชัดเจน และมีพื้นที่นั่งบริเวณภายนอกร้านที่รองรับกลุ่มคนที่มาดื่มชาเพื่อรอเวลาของการละหมาด

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านจะเป็นกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากเวลาเปิดร้านจะอยู่ในช่วงเย็นถึงดึก ทำให้ผู้ใช้งานภายในร้านจะมีทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่วัยรุ่นไปจนถึงวัยสูงอายุ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ตรงข้ามกับมัสยิด ส่งผลให้บทสนทนาหรือกิจกรรมที่ยืดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันจะมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามกลุ่มของสังคม จะเห็นได้ว่าลักษณะของที่นั่งมีความใกล้ชิดกันมากจึงทำให้ยังเกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้โดยการพูดคุย

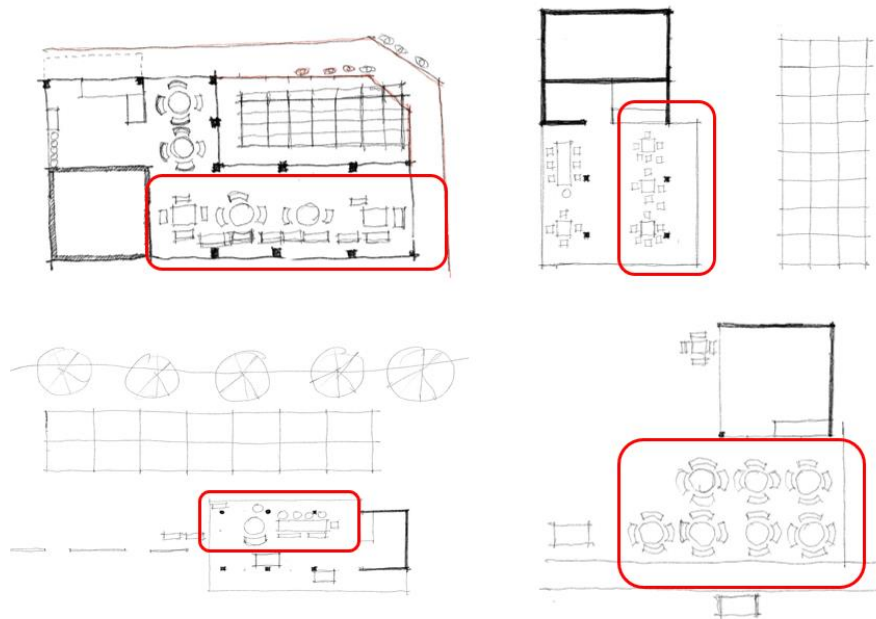

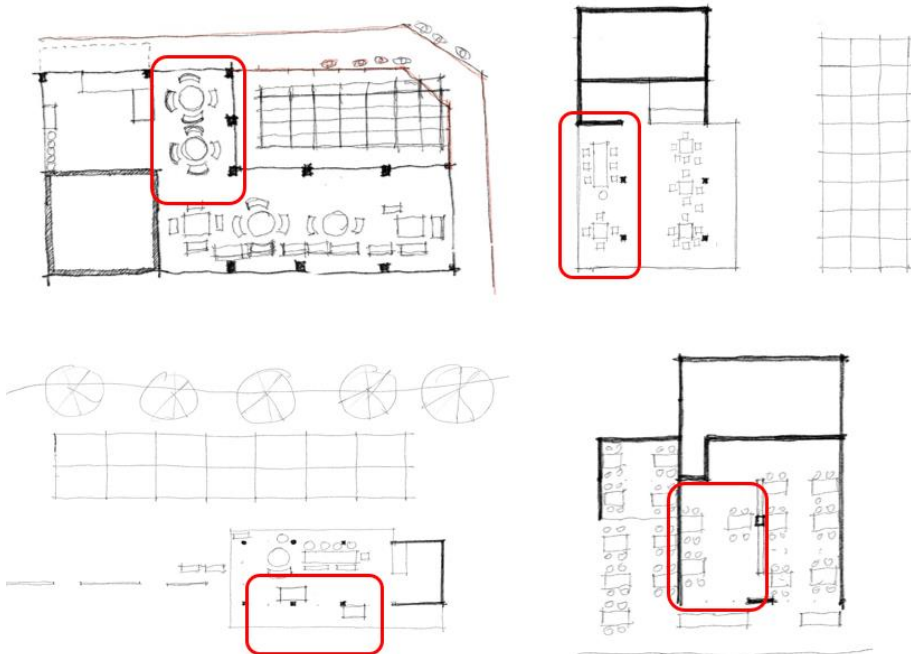
ภาพที่ 42 : ภาพแสดงพื้นที่ใช้สอยหลักในร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

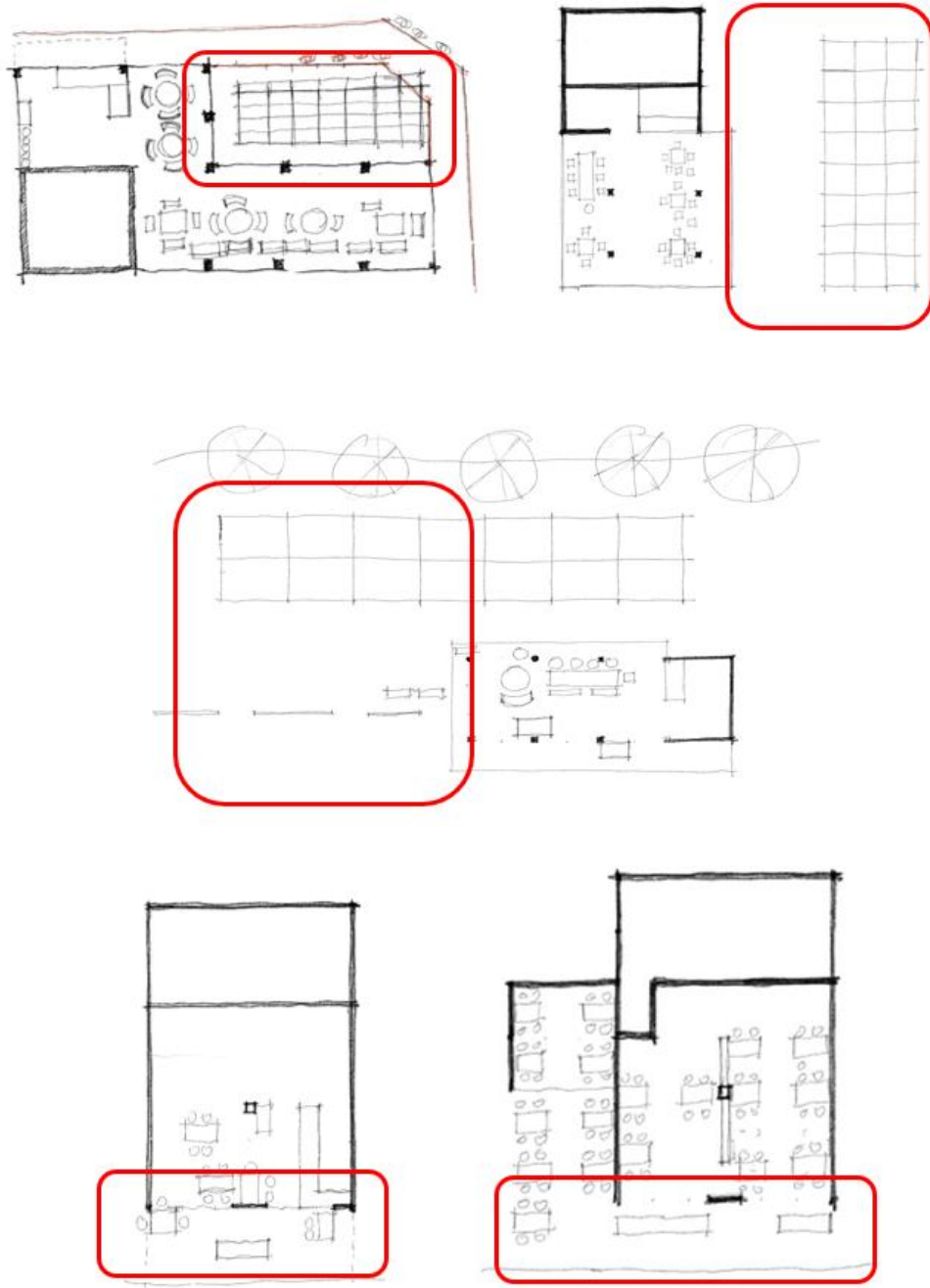
ภาพที่ 43 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมพิเศษในร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 44 : ภาพแสดงการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งานขาประจำในร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

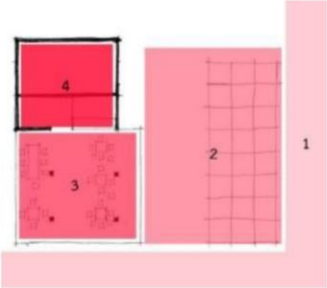
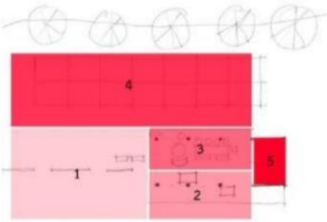
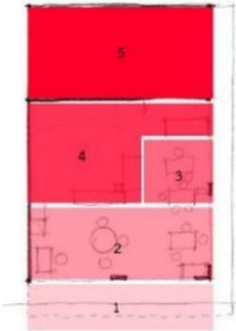

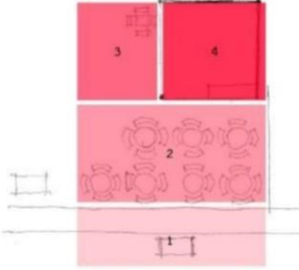
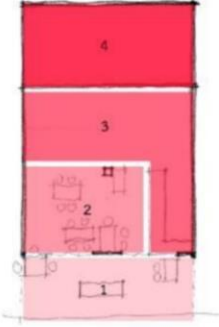

ภาพที่ 45 : ภาพแสดงการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไปในร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 46 : ภาพแสดงพื้นที่การใช้งานในร้านน้ำชาที่มีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ตารางสรุปผลจากกรณีศึกษา

ร้าน	ลำดับของพื้นที่	กลุ่มทางสังคม
ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุง ดอนยอ จังหวัดพัทลุง		<ul style="list-style-type: none"> -กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ -กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสาร -กลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา
ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบล มะม่วงสองต้น จังหวัด นครศรีธรรมราช		<ul style="list-style-type: none"> -กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ -กลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา
ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูป ช้าง จังหวัดสงขลา		<ul style="list-style-type: none"> -กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ -กลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา
ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช		<ul style="list-style-type: none"> -กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ -กลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา

ร้าน	ลำดับของพื้นที่	กลุ่มทางสังคม
ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง		-กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์
ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช		-กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ -กลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา
ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง		-กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์

ตารางที่ 2 : ตารางแสดงลำดับของพื้นที่และกลุ่มทางสังคม

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา

ภายในร้านน้ำชานั้นมีกลุ่มทางสังคมเกิดขึ้นภายในร้าน 3 กลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกคือกลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ จับกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจะเกิดขึ้นทั้งในร้านน้ำชาที่เปิดกลางวันและร้านน้ำชาที่เปิดกลางคืน

ภาพที่ 47 : กลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในร้านน้ำชา

ที่มา : https://www.facebook.com/โกกั้ง_โอชา

กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน จะเกิดขึ้นทั้งในร้านน้ำชาที่เปิดกลางวันและร้านน้ำชาที่เปิดกลางคืน

ภาพที่ 48 : กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารในร้านน้ำชา

ที่มา : <https://nisitjournal.press/2020/01/02/tea-shop-thailand/>

กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสันทนการโดยมีตัวกิจกรรมคอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ซึ่งในกลุ่มนี้จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกันกลุ่มแรกคือกลุ่มที่เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านควบคู่ไปกับกิจกรรมสันทนการและกลุ่มที่สองคือกลุ่มคนจากภายนอกที่เข้ามาชมกิจกรรมสันทนการทำให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมที่เกิดขึ้นในร้านกับชุมชน

ภาพที่ 49 : กิจกรรมของการดูนกที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา

ที่มา : <https://www.google.com/maps>

จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา นอกจากจะเป็นการรวมกลุ่มผ่านกิจกรรมแล้ว ก็จะมีการรวมกลุ่มผ่านการนั่ง ซึ่งส่งผลให้เกิดกลุ่มของพื้นที่ในร้านน้ำชาออกมาในสองรูปแบบโดยรูปแบบแรกคือกลุ่มที่พยายามรวมกลุ่มเล็กๆ เข้าด้วยกันจนกลายเป็นกลุ่มของที่นั่งขนาดใหญ่ผ่านความสนใจที่มีร่วมกันในแต่ละกิจกรรมซึ่งกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่รูปแบบนี้คือกลุ่มของคนที่ต้องการเข้ามาสร้างปฏิสัมพันธ์และกลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการ รูปแบบที่สองคือการนั่งแบบแบ่งเป็น

กลุ่มย่อยที่มีสิ่งยึดโยงความสนใจของคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันแต่ไม่ได้มีการรวมกลุ่มของการนั่งเป็นกลุ่มใหญ่แต่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผ่านการพูดคุยโดยกลุ่ม ของคนที่อยู่ในพื้นที่รูปแบบนี้คือกลุ่มของคนที่ใช้พื้นที่ร้านน้ำชาเพื่อรับรู้ข่าวสาร

จากกรณีศึกษาจะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้นส่งผลให้เกิดที่ว่างทางสถาปัตยกรรม ในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามกิจกรรมที่เป็นจุดสนใจในแต่ละกลุ่ม ไม่ว่าจะเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจ หรือความบังเอิญ แต่สิ่งเหล่านั้นส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่างทางสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของร้านน้ำชาในภาคใต้ออกมาได้สามรูปแบบคือ ลำดับของที่ว่าง , ที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรม และว่างที่มีความยืดหยุ่นอันเนื่องมาจากระบบทางสังคม

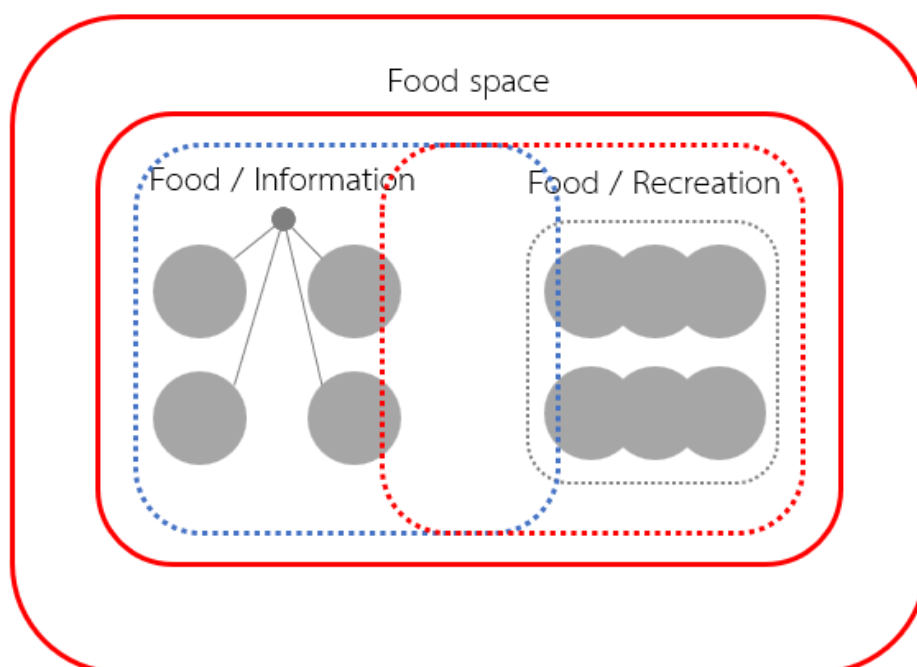
บทที่ 4

การวิเคราะห์และออกแบบสถาปัตยกรรม

จากกรณีศึกษาพบว่าภายในร้านน้ำชานั้นมีกลุ่มทางสังคมเกิดขึ้นภายในร้าน 3 กลุ่มด้วยกัน อย่างเป็นได้ชัดกลุ่มแรกคือกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน

พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่เห็นได้ชัดใน 2 รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่งคือ ที่ว่าง (space) ที่มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อกิจกรรมต่างๆที่เกิดภายในกลุ่มของสังคมนั้นๆ ไม่ว่าจะจะเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มที่นั่ง หรือความหมายของพื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาและประเภทของกลุ่มทางสังคม รูปแบบที่สองคือ ที่ว่าง (space) ที่มีวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมที่คอยึดโยงความสนใจของคนเข้ามาใช้พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็ในด้านข้อมูลข่าวสารหรือกิจกรรมการละเล่นต่างๆ แตกต่างกันไปตามกิจกรรมหรือความสนใจ

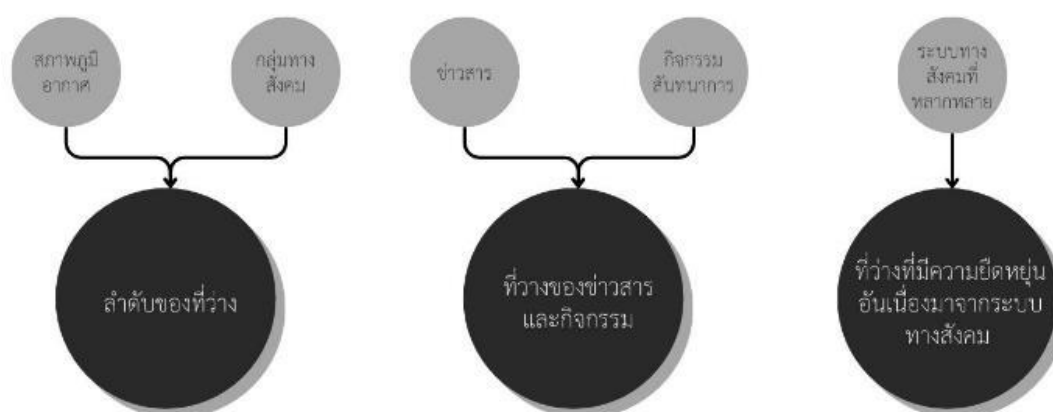
Community

ภาพที่ 50 : ภาพแสดงความสัมพันธ์ภายในของพื้นที่ในร้านน้ำชา

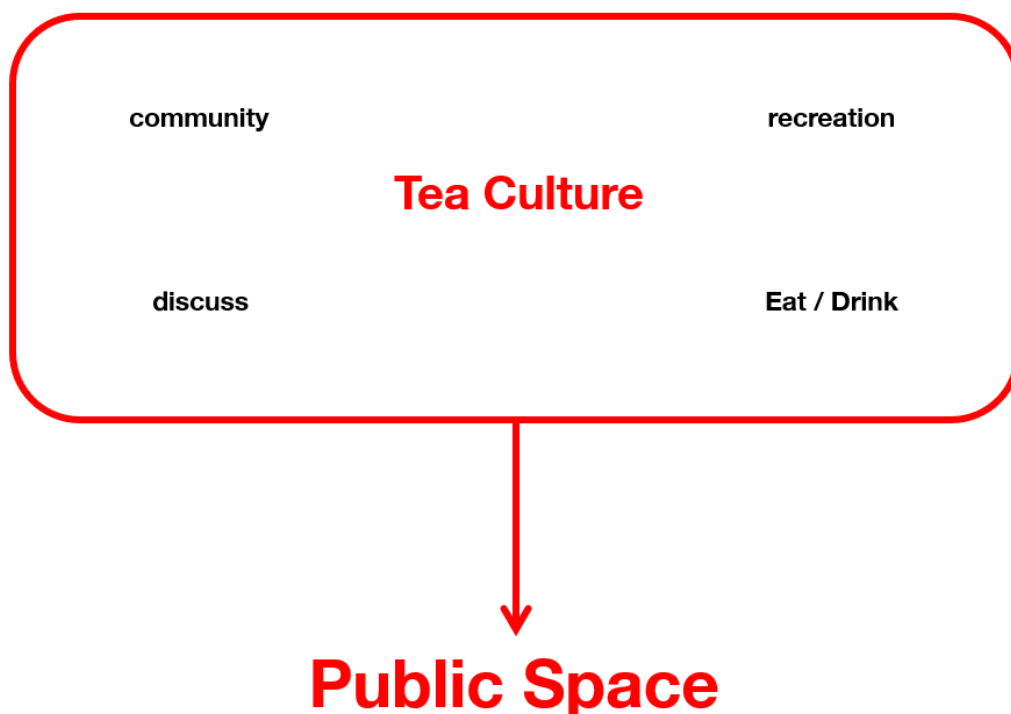
ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องศิริณ. 2023.

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่าง 3 แบบ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนภาคใต้ ประกอบด้วย

ภาพที่ 51 : ภาพแสดงองค์ประกอบการเกิดรูปแบบของพื้นที่ในร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

1. ลำดับของที่ว่าง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและระบบทางสังคมทำให้เกิดลำดับของที่ว่างจากภายนอกสู่ภายในจากการศึกษาจะเห็นลำดับของที่ว่างจากกลุ่มของคนภายนอกร้านที่สนใจในพื้นที่กิจกรรมของร้านพื้นที่กิจกรรมส่วนนาการพื้นที่ดื่มชาสำหรับผู้สนใจในกิจกรรมส่วนนาการพื้นที่ของคนเข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารและพื้นที่ภายในของร้าน
2. ที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรม นอกจากการพบปะสังสรรค์แล้วยังมีพื้นที่ที่มีข่าวสารหรือกิจกรรมที่คอยยึดโยงความสนใจของกลุ่มคนเข้าด้วยกันจึงเป็นอีกหนึ่งที่ว่างที่มีเอกลักษณ์ในร้านน้ำชา
3. ที่ว่างที่มีความยืดหยุ่นอันเนื่องมาจากระบบทางสังคม จากการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปแล้วคนทางภาคใต้ นั้นนิยมการรวมกลุ่มนับถือพวกพ้องทำให้เกิดกลุ่มทางสังคมที่หลากหลายแวะเวียนเข้ามาในร้านทำให้ที่ว่างภายในร้านนั้นถูกปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของกลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งาน

ภาพที่ 52 : ภาพแสดงลักษณะของพื้นที่การใช้พื้นที่ของในร้านน้ำชา

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องทริฎ. 2023.

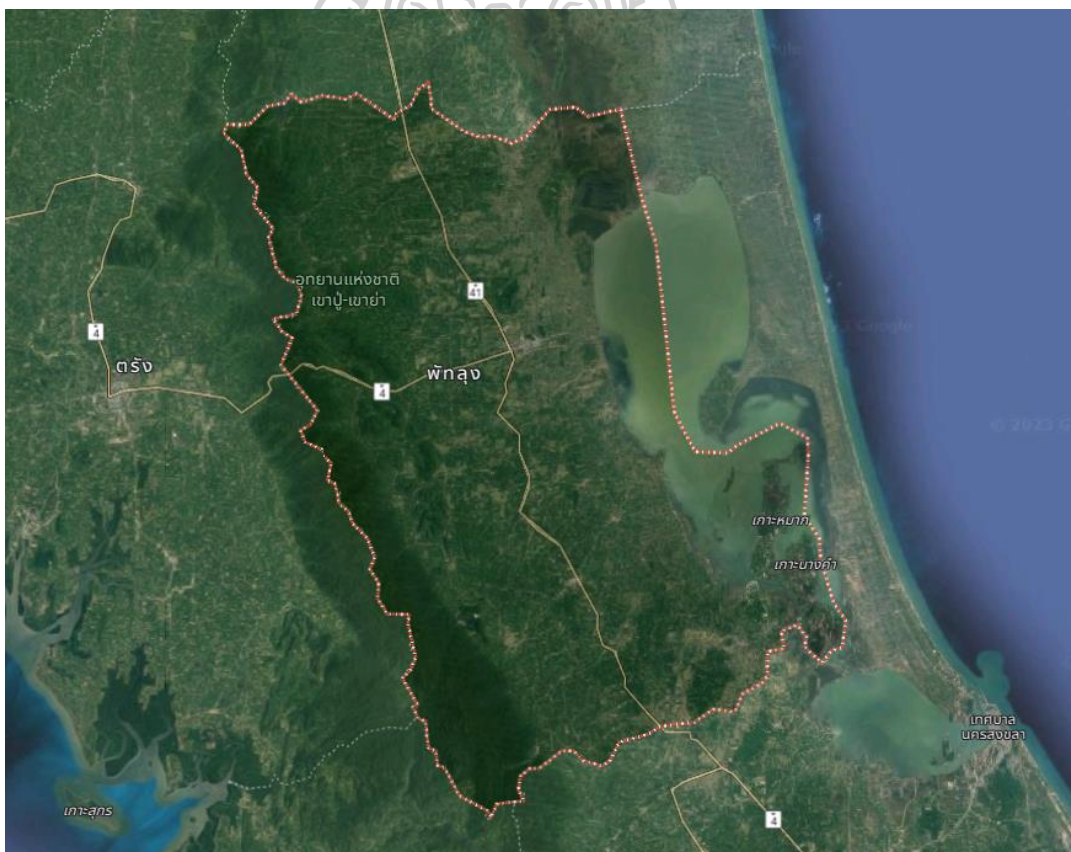
จากกรณีศึกษาจะเห็นได้ว่าพื้นที่ร้านน้ำชานั้นเปรียบเสมือนพื้นที่สาธารณะของชุมชนพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ร้านน้ำชาจึงเป็นพื้นที่ของการรวมกลุ่มทางสังคมที่สำคัญสำหรับคนภาคใต้

ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะหยิบยก บรรยากาศ ลักษณะทางกายภาพ กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในร้านน้ำชา ลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมและการใช้พื้นที่ มาทดลองออกแบบ Community center สำหรับชุมชนที่มีความร่วมสมัย แต่ยังคงสอดคล้องกับความต้องการ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของบริบททางสังคมของคนภาคใต้ เนื่องจากลักษณะของการใช้พื้นที่ร้านน้ำชาและ community center นั้นมีความสอดคล้องกันสามารถนำมาใช้ในการทดลองออกแบบในขั้นต้นได้

การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

การดื่มน้ำชาในวัฒนธรรมของคนภาคใต้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาอย่างช้านาน ผู้คนมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับร้านน้ำชาตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งวัยชรา กล่าวได้ว่าร้านน้ำชาจึงไม่ใช่เพียงที่พบปะสังสรรค์พูดคุยไถ่ถามสารทุกข์ รวมไปถึงการเป็นสถานที่ที่ผู้คนใช้สื่อสารถึงเหตุการณ์บ้านเมือง ร้านน้ำชาจึงตั้งอยู่ตามชุมชนต่างๆ ทำหน้าที่เป็นเหมือนร้านขายเครื่องดื่ม ร้านขายอาหาร และร้านขายของชำในร้านเดียวกัน จากกรณีศึกษาจะเห็นได้ว่าร้านน้ำชานั้นตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน หรือพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายของบริเวณชุมชนนั้นๆ บ้างก็ตั้งอยู่ในบริเวณตลาด หัวมุมถนน หรือแม้กระทั่งบริเวณศาสนสถาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการโดยอ้างอิงจากที่ตั้งของร้านน้ำชาเพื่อให้ตอบสนองต่อบริบททางสังคมของคนภาคใต้

ที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 53 : แสดงภาพถ่ายทางอากาศของจังหวัดพัทลุง

ที่มา : <https://www.google.com/maps>

พัทลุง เป็นจังหวัดในภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 860 กิโลเมตร มีจังหวัดที่อยู่ติดกันได้แก่ นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล สงขลา และมีพื้นที่ด้านตะวันออกของจังหวัดจรดทะเลสาบสงขลา

ในอดีต พัทลุงเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่แห่งหนึ่ง และยังมีสภาพภูมิประเทศทั้งที่ราบเนินเขา และชายฝั่ง โดยทางทิศตะวันตกของจังหวัด จะเป็นพื้นที่ที่ราบสูงและที่ราบเชิงเขา อันเนื่องมาจากมีพื้นที่ติดต่อกับทิวเขานครศรีธรรมราช ถัดลงมาทางตอนกลางและทางทิศตะวันออกของจังหวัด จรดทะเลสาบสงขลาจะเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำนาข้าว ชาวภาคใต้จะเรียกจังหวัดนี้ว่า "เมืองลุง"

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพัทลุงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของภาคใต้ของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ 7 องศา 6 ลิปดาเหนือถึง 7 องศา 53 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 9 องศา 44 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางสายเอเชีย (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41) เป็นระยะทางประมาณ 858 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟระยะทางประมาณ 846 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,424.473 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,140,296 ไร่ (พื้นดิน 1,919,446 ไร่ พื้นน้ำ 220,850 ไร่) มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสงขลา ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสงขลา ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดตรัง

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงมีลักษณะเป็นภูเขาและที่ราบสูง ทางด้านตะวันตกอันประกอบด้วย เทือกเขาบรรทัด มีระดับสูงจากน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 50 -1,000 เมตร ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ เช่น สวนยางพารา สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น ถัดลงมาทางด้านตะวันออกเป็นที่ราบสลับที่ดอน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 0 - 15 เมตร บริเวณนี้ส่วนใหญ่ปลูกข้าว ยางพารา มะพร้าว พืชผัก และพืชไร่ชนิดต่างๆ โดยมีอัตราความลาดชัน 1: 1,000 จากทิศตะวันตกมาสู่ทิศตะวันออกของจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศโดยภาพรวมลาดเทจากที่สูง ด้านทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกจนถึงทะเลสาบสงขลา โดยอาจแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1.พื้นที่ภูเขาสูงชันทางด้านตะวันตก มีเนื้อที่ประมาณ 4.3 แสนไร่ 2.พื้นที่ดอน - ลาดชันสูง มีเนื้อที่ประมาณ 1.9 แสนไร่ 3.พื้นที่ดอน - ลาดชันน้อย มีเนื้อที่ประมาณ 6.1 แสนไร่ 4.พื้นที่ต่ำ - ราบเรียบรวมทั้งพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ 7.9 แสนไร่

ข้อมูลทั่วไปของที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 54 : แสดงภาพถ่ายทางอากาศของจังหวัดพัทลุง

ที่มา : <https://www.google.com/maps>

ที่ตั้งโครงการนั้นตั้งอยู่บนถนน รามณรงค์ ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนใกล้กับสถานีรถไฟพัทลุง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ห้วมุมถนน ติดกับซอยประชาบาล ทางด้านทิศเหนือของที่ตั้งโครงการติดกับอาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นร้านค้าและร้านอาหาร ทางด้านทิศตะวันออกติดกับตลาดนัดหน้าสถานีรถไฟซึ่งเป็นตลาดนัดในช่วงเย็น ทางด้านทิศใต้ติดกับถนน รามณรงค์ ทางด้านทิศตะวันตกติดกับซอยประชาบาล

ภาพที่ 55 : ภาพแสดงกลุ่มทางสังคมบริเวณที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ที่ตั้งโครงการนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนซึ่งครอบคลุมทั้งพื้นที่ของทั้งสังคมไทยพุทธ ไทยจีน และ ไทยมุสลิม มีถนนราเมศวร์ ซึ่งเป็นถนนสายหลักของเมืองตัดผ่านบริเวณสองฟากฝั่งนี้ จากภาพจะเห็นๆ ได้ว่า พื้นที่สีแดงคือกลุ่มของสังคมไทยพุทธและไทยจีนโดยพื้นที่นี้จะเป็นพื้นที่ขายค้าขายของจังหวัดมี ทั้งตลาดสดและร้านค้ามากมายกระจุกตัวอยู่ในบริเวณพื้นที่นี้ และพื้นที่สีน้ำเงินคือกลุ่มของสังคมไทยมุสลิมซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับมัสยิด ทำให้มีคนชาวมุสลิมมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากสองพื้นที่ที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นมีความใกล้ชิดกันมาก ทำให้ใหญ่เห็นถึงความสัมพันธ์ การอยู่ร่วม การพึ่งพาอาศัย ของคนทั้งสามเชื้อชาติ

ภาพที่ 56 : ภาพโดยรอบที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 57 : ภาพแสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

มุมมองและทางเข้าหลักของโครงการนั้นจะเป็นในด้านทางทิศใต้ซึ่งติดกับถนนราเมศวร์ และทิศตะวันออก ซึ่งติดกับตลาดนัดหน้าสถานีรถไฟซึ่งเป็นตลาดนัดตอนเย็น

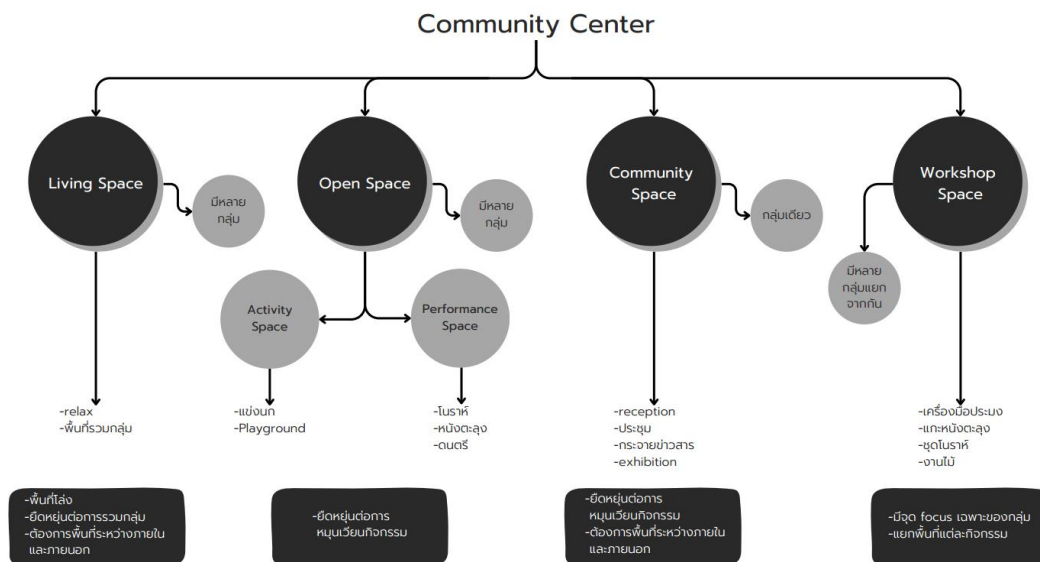
จากภาพจะเห็นถึงทิศทางการเข้าถึงของผู้ใช้งาน โดยกลุ่มสีแดงคือกลุ่มผู้ใช้งานในช่วงกลางวันซึ่งมาจากบริเวณย่านการค้าของเมือง และกลุ่มสีน้ำเงินคือกลุ่มของผู้ใช้งานในช่วงเย็นถึงค่ำซึ่งมาจากพื้นที่ตลาดนัดตอนเย็น สถานีรถไฟ และท่ารถสำหรับเดินทางออกนอกเมือง

แนวคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 58 : ภาพแสดงระบบที่ว่างทั้งสามแบบในร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

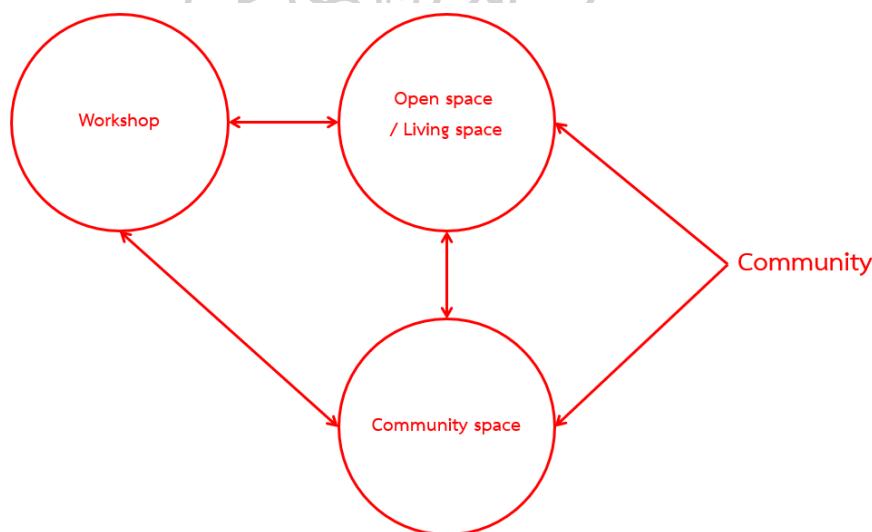
จากกรณีศึกษาพบว่า เอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดของร้านน้ำชา นั้นคือความหลากหลายของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาซึ่งส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่างสามแบบ คือ ลำดับของที่ว่าง ที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรม และที่ว่างที่มีความยืดหยุ่นอันเนื่องมาจากระบบทางสังคม ผู้วิจัยจึงนำระบบที่ว่างทั้งสามแบบมาเป็นแนวคิดหลักในการออกแบบ community center

ภาพที่ 59 : ภาพแสดงฟังก์ชันของ community center ที่สัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ของร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023

จากภาพจะเห็นได้ว่าฟังก์ชันหลักของโครงการประกอบด้วยกลุ่มของพื้นที่หลักๆ สี่แบบคือ

1. Living space เป็นพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหรือรวมกลุ่มทางสังคม ลักษณะของพื้นที่จะเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามกลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งาน
2. Open space เป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมการเล่นต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่กิจกรรมสองพื้นที่ได้แก่ กลุ่มแรก กลุ่ม activity space ที่เป็นพื้นที่กิจกรรมที่ผู้ใช้งานนั้นมีส่วนร่วมในกิจกรรม อย่างเช่นกิจกรรมการแข่งขัน เป็นต้น กลุ่มที่สอง กลุ่ม performance space เป็นพื้นที่สำหรับการแสดงที่ผู้ใช้งานเข้ามารับชมการแสดงในพื้นที่ อย่างเช่น มโนราห์ หนังตะลุง หรือการแสดงดนตรีต่างๆ เป็นต้น
3. Community space เป็นพื้นที่สำหรับรวมกลุ่มทางสังคม กระจายข่าวสาร จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการต่างๆ ลักษณะของพื้นที่จะเป็นพื้นที่ที่ยืดหยุ่นต่อการหมุนเวียนกิจกรรม
4. Workshop space เป็นพื้นที่สำหรับงาน workshop ในเรื่องภูมิปัญญาต่างๆของพื้นที่ที่โครงการตั้งอยู่

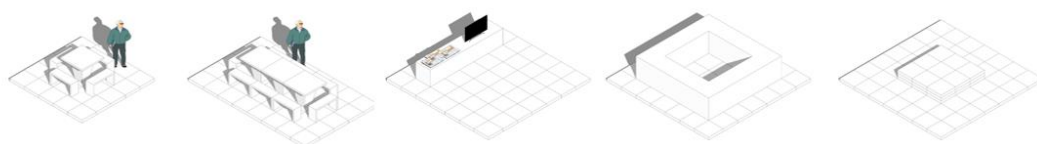

ภาพที่ 60 : ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องทริศ. 2023

แนวทางการออกแบบ

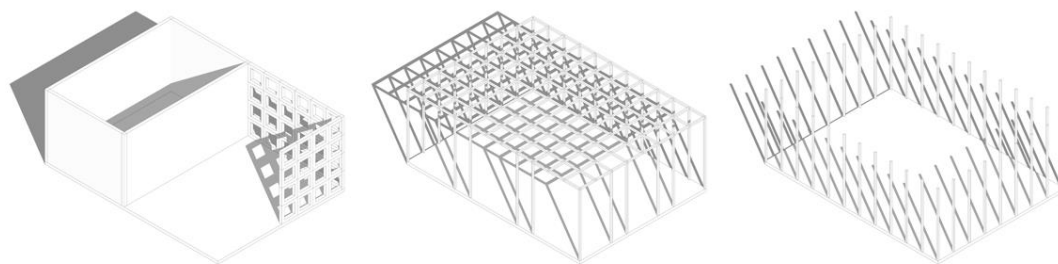
ผู้วิจัยเริ่มทดลองออกแบบที่วางผ่านการใช้พื้นที่ในร้านน้ำชาโดยเริ่มต้นศึกษารูปแบบของการใช้พื้นที่ภายในร้าน

ภาพที่ 61 : ภาพแสดงการใช้พื้นที่ภายในร้านน้ำชา

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

ต่อมาผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่จากพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในร้านน้ำชาเพื่อเป็นเครื่องมือในการทดลองออกมาได้สามรูปแบบ โดยรูปแบบแรกคือ การปิดล้อมของพื้นที่ผ่านระบบผนัง รูปแบบที่สองคือ การปิดล้อมของพื้นที่ผ่านระบบฝ้าเพดาน รูปแบบที่สามคือ การปิดล้อมของพื้นที่ผ่านระบบจุดหรือเส้น

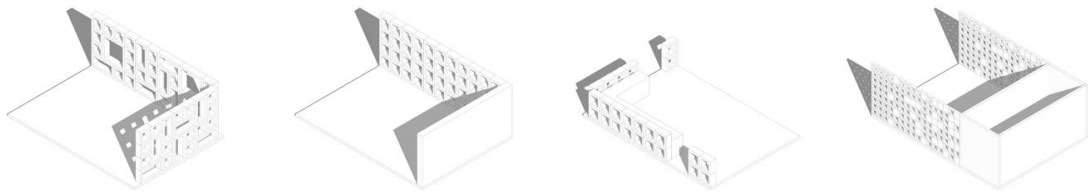

ภาพที่ 62 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

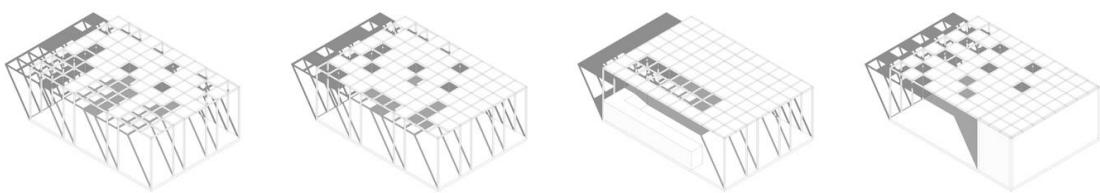
ต่อมาผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการทดลองที่ได้มาทดลองออกแบบพื้นที่ตามลักษณะของการใช้งานพื้นที่ในร้านน้ำชาในสี่รูปแบบ คือ พื้นที่ตี้มและการละเล่น , พื้นที่ตี้มและข้าวสาร , พื้นที่ขาย และสุดท้ายคือ พื้นที่ภายใน

ในส่วนแรกผู้วิจัยทดลองออกแบบพื้นที่ทั้งสี่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่หนึ่ง เป็นการออกแบบการปิดล้อมของพื้นที่ผ่านระบบผนัง

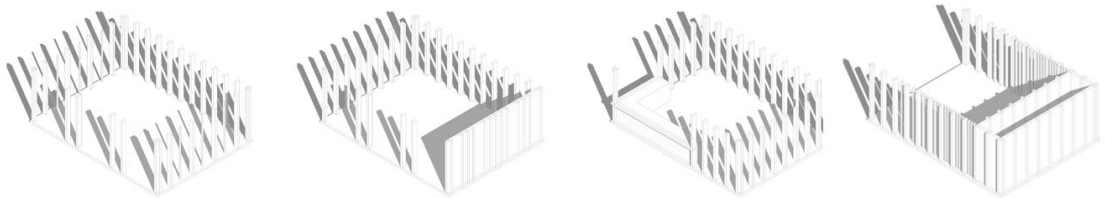
ภาพที่ 63 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่หนึ่ง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

ในส่วนที่สองผู้วิจัยทดลองออกแบบพื้นที่ทั้งสี่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่สอง เป็นการออกแบบการปิดล้อมของพื้นที่ผ่านระบบฝ้าเพดาน

ภาพที่ 64 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่สอง
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

ในส่วนที่สามผู้วิจัยทดลองออกแบบพื้นที่ทั้งสี่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่สาม เป็นการออกแบบการปิดล้อมของพื้นที่ผ่านระบบจุดหรือเส้น ในการทดลองนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้ลักษณะของเสามาเป็นตัวแทนของเครื่องมือในการออกแบบ

ภาพที่ 65 : ภาพแสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบขั้นที่สาม
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

เครื่องมือ \ พื้นที่	พื้นที่ตี+การละเล่น (เปิดโล่ง)	พื้นที่ตี+ข่าวสาร (กึ่งเปิดโล่ง)	พื้นที่ขาย (กึ่งเปิดโล่ง)	พื้นที่ภายใน (ปิดทึบ)

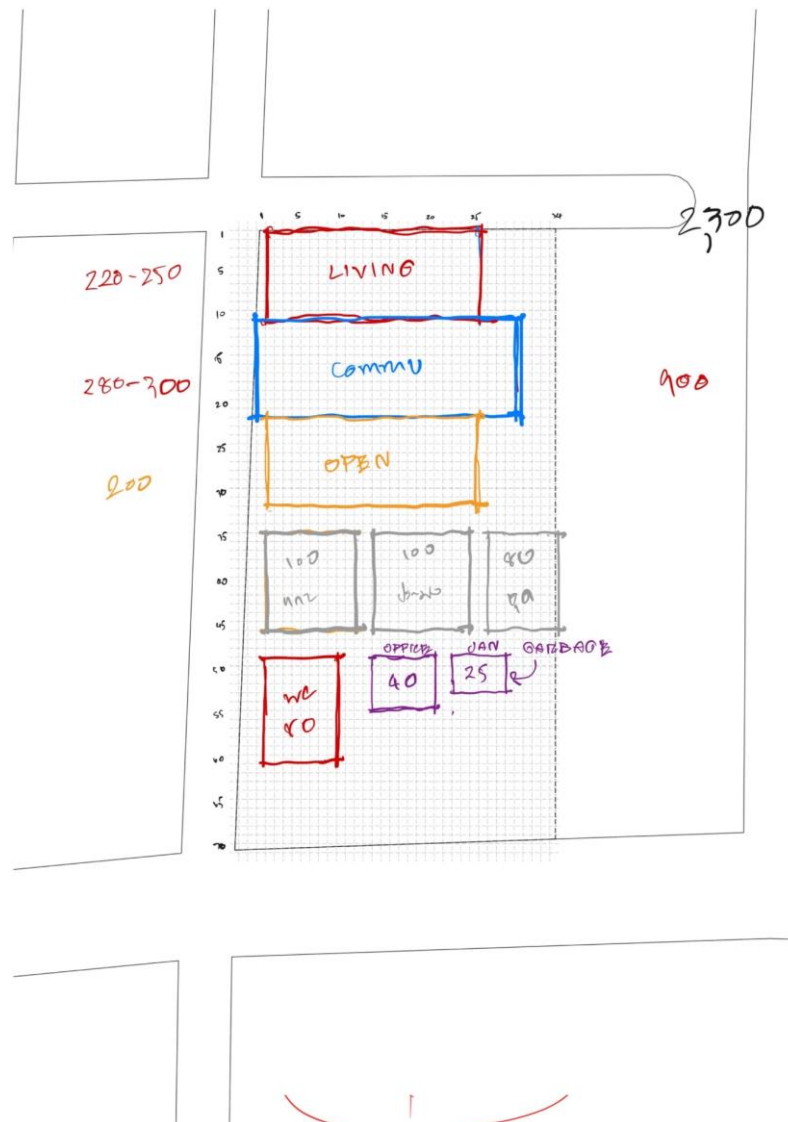
ตารางที่ 3 : แสดงความเป็นไปได้ของการปิดล้อมพื้นที่ผ่านเครื่องมือการออกแบบทั้งสามแบบ
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

ต่อมาผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการนำวัสดุที่พบเห็นได้ทั่วไปในร้านน้ำชามาเป็นเครื่องมือการออกแบบ

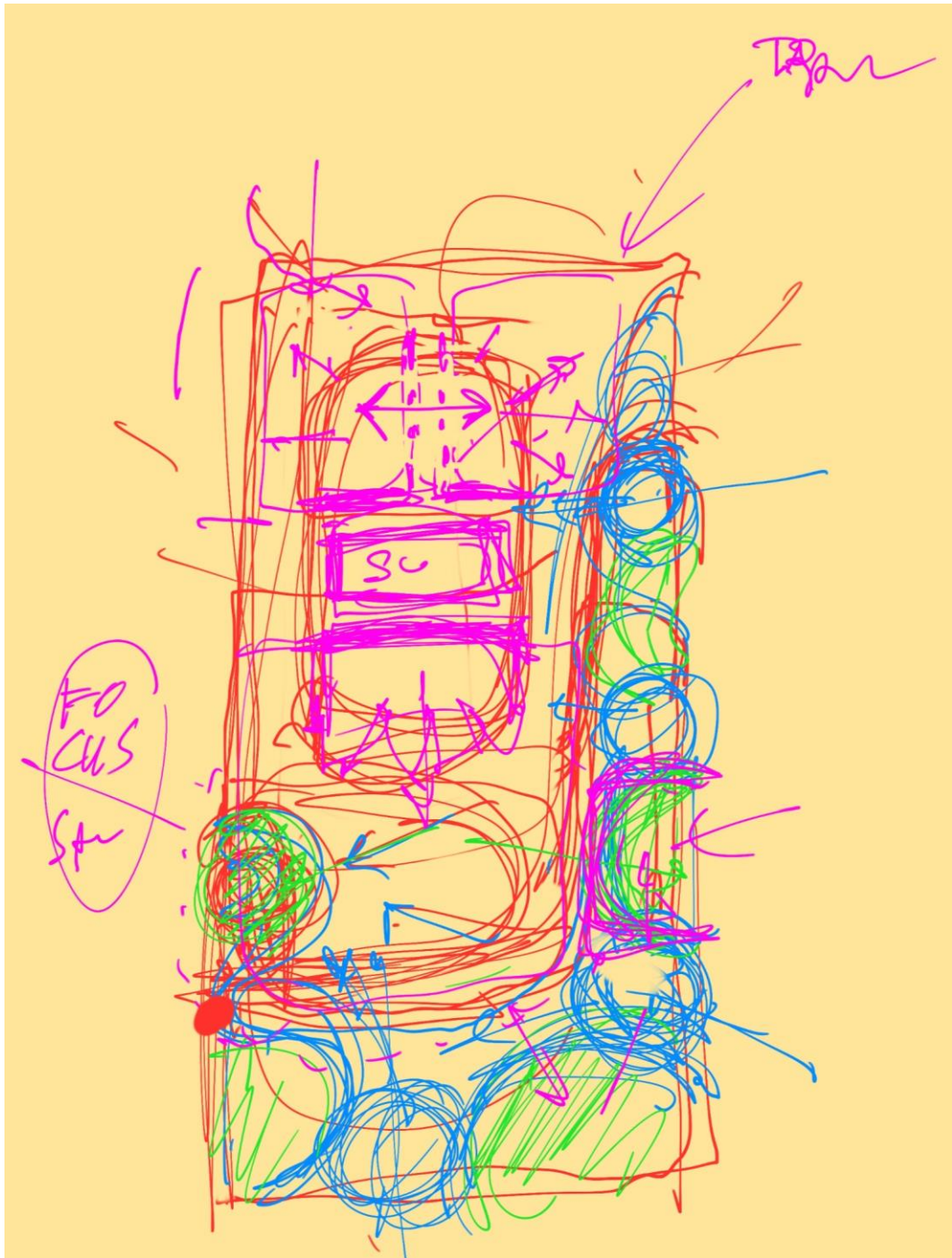
ภาพที่ 66 : ภาพแสดงวัสดุของร้านน้ำชาที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบ
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ต่อมาเป็นขั้นตอนในการออกแบบตัวอาคาร community center ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้มาเป็นเครื่องมือในการออกแบบ โดยขั้นตอนแรก ผู้วิจัยได้หิบบยกรูปแบบของพื้นที่ในเรื่อง ลำดับของที่ว่างอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศและระบบทางสังคม มาเป็นจุดเริ่มต้นในการวางผังอาคาร โดยการร่างลำดับของพื้นที่จากภายนอกสู่ภายใน

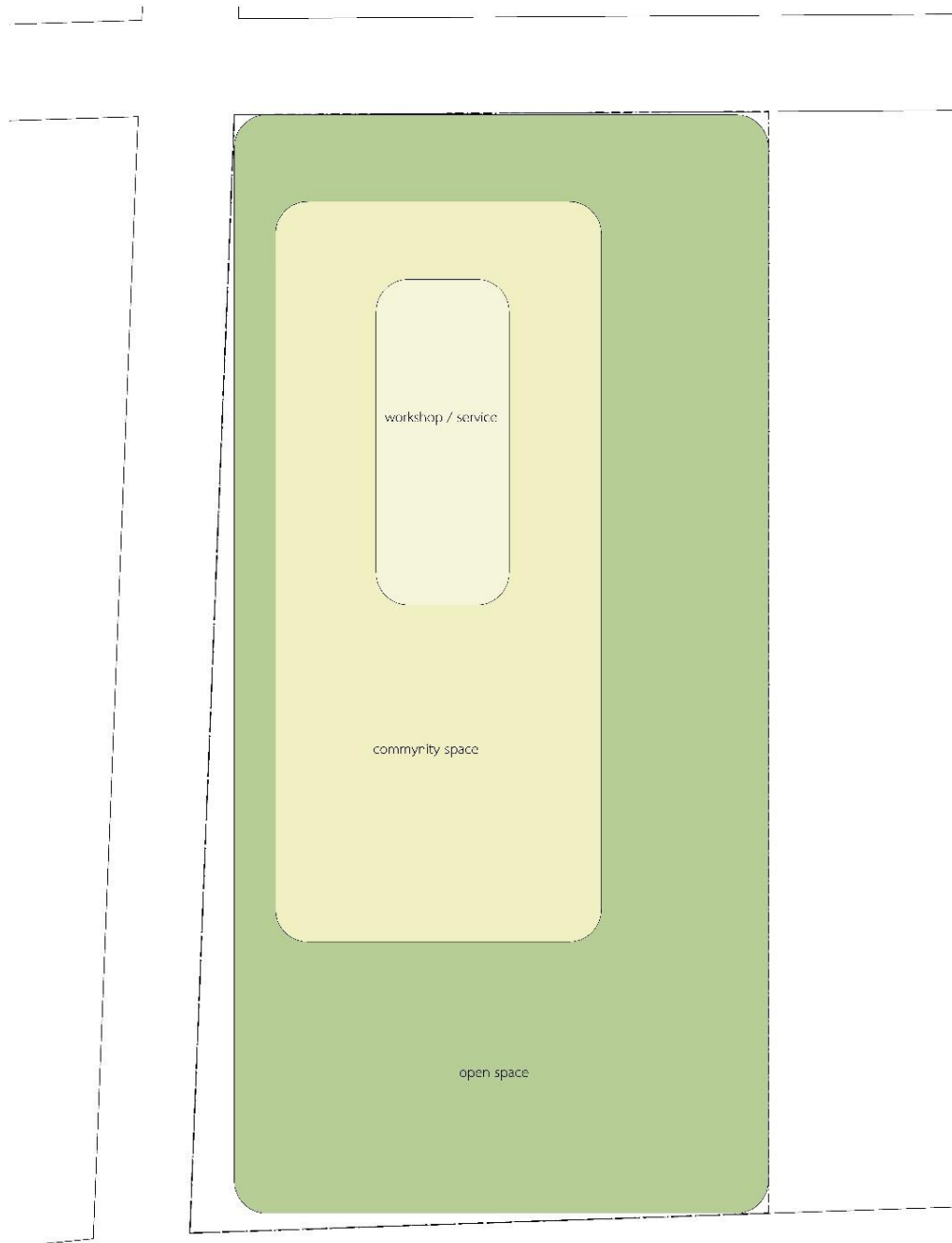

ภาพที่ 67 : ภาพแสดงขนาดของฟังก์ชัน

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023

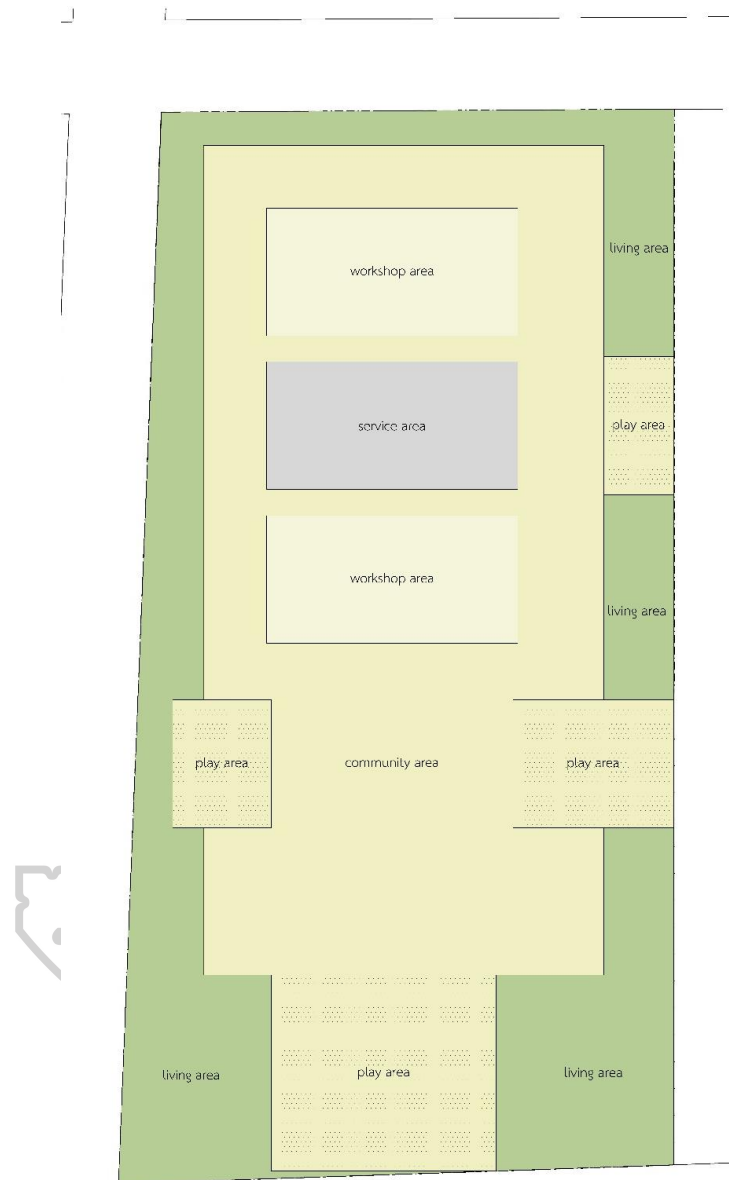

ภาพที่ 68 : ภาพแสดงขั้นตอนการวางผังโครงการ
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023

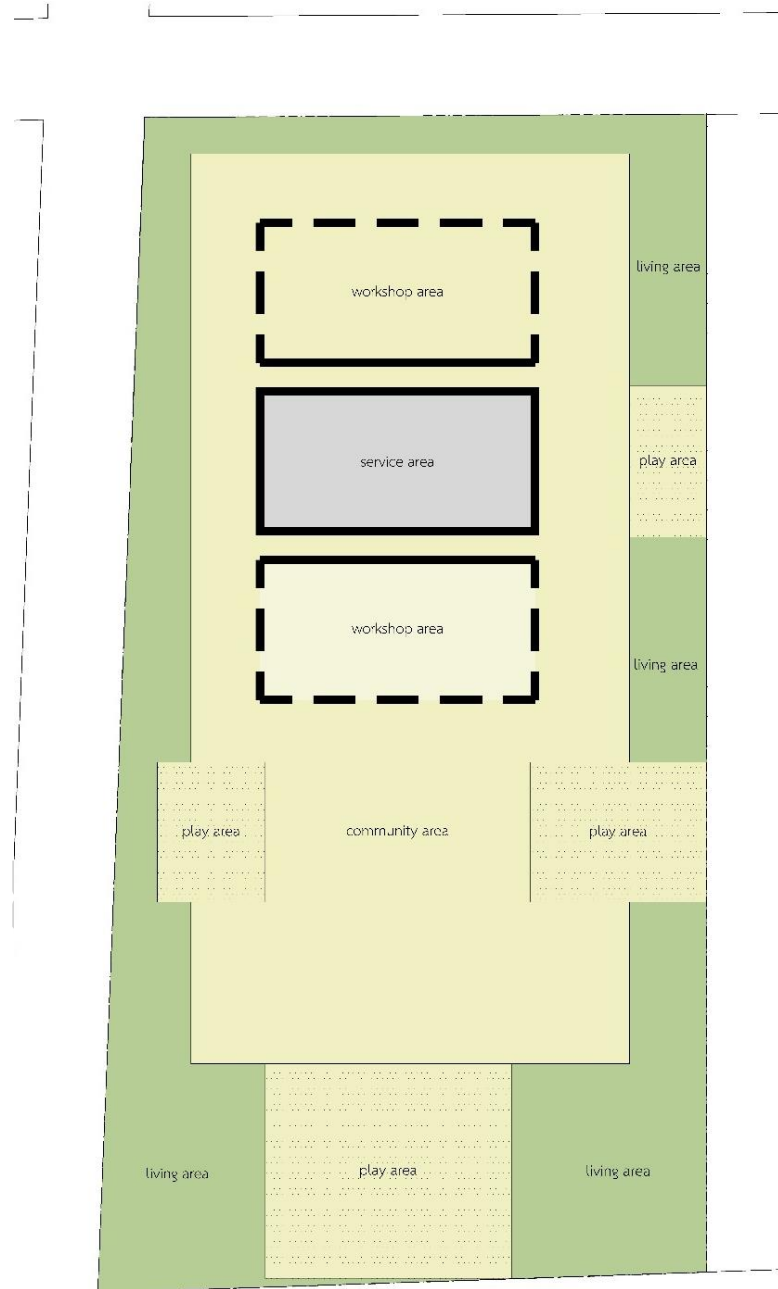
ภาพที่ 69 : ภาพแสดงลำดับของพื้นที่ภายในโครงการ
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ต่อมาจึงเพิ่มที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรมที่คอยยึดโยงความสนใจของกลุ่มคนเข้าด้วยกัน โดยจัดให้กระจายตัวอยู่ทั่วทั้งโครงการ

ภาพที่ 70 : ภาพแสดงว่างของข่าวสารและกิจกรรม
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

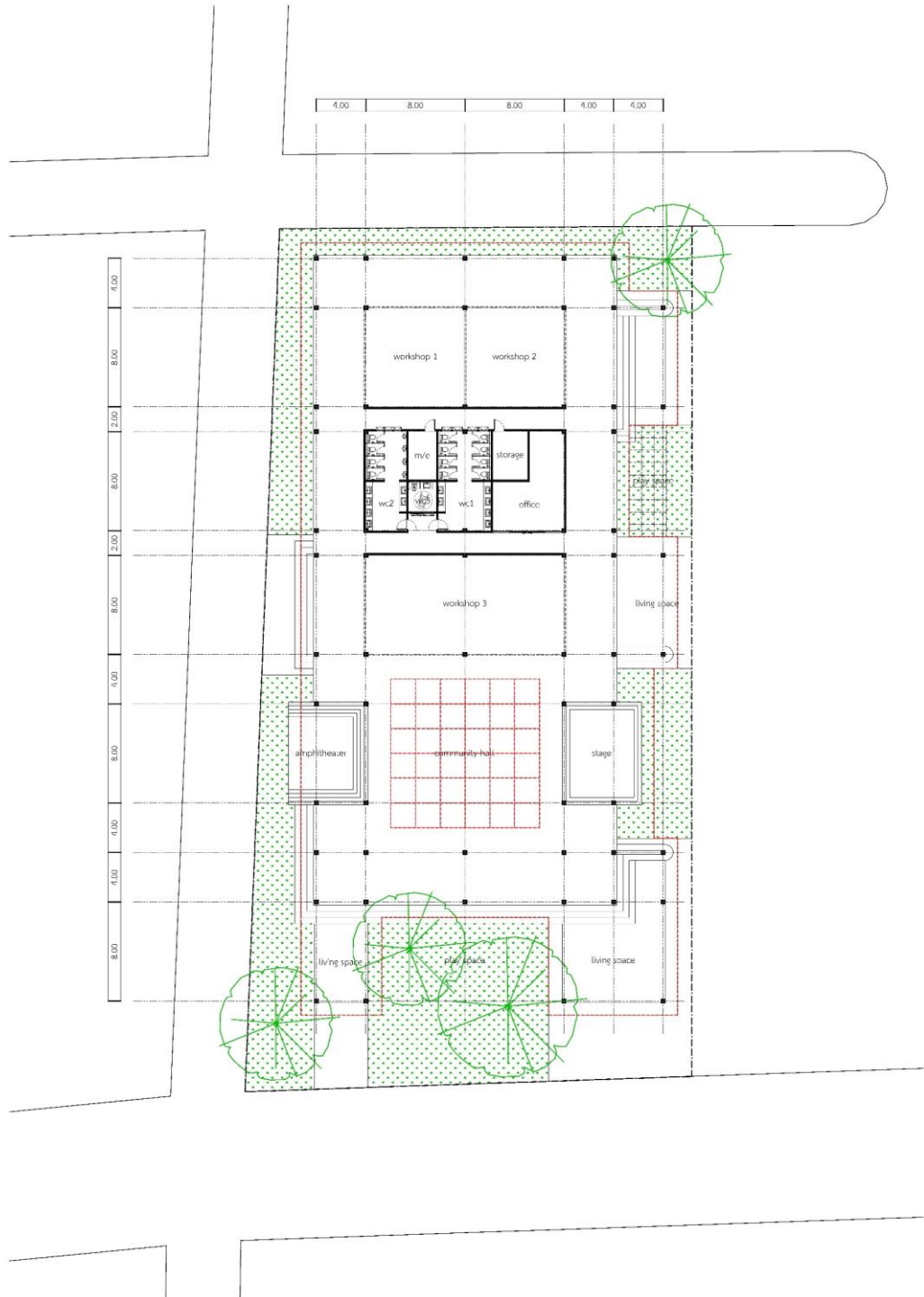
ต่อมาจึงสร้างความยืดหยุ่นโดยการสลายพื้นที่ของกิจกรรมให้เอื้อต่อการรวมกลุ่มและการขยายตัวของกิจกรรม

ภาพที่ 71 : ภาพแสดงการสลายพื้นที่ของกิจกรรม
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

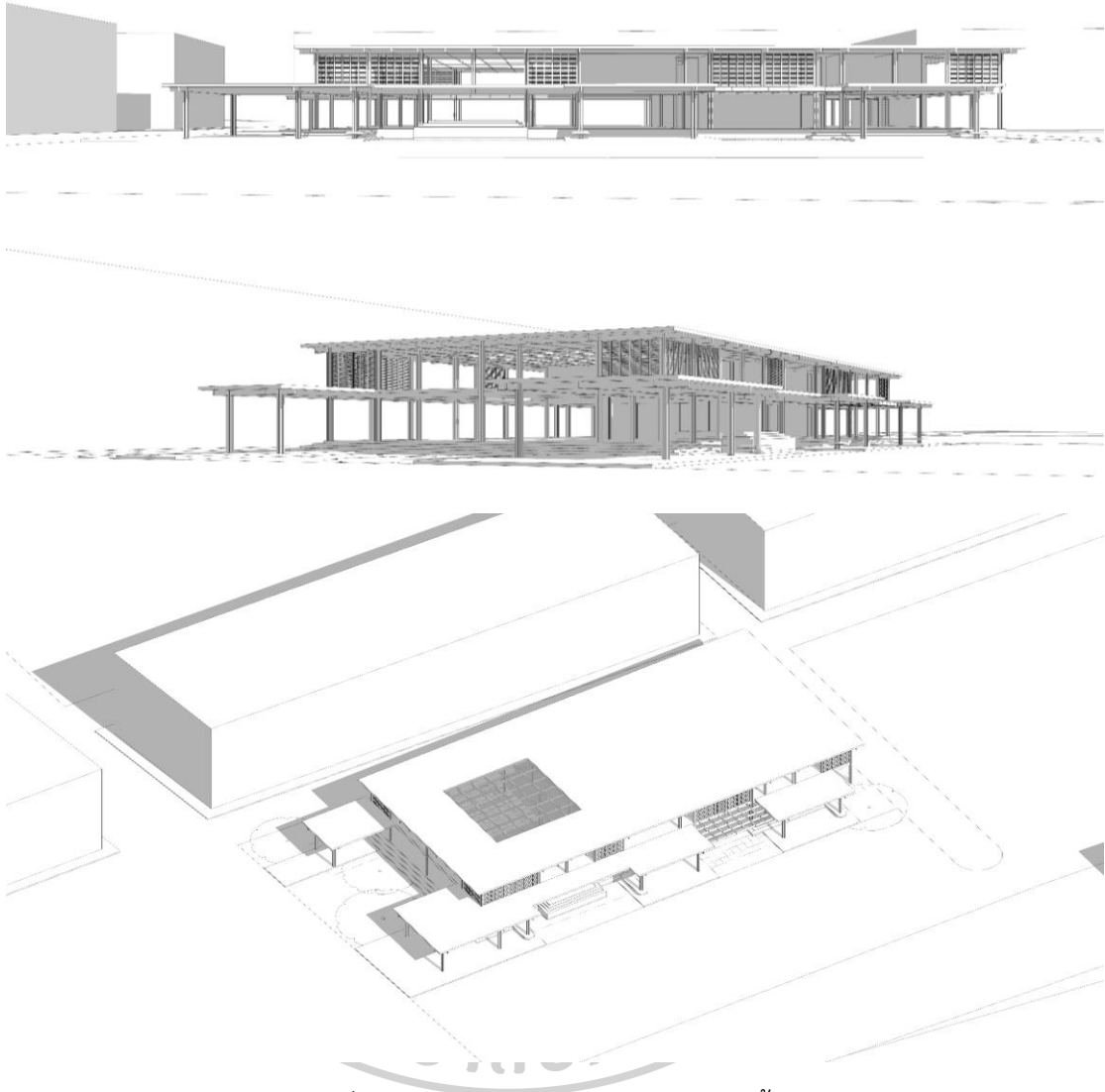
ผลงานการออกแบบ

1. ผลงานการออกแบบขั้นต้น

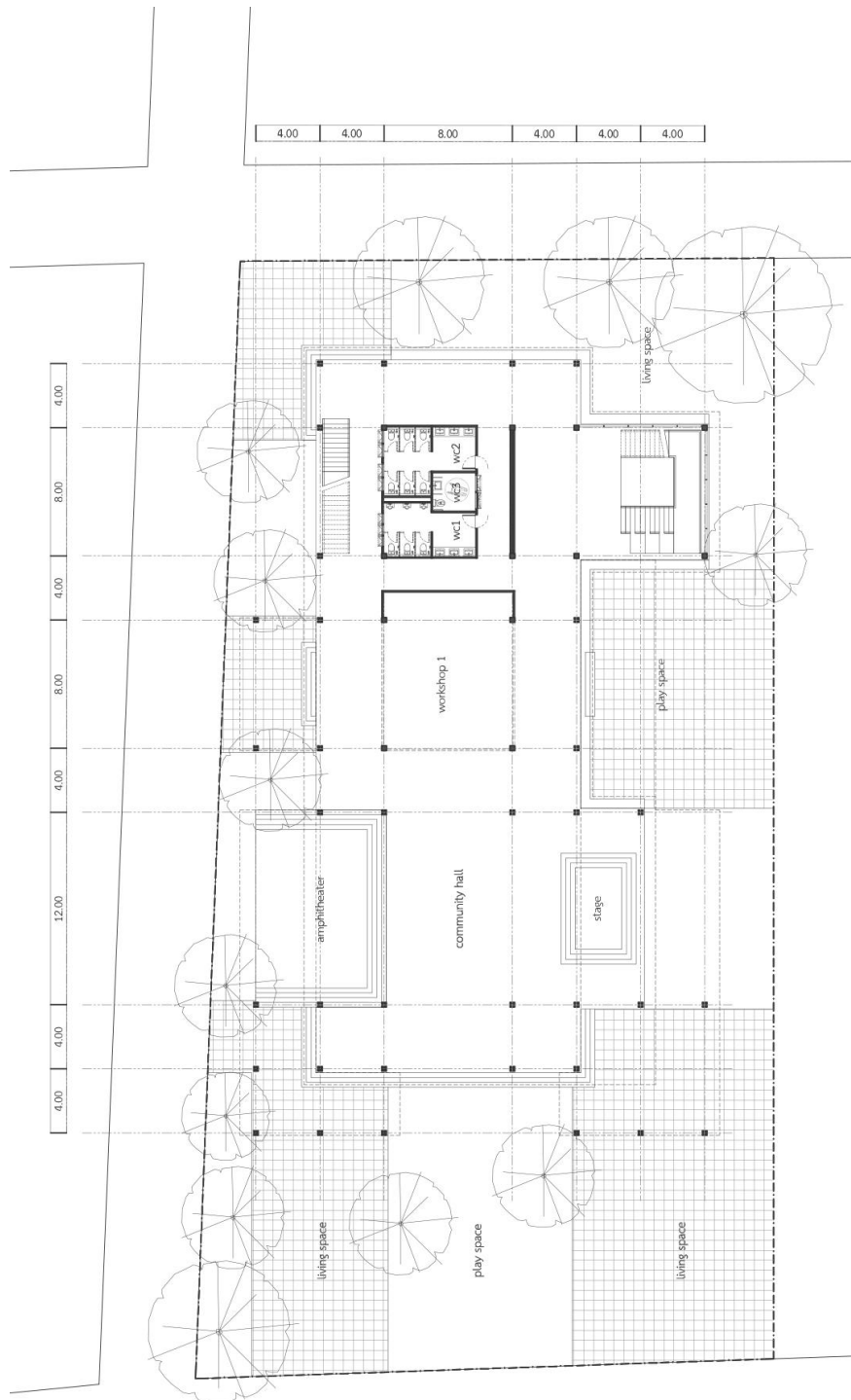
ภาพที่ 72 : ภาพแสดงผังพื้นที่ภายในโครงการขั้นต้น

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

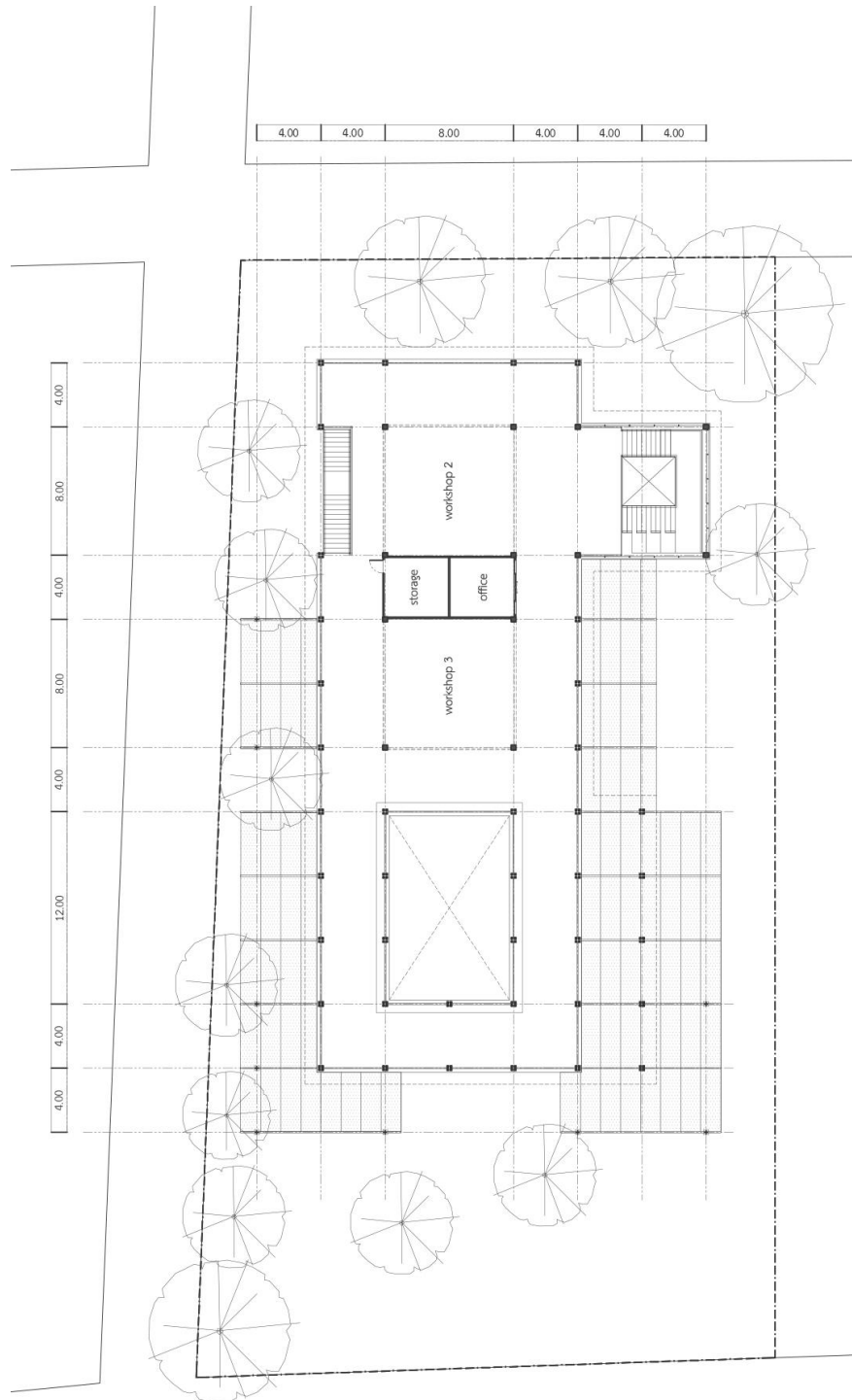
ภาพที่ 73 : ภาพแสดงผลงานการออกแบบขั้นต้น
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

2.ผลงานการออกแบบขั้นพัฒนา

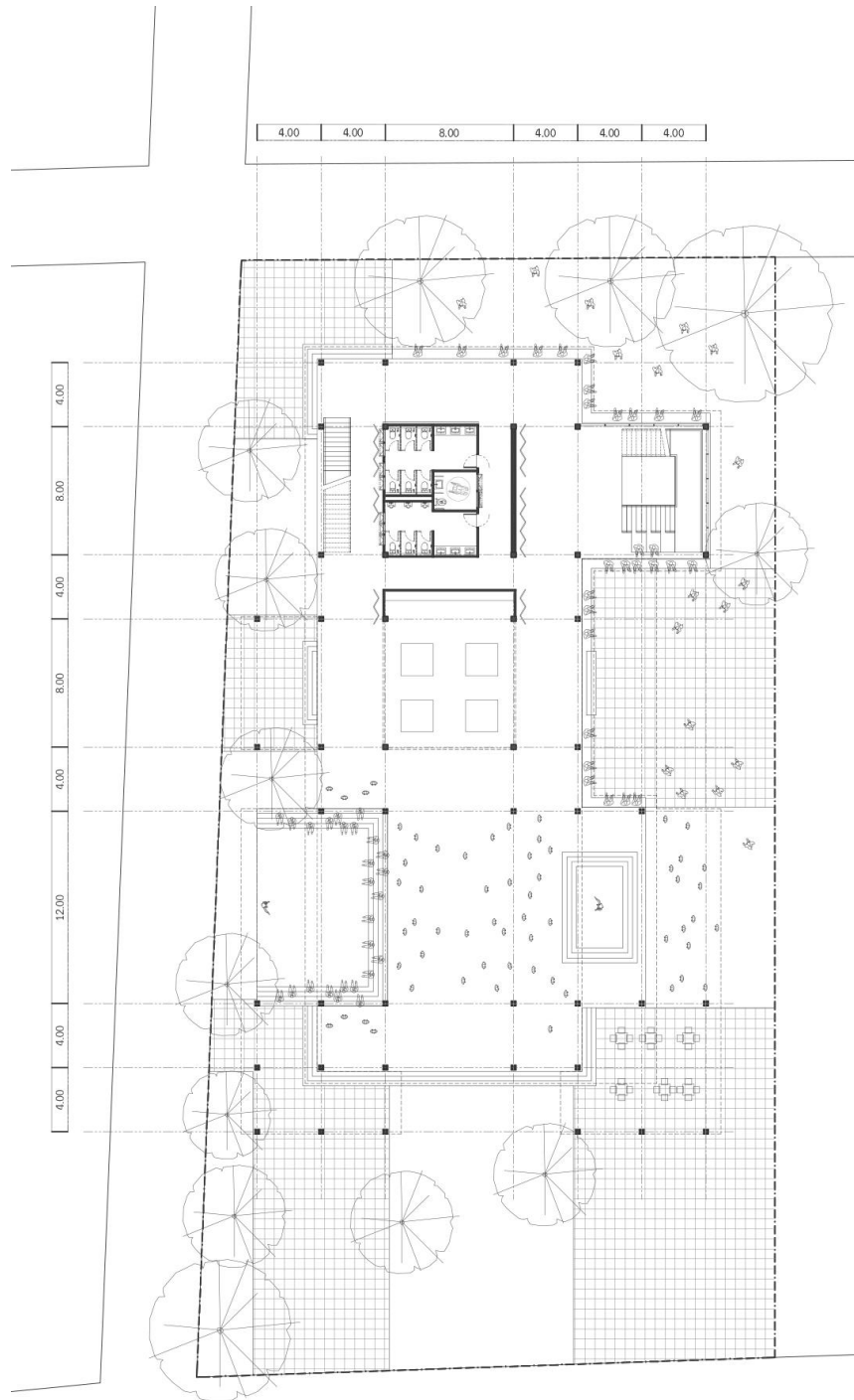
ภาพที่ 74 : ภาพแสดงผังพื้นที่ภายในโครงการชั้นที่ 1

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

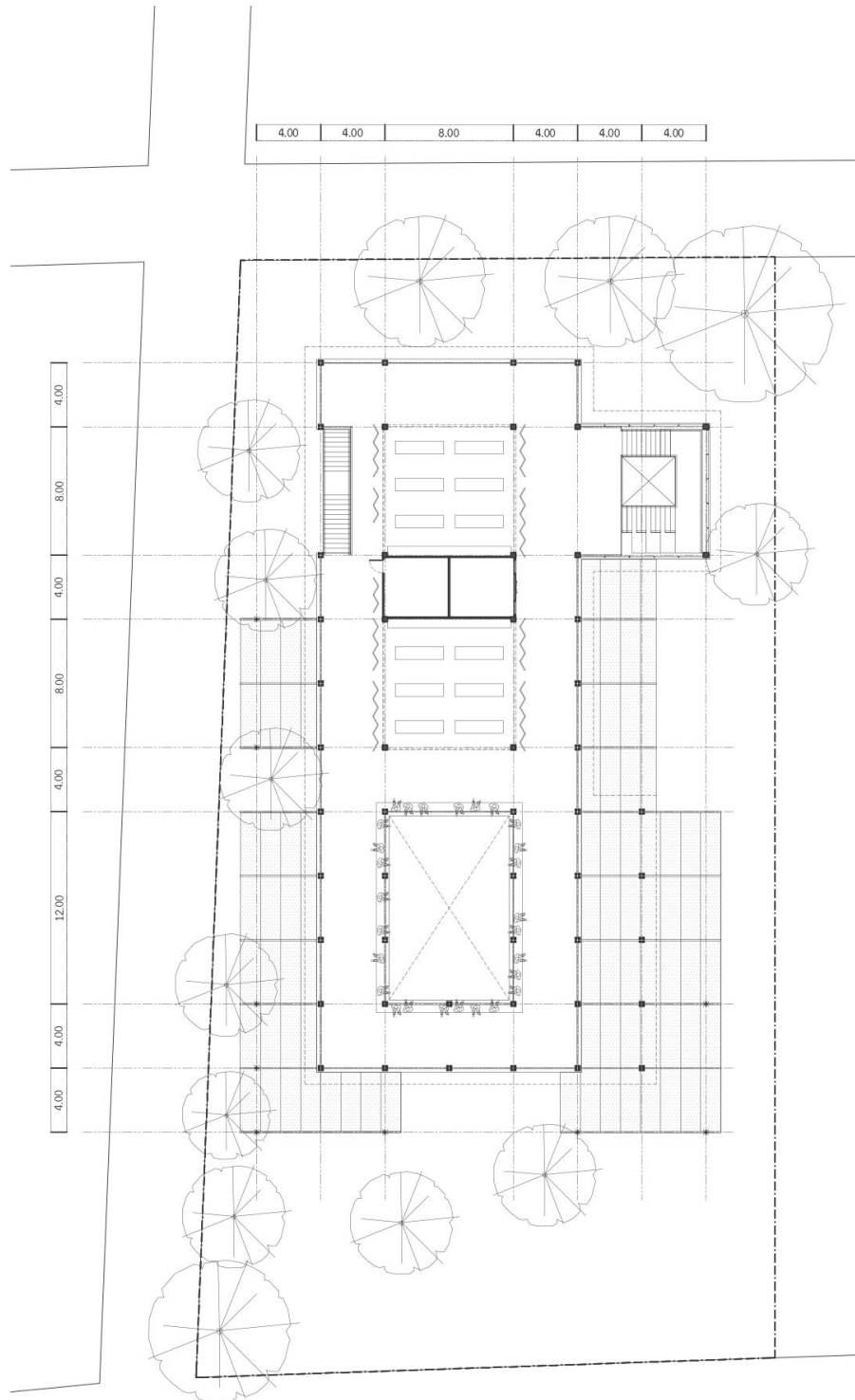

ภาพที่ 75 : ภาพแสดงผังพื้นภายในโครงการชั้นที่ 2

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

ภาพที่ 76 : ภาพแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการชั้นที่ 1
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 77 : ภาพแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการชั้นที่ 2
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองทริฎ. 2023.

ภาพที่ 78 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศตะวันออก
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

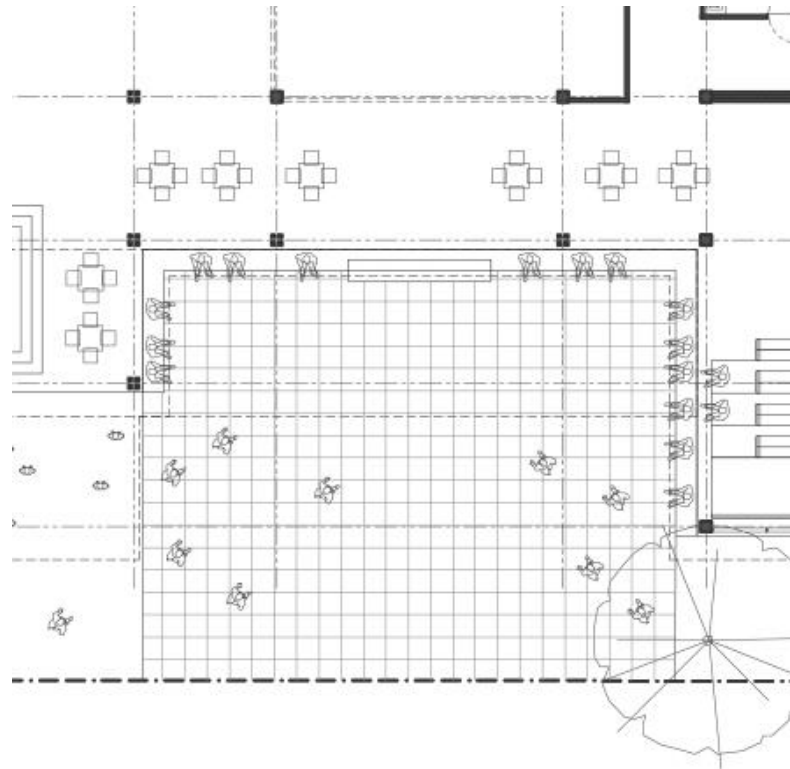
ภาพที่ 79 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศตะวันตก
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 80 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศใต้
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

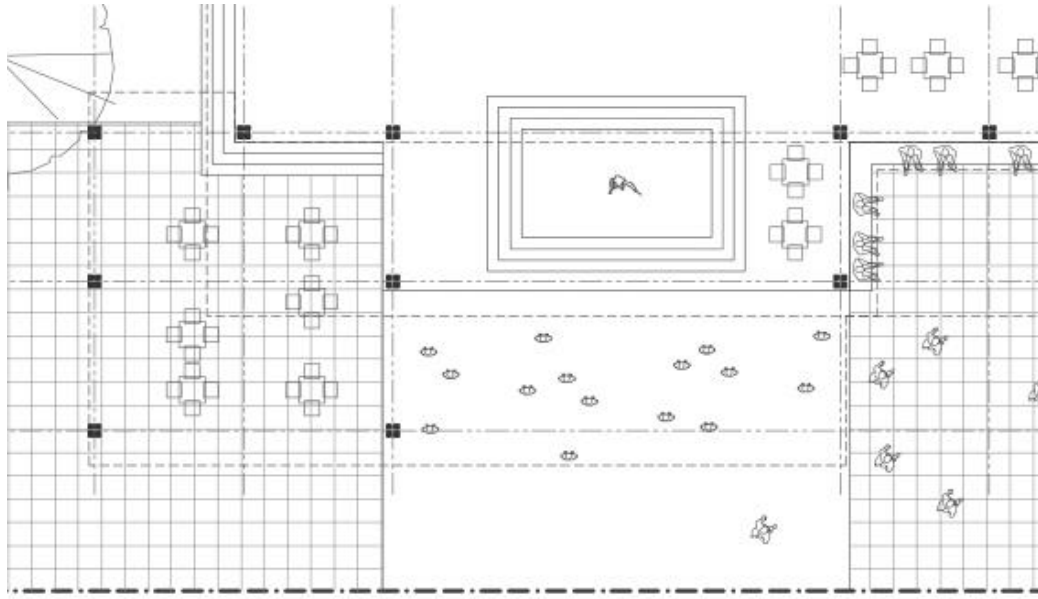
ภาพที่ 81 : ภาพแสดงมุมมองด้านทิศเหนือ
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 82 : ภาพแสดงผังพื้นของพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 1
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

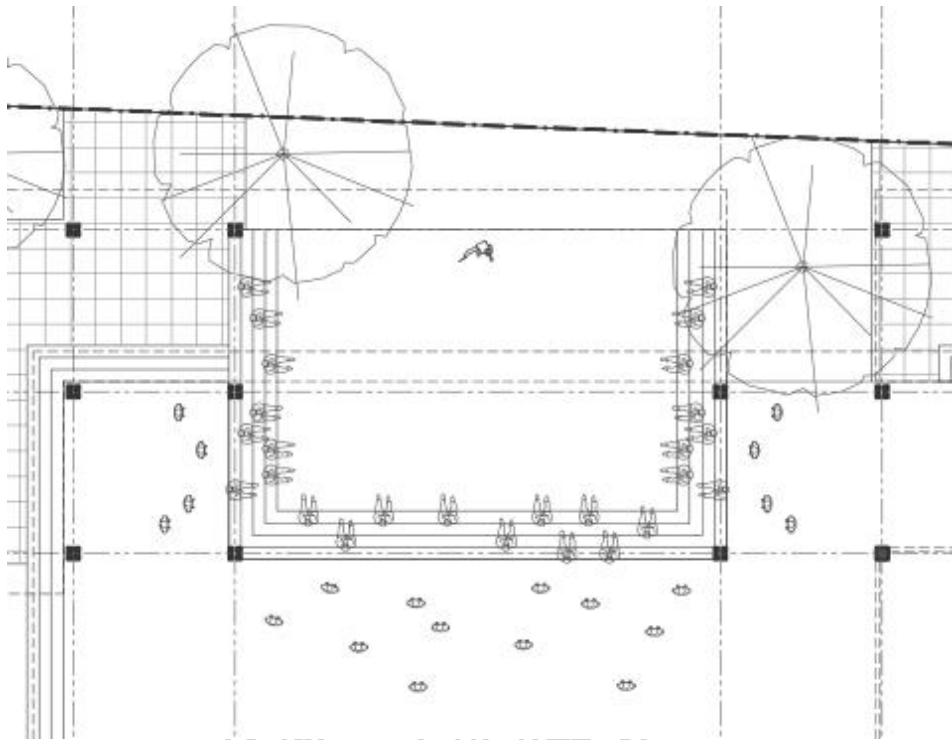
ภาพที่ 83 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 1
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 84 : ภาพแสดงผังพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 2
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 85 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 2
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

ภาพที่ 86 : ภาพแสดงผังพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 3
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 87 : ภาพแสดงพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการจุดที่ 3
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 88 : ภาพแสดงรูปตัดของพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการ
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 89 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 1
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 90 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 2
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 91 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 3
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 92 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 4
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

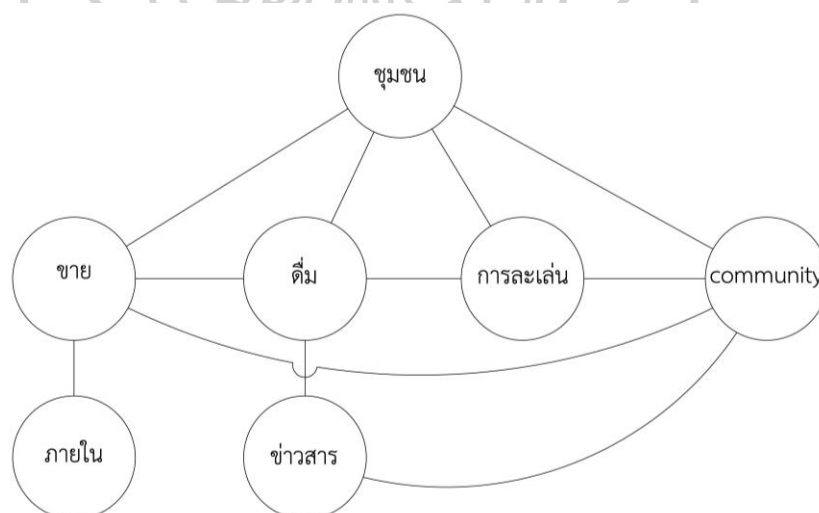
ภาพที่ 93 : ภาพแสดงหุ่นจำลองภาพที่ 5
ที่มา : ปุรินทร์ เรืองหิรัญ. 2023.

บทที่ 5

สรุปและขอเสนอแนะ

“ร้านน้ำชา” เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามียุทธศาสตร์ทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ จากกรณีศึกษาพบว่าภายในร้านน้ำชานั้นมีกลุ่มทางสังคมเกิดขึ้นภายในร้าน 3 กลุ่มด้วยกันอย่างเห็นได้ชัด กลุ่มแรกคือกลุ่มของคนที่ย้ายมาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนที่ย้ายมาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน

พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้น ส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่เห็นได้ชัดใน 2 รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่งคือ ที่ว่าง (space) ที่มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อกิจกรรมต่างๆที่เกิดภายในกลุ่มของสังคมนั้นๆ ไม่ว่าจะจะเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มที่นั่ง หรือความหมายของพื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาและประเภทของกลุ่มทางสังคม รูปแบบที่สองคือ ที่ว่าง (space) ที่มีวัตถุประสงค์ หรือกิจกรรมที่คอยึดโยงความสนใจของคนที่ย้ายมาใช้พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็ในด้านข้อมูลข่าวสารหรือกิจกรรมการละเล่นต่างๆ แตกต่างกันไปตามกิจกรรมหรือความสนใจ

ภาพที่ 94 : ภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ในร้านน้ำชา

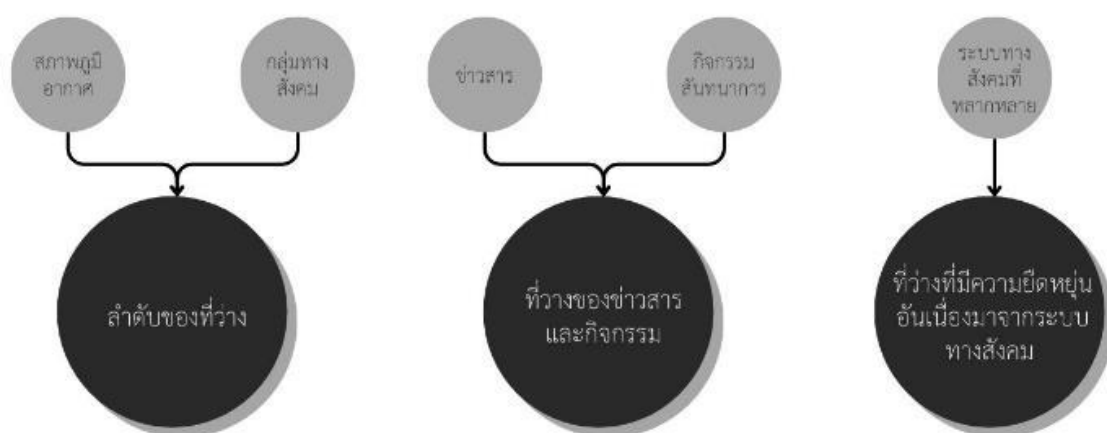
ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องศิริณ. 2023.

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่าง 3 แบบ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนภาคใต้ ประกอบด้วย

1. ลำดับของที่ว่าง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและระบบทางสังคมทำให้เกิดลำดับของที่ว่างจากภายนอกสู่ภายในจากกรณีศึกษาจะเห็นลำดับของที่ว่างจากกลุ่มของคนภายนอกร้านที่สนใจในพื้นที่กิจกรรมของร้านพื้นที่กิจกรรมสนทนาการพื้นที่ดื่มชาสำหรับผู้สนใจในกิจกรรมสนทนาการพื้นที่ของคนที่มาเพื่อรับรู้ข่าวสารและพื้นที่ภายในของร้าน

2. ที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรม นอกจากการพบปะสังสรรค์แล้วยังมีพื้นที่ที่มีข่าวสารหรือกิจกรรมที่คอยยึดโยงความสนใจของกลุ่มคนเข้าด้วยกันจึงเป็นอีกหนึ่งที่ว่างที่มีเอกลักษณ์ในร้านน้ำชา

3. ที่ว่างที่มีความยืดหยุ่นอันเนื่องมาจากระบบทางสังคม จากการศึกษพบว่าโดยทั่วไปแล้วคนทางภาคใต้ นั้นนิยมการรวมกลุ่มนับถือพวกพ้องทำให้เกิดกลุ่มทางสังคมที่หลากหลายแวะเวียนเข้ามาในร้านทำให้ที่ว่างภายในร้านนั้นถูกปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของกลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งาน

ภาพที่ 95 : ภาพแสดงองค์ประกอบการเกิดรูปแบบของพื้นที่ในร้านน้ำชา

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องศิริณ. 2023.

สังคมในปัจจุบันนั้นได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมไปเป็นอย่างมาก ลักษณะของพื้นที่ตามแบบพื้นที่ดั้งเดิมที่เคยใช้งานอาจไม่ตอบสนองต่อสังคมในปัจจุบัน

งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้น ส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่มีเอกลักษณ์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือใน

การออกแบบที่ประยุกต์ให้มีความร่วมสมัยตอบสนองกับสังคมในปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่ละทิ้ง บริบท
บรรยากาศ ลักษณะของการใช้พื้นที่แบบเดิมที่คนภาคใต้มีความคุ้นเคย ดังที่กล่าวไว้ใน ทฤษฎี
Critical Regionalism และทฤษฎี Atmosphere

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทดลองออกแบบ community center ซึ่งเป็นรูปแบบของพื้นที่
ใกล้เคียงกับร้านน้ำชา จากการทดลองนั้นพบว่า ระบบที่วางทั้งสามแบบที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา นั้นเป็น
เพียงเครื่องมือหนึ่งในการออกแบบเพื่อให้สถาปัตยกรรมยุคใหม่นั้นยังตอบสนองต่อ พฤติกรรม สังคม
และวัฒนธรรมของคนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม ระบบที่วางที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา นั้นไม่ได้เป็นเครื่องมือ
เดียวในการออกแบบสถาปัตยกรรมยุคใหม่ที่ตอบสนองต่อ พฤติกรรม สังคม และวัฒนธรรมของคน
ภาคใต้ เนื่องจากยังมีอีกหลาย พฤติกรรม สังคม และวัฒนธรรม ที่สามารถนำมาศึกษาทดลองเพื่อหา
เครื่องมือการออกแบบได้

ข้อเสนอแนะจากการทดลอง

1. เนื่องจากงานออกแบบข้างต้นที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองออกแบบนั้นได้ทำการทดลอง
ออกแบบผ่านประเภทอาคารที่ยังมีความสอดคล้องกับการใช้พื้นที่เดิมของร้านน้ำชาทำให้เครื่องมือใน
การออกแบบที่ใช้นั้นมีความเป็นไปได้ในการทดลอง
2. ผู้วิจัยเชื่อว่าระบบที่วางทั้งสามแบบที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา นั้นสามารถนำไปต่อยอดในการ
ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถตอบโจทย์ของการใช้พื้นที่ของคนภาคใต้ได้
3. เนื่องด้วยข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ผู้วิจัยจึงไม่สามารถทดลองออกแบบเพิ่มเติมกับอาคาร
หรือลักษณะการใช้พื้นที่แบบอื่น แต่จากการทดลองข้างต้นผู้วิจัยเห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำระบบ
ของพื้นที่ในร้านน้ำชา มาเป็นเครื่องมือในการออกแบบในอาคารหรือลักษณะการใช้พื้นที่แบบอื่นได้

รายการอ้างอิง

LÉA-CATHERINE SZACKA, & VÉRONIQUE PATTEEUW. (2562). *Critical Regionalism for our time*. <https://www.architectural-review.com/essays/critical-regionalism-for-our-time>

Peter Zumthor. (2549). *Atmosphere*. Birkhauser.

กำเนิด...ร้านน้ำชา. (2560).

<https://www.hatyaifocus.com/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1/111-%E0%B8%9A%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A7-%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%94...%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%8A%E0%B8%B2-%7C-%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%94%E0%B8%B5/>

เจนยูท ล่อใจ, อรศิริ ปาณินท์, & เกรียงไกร เกิดศิริ. (2558). คุณลักษณะของที่ว่างทางสถาปัตยกรรม ใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น: แนวทางการศึกษาสู่การ ออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย.

ชา: ประวัติศาสตร์เครื่องดื่ม 5,000 ปี สู่มือคุณ. (2565).

<https://www.naturekombuchath.com/post/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2>

'ร้านน้ำชา' ชีวิตชีวิยายามค่ำคืนของเมืองปัตตานี. (2562). <https://voicetv.co.th/read/S5cawXT-F>
เลี้ยงน้ำชา : สะท้อนคุณค่าสังคมไทย. (2551). http://culturalism.blogspot.com/2008/10/blog-post_15.html

อดิศา เบญจรัตนานนท์. (2553). ชา ชัก: หนึ่ง เอกลักษณ์ แห่ง ปัตตานี. *RUSAMILAE JOURNAL*, 31(3), 73-75.

โอบอล ประภาวดี. (2547). ร้านน้ำชา : พื้นที่ที่มีความหมายของคนเมืองนครศรีธรรมราช กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัย ศิลปากร].

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปริญทร์ เรืองหิรัญ
วุฒิการศึกษา	2560 ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2564 ศึกษาต่อ ระดับ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา แนวความคิดในการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผลงานตีพิมพ์	ระบบสังคมในพื้นที่ร้านน้ำชา

